

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ ΚΑΛΤΣΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

**“ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ”**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Γενικά περί Ε.Σ. και οι μορφές ελέγχου που ασκεί στους ΟΤΑ.....	2
A.1.	Σημασία Ε.Σ και η ανάγκη ύπαρξης αυτού.....	2
A.2.	Εννοια-Ιστορική εξέλιξη.....	6
A.3.	Διάρθρωση Ε.Σ.(Σύνθεση).....	7
A.4.	Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος του Ε.Σ.....	9
A.5.	Έλεγχος της διαχειρίσεως των οικονομικών των ΟΤΑ. Η σημασία του ελέγχου.....	12
A.5.1.	Περιπτώσεις που δεν ελέγχονται από το Ε.Σ.....	13
A.6.	Διακρίσεις ελέγχου στις διαχειρίσεις των ΟΤΑ.....	14
A.7.	Διοικητικός έλεγχος των ΟΤΑ.....	14
A.8.	Δικαστικός έλεγχος.....	15
A.9.	Συνέπειες ελέγχου.....	16
3.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Έλεγχος Διατακτών.....	18
B.1.	Μορφές ελέγχου.....	18
B.1.1.	Έλεγχος τυπικός και έλεγχος ουσιαστικός.....	19
B.1.2.	Ο Παρεμπόμπων έλεγχος.....	21
B.2.	Περιεχόμενο Προληπτικού Ελέγχου.....	21
B.3.	Διαδικασίες που προηγούνται του Προληπτικού Ελέγχου.....	23
B.4.	Διαδικασία Προληπτικού Ελέγχου(επιγραμματικά).....	25
B.5.	Κατά προτεραιότητα έλεγχος των δαπανών Ο.Τ.Α.....	25
B.6.	Διαδικασία.....	26
B.7.	Κατηγορίες δαπανών.....	26
B.8.	Τρόπος θεώρησης των ΧΕΠ.....	27
B.9.	Επίλυση διαφωνίας Διατάκτη-Επιτρόπου.....	27
B.10.	Θεώρηση Χ.Ε. με την ευθύνη του Δημάρχου.....	28
4.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Έλεγχος Υπολόγων – Ε.Σ. και Ε.Ε.....	29
Γ.1.	Ο Κατασταλτικός Έλεγχος.....	29
Γ.2.	Επεξεργασία Λογαριασμών.....	30
Γ.3.	Υποχρεώσεις των ΟΤΑ.....	31
Γ.4.	Μορφές ελέγχου.....	32
Γ.5.	Ο έλεγχος Απολογισμών των ΟΤΑ των Δήμων.....	32
Γ.6.	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.....	32

Γ.7. Ε.Σ. και Ε.Ε.....	33
5. Συμπεράσματα.....	35
6. Βιβλιογραφία.....	41
7. Παράρτημα.....	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ε.Σ. αποτελεί το ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, που σύμφωνα με το άρθρο 98 του Συντάγματος, ασκεί τον έλεγχο των δαπανών του Κράτους, των ΟΤΑ και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ.

Θα πρέπει αυτοί που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα να αποδίδουν κάπου λογαριασμό. Αυτό το ρόλο έχει αναλάβει το Ε.Σ., δηλαδή είναι αρμόδιο να ελέγχει τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου, έτσι ώστε να υπάρχει διαφάνεια γιατί δε νοείται δημοκρατία χωρίς διαφάνεια.

Σκοπός λοιπόν της εργασίας είναι να γίνει κατανοητό και να εξηγηθεί η έννοια, η σημασία, οι αρμοδιότητες και οι μορφές ελέγχου του Ε.Σ.. Όπως μαρτυρεί και το θέμα της εργασίας κυρίως επιδιώκεται να δειχθεί πώς το Ε.Σ. ελέγχει τα οικονομικά των ΟΤΑ. Δίνεται κυρίως βαρύτητα στη σχέση Ε.Σ. και ΟΤΑ.

Παρατίθενται και αναλύονται οι διακρίσεις ελέγχου στις διαχειρίσεις των οικονομικών των ΟΤΑ καθώς και οι διαδικασίες που προηγούνται και έπονται του εκάστοτε ελέγχου. Αναφέρονται οι υποχρεώσεις καθώς και τα δικαιώματα των δύο πλευρών, Ε.Σ. και ΟΤΑ. Λόγος επίσης γίνεται για το αν και κατά πόσο θίγεται η αυτοτέλεια των ΟΤΑ από τον ασκούμενο έλεγχο από το Ε.Σ.. Επομένως θα έχουμε τη δυνατότητα να αντιληφθούμε τη σπουδαιότητα αλλά και την αποτελεσματικότητα του ελέγχου αυτού.

Στόχος της ανάλυσης των παραπάνω θεμάτων είναι η παροχή στοιχειωδών γνώσεων για την έννοια, το ρόλο και την ανάγκη ύπαρξης του Ε.Σ. γενικά και κυρίως συγκεκριμένα στους ΟΤΑ.

Οι άξονες γύρω από τους οποίους κινείται η εργασία είναι μια γενική αναφορά στο Ε.Σ., στον έλεγχο των οικονομικών των ΟΤΑ και τη θέση του Ε.Σ.. Στη συνέχεια γίνεται κυρίως λόγος για τον **Προληπτικό** (έλεγχος Διατακτών) και **Κατασταλτικό** (έλεγχος Υπολόγων) έλεγχο, που ασκεί το Ε.Σ. στους ΟΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΥ ΑΣΚΕΙ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ.

A.1. Σημασία Ε.Σ. και η ανάγκη ύπαρξης αυτού.

Η πολιτική μας ιστορία διδάσκει, ότι η κρατικοκομματική σπατάλη, οι καταχρήσεις του δημόσιου χρήματος, η οικονομική ελευθεριότητα υπό καθεστώς ατιμωρησίας, τα ελλείμματα και μάλιστα τα σκάνδαλα στη δημόσια οικονομική διαχείριση, συνιστούν φαινόμενα που κατά καιρούς – και μάλιστα πρόσφατα ακόμη – ταλάνισαν το Νεοελληνικό Κράτος. Δεν αποτελούν – ευτυχώς – τον κανόνα. Η εμπειρία αυτή, ωστόσο, μας διδάσκει ότι κάθε εξουσία οφείλει να αγρυπνά ώστε να αποτρέπει τυχόν πειρασμούς χαλάρωσης ως προς τη διαχείριση του δημόσιου πλούτου, μέσω του συνεχούς και θεσμοθετημένου ελέγχου. Ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε κάνει μια καίρια επισήμανση, μιλώντας κατά την αντίστοιχη εκδήλωση¹ του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τη συμπλήρωση 150 χρόνων από την ίδρυσή του :

“ Ο δημόσιος έλεγχος – είχε τονίσει – αποτελεί βασική αρχή της Δημοκρατίας. Γιατί αποτελεί φραγμό στην κατάχρηση της εξουσίας που έχει, όπως λέει ο Αριστοτέλης, τη δύναμη να διαφθείρει τους ανθρώπους. Επειδή δε η αρετή δεν είναι κοινό γνώρισμα όλων των ανθρώπων, χρειάστηκε να θεσπιστούν νόμοι που να αποθαρρύνουν και να κολάζουν τελικά τις πάσης φύσεως καταχρήσεις ”.

¹<http://www.ministryofjustice.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=242&mode=thread&order=0&thold=0>.

Το δημόσιο αυτό έλεγχο για ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ και ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ στον έλεγχο του δημοσίου χρήματος ασκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Δύο είναι οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τον δημόσιο έλεγχο : α) η ανεξαρτησία των ελεγκτικών οργάνων, έτσι ώστε, με την ισοβιότητα και την έλλειψη οποιασδήποτε εξάρτησης, να επιλαμβάνονται των υποθέσεων κατά νόμο και κατά συνείδηση, και β) η αποτελεσματικότητα ως προς τον ασκούμενο έλεγχο επί της δημόσιας διαχείρισης.

Οι αρχές αυτές – η αναγκαιότητα, το περιεχόμενο και ο τρόπος του δημοσίου ελέγχου – δεν είναι καινούργιες στην ελληνική παράδοση της έννομης τάξης. Οι ρίζες τους ανάγονται στην εποχή του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη οι οποίοι πίστευαν ότι δεν πρέπει να υπάρχει κάποιος ανώτατος “άρχοντας”, που να κυβερνά έναν τόπο χωρίς να λογοδοτεί ενώπιον όλων των πολιτών. Μάλιστα για κριτές διάλεξαν ενάρετους ανθρώπους οι οποίοι ζητούσαν αντίγραφα των λογαριασμών τα οποία παραδίδονταν στα αρχεία των διαφόρων φυλών².

Μετά την ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους, από το 1833, ανατέθηκε στο Ε.Σ. ο δύσκολος αυτός θεσμικός ρόλος, για να αποτρέπει και να καταλογίζει ευθύνες όπου χρειάζεται.

Κυρίως μετά το 1952, γίνεται πλήρως αντιληπτό και αδιαμφισβήτητο ότι ο νομοθέτης πρέπει να δώσει ισχυρές αρμοδιότητες στο Ε.Σ. για να λειτουργεί σωστά ο δημοκρατικός θεσμός. Το Σύνταγμα που ισχύει σήμερα κράτησε τις από χρόνια καθιερωμένες αρμοδιότητες του Ε.Σ. αλλά και τις επεξέτεινε δίνοντάς του τη δυνατότητα να ελέγχει συμβάσεις πολύ μεγάλης οικονομικής αξίας όπου συμμετέχει το Δημόσιο, όπως ορίζει ο νόμος.

Είναι, λοιπόν, το Ελεγκτικό Συνέδριο άρρηκτα συνδεδεμένο με το αρχαίο και νεοελληνικό νομικό πολιτισμό. Η αδιάλειπτη παρουσία και λειτουργία του στη συνταγματική μας ιστορία κατά τα 170 αυτά χρόνια ζωής του, αποδεικνύει την αναγκαιότητα αλλά και τον δυναμισμό ενός θεσμού που η σύγχρονη Δημοκρατία μας χρειάζεται και οφείλει με κάθε τρόπο να ενισχύσει, καθιστώντας το έργο του ακόμη πιο αποτελεσματικό.

² Γέροντας-Ψάλτης, Δημοσιονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα 1998, σελ. 148.

Από τη σωστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών εξαρτάται, πράγματι, σε μεγάλο βαθμό, η αναπτυξιακή πορεία της χώρας, αλλά και η συνολικότερη πρόοδος της κοινωνίας. Η υγιής λειτουργία της εθνικής οικονομίας, αλλά και η ηθική ευταξία της Πολιτείας. Η αποτροπή φαινομένων οικονομικής διαφθοράς, αλλά και συμπτωμάτων κοινωνικής χαλαρότητας που υποβαθμίζουν τον δημόσιο βίο.

Ο προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, η πάταξη κάθε μη νόμιμης δημοσιονομικής απόκλισης, καθώς και η δικαστική – όπου απαιτείται – εκκαθάριση των δημόσιων δαπανών και η απόδοση των ευθυνών, συναπαρτίζουν τον αμυντικό εξοπλισμό ενός Κράτους που σέβεται τον εαυτό του και τους πολίτες που εκπροσωπεί, μιας Πολιτείας που έχει θέσει υψηλά κριτήρια για την αποστολή της.

Στο πλαίσιο αυτό συνεχώς γίνεται αναβάθμιση του θεσμικού και λειτουργικού εξοπλισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με τη δραστική ενίσχυσή του σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα, προκειμένου να καταστεί ακόμη πιο αποτελεσματικό και να ανταποκριθεί στις νέες αρμοδιότητές του ως προς την άσκηση προληπτικού ελέγχου επί των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελεί το ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο που είναι αρμόδιο για τον έλεγχο της γενικής οικονομικής διαχείρισης του Κράτους. Οι αρμοδιότητές του είναι γνωμοδοτικές, διοικητικές και δικαιοδοτικές³.

Οι **γνωμοδοτικές** αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφορούν σχέδια νόμων για συντάξεις ή για αναγνώριση υπηρεσίας που παρέχει δικαίωμα σύνταξης, καθώς και άλλα θέματα που ορίζονται από το νόμο⁴.

Στις **διοικητικές** αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν :

Α) Η Γενική παρακολούθηση και σύγκριση των εξόδων προς τα έσοδα του Κράτους καθώς και οι σχετικές υποδείξεις προς την Κυβέρνηση εκείνων των μέτρων που θα βελτίωναν τα δημόσια

³ Ιωάννου Σπυριδούλα, Δημοσιονομική διαχείριση, Εισηγήσεις Ιωάννου Σπυριδούλας, 2003, σελ.13.

⁴ Αριθ. 19-3/2003 Ε.Σ., ΕΔΚΑ 2003, 606 και Αριθ. 67/2001 Ε.Σ, δημοσ. ΝΟΜΟΣ, βλ. παραρτ. σελ.49, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

έσοδα. Επίσης ο έλεγχος των δαπανών της τοπικής αυτοδιοίκησης και των Ν.Π.Δ.Δ.⁵

Β) Ο έλεγχος του Απολογισμού και του Γενικού Ισολογισμού του Κράτους. Ο έλεγχος αυτός συνίσταται στο να μελετούνται και συγκρίνονται ο Απολογισμός και ο Γενικός Ισολογισμός του Κράτους προς τον Προϋπολογισμό κατά το τέλος κάθε οικονομικού έτους.

Γ) Ο έλεγχος των δημόσιων υπολόγων, που περιλαμβάνει τον έλεγχο των μηνιαίων λογαριασμών και της ετήσιας λογοδοσίας κάθε δημόσιου υπολόγου, την επιθεώρηση των δημόσιων υπολόγων όταν αυτή κρίνεται αναγκαία, τον καθορισμό των εγγυοδοσιών που καταβάλλονται από τους δημόσιους υπολόγους, πριν ακόμα αναλάβουν υπηρεσία, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή διαχείριση του δημοσίου⁶.

Τέλος οι **δικαιοδοτικές αρμοδιότητες** είναι εκείνες που αφορούν στα ένδικα μέσα που ασκούνται ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά πράξεων Παρέδρων ή Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Οικονομικών Επιθεωρητών του Κράτους ή των Ν.Π.Δ.Δ., αρμόδιων Διευθυντών της Υπηρεσίας Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κ.ά. και αφορούν σε θέματα σχετικά με την απονομή σύνταξης, τον έλεγχο των λογαριασμών υπολόγων του δημοσίου καθώς και την αστική ευθύνη των δημόσιων υπαλλήλων⁷.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο εποπτεύεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Σύμφωνα με το άρθρο 98 του Συντάγματος, το Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί τον έλεγχο των δαπανών του Κράτους, των ΟΤΑ και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. Ο έλεγχος αυτός αποβλέπει στο να διαπιστωθεί η ύπαρξη νόμιμης πίστωσης και αν έχουν τηρηθεί κατά την πραγματοποίηση των δαπανών όλες οι νόμιμες διατάξεις που απορρέουν από τον Κώδικα δημόσιου λογιστικού ή από κάποιο άλλο νόμο, διάταξη ή κανονιστική απόφαση. Ο έλεγχος αυτός είναι προληπτικός ή κατασταλτικός.

⁵ Αριθ. 2121/2000 ΔΕΦ Θεσ/νικη, ΔΔΙΚΗ 2001, 40, βλ. παραρτ. Σελ. 68, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

⁶ Αριθ. 2176/2002 ΣΤΕ, Αρμ.οδ. 2002, 1679, ΔΔΙΚΗ 2004/386 και Αριθ. 1348/2001 Ε.Σ., ΑΡΧΝ 2002/253, βλ. παραρτ. Σελ. 63, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

⁷ Αριθ. 2194/04 Ε.Σ., ΕΔΚΑ 2005, 140 και Αριθ. 19-3/2003 Ε.Σ., ΕΔΚΑ 2003/606, βλ. παραρτ. Σελ. 58, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο συμμετέχει στην υποβολή και εισήγηση προτάσεων για την κατάρτιση του προϋπολογισμού του Κράτους μαζί με άλλους αρμόδιους φορείς, προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Το έργο του Ε.Σ. είναι συνδεδεμένο άμεσα με την υπόσταση της Δημοκρατικής Πολιτείας, η οποία επιβάλλεται να καθορίζει θεσμούς και όργανα που να διασφαλίζουν τον δημοσιονομικό έλεγχο. Αυτό σημαίνει ότι Δημοκρατία και Ε.Σ. βαδίζουν παράλληλα. Είναι δύο έννοιες απόλυτα εξαρτημένες η μια από την άλλη⁸.

Α.2. Έννοια του Ελεγκτικού Συνεδρίου- Ιστορική εξέλιξη

Ως θεσμός το Ε.Σ. ξεκίνησε από την αρχαία Αθήνα. Δεν είναι δημιούργημα της σύγχρονης εποχής αλλά εξέλιξη εκείνης της παλιάς ιδέας ότι είναι απαραίτητος ο έλεγχος των οικονομικών του κράτους και ότι είναι βασικός θεσμός της Δημοκρατίας ο έλεγχος των κρατούντων. Γι' αυτό άλλωστε οι δέκα Άρχοντες στην Αθήνα αφού συγκέντρωναν όλα τα στοιχεία που είχαν σχέση με κάποια διαχείριση των υπευθύνων, έκαναν λεπτομερή έλεγχο των λογαριασμών και αν διαπίστωναν ατασθαλίες, τους έστελναν στο δικαστήριο της Ηλιαίας, στο οποίο αυτοί ήταν πρόεδροι. Μάλιστα από τον έλεγχο των λογιστών δεν ξέφευγε κανείς, ούτε η Βουλή των Πεντακοσίων ούτε ο Άρειος Πάγος.

Το 1256, στη Γαλλία, επί Λουδοβίκου του Αγίου αποσπάσθηκαν από το Συμβούλιο του Στέμματος δύο Συμβούλια, που επρόκειτο να εξελιχθούν στη Βουλή και στο Ε.Σ. Πιο μετά, το 1795, τον έλεγχο των λογαριασμών του κράτους επόπτευε η Επιτροπή Εθνικού Λογιστικού. Στη σημερινή εποχή με το νόμο της 16.9.1807 ισχύει το Cour des Comptes όπου πρότυπο αυτουνού υπήρξε και το ελληνικό Ε.Σ.

Πρώτος Πρόεδρος διορίστηκε ένας Γάλλος οικονομολόγος ο Regny (1777-1841), ο οποίος είχε έλθει στην Ελλάδα με πρωτοβουλία και ενέργειες του Ιωάννη Καποδίστρια το 1831, για να οργανώσει τις κρατικές οικονομικές υπηρεσίες.

⁸ Γέροντας-Ψάλτης, ό.π., σελ. 149.

Στην Δ' Εθνοσυνέλευση, επί Ιωάννη Καποδίστρια, την 23/9/1829 ψηφίστηκε το **Λογιστικό και Ελεγκτικό** Συμβούλιο, σαν υπηρεσία ελέγχου του δημοσίου χρήματος. Αργότερα το 1833, όταν ήταν πρωθυπουργός ο Σ. Τρικούπης, έγινε το Ε.Σ. σαν διοικητική αρχή, οργανωμένη δικαστικά, με σκοπό να ελέγχει όσους αναλαμβάνουν τη διαχείριση του κρατικού χρήματος, ότι λειτουργούν ευσυνείδητα, ότι τα έσοδα έχουν ελεγχθεί και ότι τα χρήματα χρησιμοποιήθηκαν για το σκοπό που πάρθηκαν. Με τη νομοθεσία του 1844 η ύπαρξη του Ε.Σ. θεωρήθηκε βασικός παράγοντας ενός ευνομούμενου κράτους, γι' αυτό και από τότε λειτουργεί κανονικότητα διαφεύγοντας τις θεσμικές συγκρούσεις του Συμβουλίου Επικρατείας και των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, αποτελεί τον αρχαιότερο θεσμό μαζί με την κυβέρνηση του ελληνικού κράτους, που κατάφερε να επιβιώσει από το Σύνταγμα του 1844 και μετά, αφού είχε γίνει αντιληπτό ότι δεν πρόκειται για διοικητικό δικαστήριο, αλλά για διοικητική αρχή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 1887, για πρώτη φορά ο Χαρίλαος Τρικούπης τόλμησε να εισαγάγει στην Ελλάδα τον **Προληπτικό Έλεγχο** των κρατικών δαπανών από ένα δικαστικό λειτουργό του Ε.Σ., τον Πάρεδρο. Αυτός είναι ο νόμος ΑΥΟΖ' της 28.5.1887, και είναι ιδιαίτερης σημασίας ως προς την εξέλιξη του Ε.Σ. Σήμερα ισχύει το διάταγμα 774/1980, μέσα στο οποίο βρίσκονται όλες οι σχετικές διατάξεις όπως τροποποιήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν στην εξέλιξη του Ε.Σ.. Επίσης σημαντικό είναι και το **π.δ. 1225/81** που περιέχει όλες τις διατάξεις που αφορούν το Ε.Σ.

A.3. Διάρθρωση Ε.Σ. (Σύνθεση)

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελείται από:

I. Δικαστικοί Λειτουργοί

Α) Ένας Πρόεδρος

Β) 6 Αντιπρόεδροι (Ν. 2298/1995 άρθρο 13 παρ. 5. ΦΕΚ 62 Α')

Γ) 24 Σύμβουλοι (Ν. 2521/1997 άρθρο 16 παρ. 3. Περ. α ΦΕΚ 174 Α')

- Δ) 3 Αντεπίτροποι Επικρατείας (Ν. 2298/1995 άρθρο 13 παρ. 6. ΦΕΚ 62 Α')
- Ε) 40 Πάρεδροι (Ν. 2145/1993 άρθρο 13 παρ. 4. ΦΕΚ 88 Α')
- ΣΤ) 40 Εισηγητές-Βοηθοί Συμβούλων και Παρέδρων του Ε.Σ. (Ν. 2721/1999 άρθρο 38 παρ. 1. Εδ. γ' ΦΕΚ 112 Α')
- Ζ) 45 Εισηγητές-Δόκιμοι Εισηγητές του Ε.Σ. (Ν. 2947/2001 άρθρο 19 παρ. 28. ΦΕΚ 228 Α')
- Η) 3 Γενικοί Συντονιστές Επιτρόπων (Ν. 3060/2002 άρθρο 4 παρ. 3. ΦΕΚ 242 Α')
- Θ) 96 Επίτροποι εποπτευόμενοι από τον Πρόεδρο του Ε.Σ. (Ν. 2721/1999 άρθρο 38 ΦΕΚ 112 Α')
- Ι) 100 Προϊστάμενοι Τμημάτων

II. Διοικητικό Προσωπικό

Το Ελεγκτικό Συνέδριο για τη διεξαγωγή του έργου του επικουρείται από Διοικητικό Προσωπικό, συντιθεμένου κατά κλάδους και βαθμούς⁹.

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας για τη διεξαγωγή του έργου του επικουρείται από διοικητικό προσωπικό διατιθέμενο σ' αυτόν.

III. Συγκρότηση Ολομελείας-Τμημάτων-Κλιμακίων

1. Το Συνέδριο, εφ'όσον δεν ορίζεται διαφορετικά δια του παρόντος ή σύμφωνα με τα εκδοθέντα διατάγματα, εκτελεί τα ανατιθέμενα καθήκοντα εν Ολομελεία ή δια των Τμημάτων και Κλιμακίων αυτού.
2. Η Ολομέλεια του Σώματος συγκροτείται από τον Πρόεδρο ή το νόμιμο αναπληρωτή του και οκτώ τουλάχιστον μέλη, που έχουν την ιδιότητα Αντιπροέδρου ή Συμβούλου.
3. Καθένα από τα Τμήματα αποτελείται από έναν Αντιπρόεδρο ως Πρόεδρο ή το νόμιμο αναπληρωτή του και από τέσσερις τουλάχιστον Συμβούλους ως Μέλη. Ο Πρόεδρος του Συνεδρίου μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να προεδρεύσει και σε οποιοδήποτε Τμήμα. Στις συνεδριάσεις των Τμημάτων μπορούν να μετέχουν και Πάρεδροι, με συμβουλευτική ψήφο, μέχρι πέντε στον καθένα τους, εκτελώντας έργα εισηγήσεως. Με απόφαση της

⁹ Άρθρο 4, π.δ. 774/80.

Ολομελείας μπορούν οι μετέχοντες Πάρεδροι των Τμημάτων να απολλάσσονται της ασκήσεως των ελεγκτικών τους καθηκόντων συνολικά ή εν μέρει.

4. Καθένα από τα Κλιμάκια αποτελείται από ένα Σύμβουλο, ως Πρόεδρο, και δύο Παρέδρους ως μέλη. Οι Πάρεδροι διαλέγονται από πίνακα που καταρτίζεται κάθε φορά με απόφαση της Ολομελείας του Σώματος, δημοσιευμένης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
5. Ο αριθμός των Τμημάτων ορίζεται σε τρία. Ο αριθμός των κλιμακίων ορίζεται κάθε φορά με απόφαση της Ολομελείας του Σώματος, δημοσιευμένης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατά τον τρόπο αυτό ορίζεται και η αρμοδιότητα καθενός Τμήματος ή Κλιμακίου. Κατά αυτόν τον τρόπο επίσης μπορεί και να αυξάνεται ο αριθμός των Τμημάτων.
6. Ο Πρόεδρος του Συνεδρίου με πράξη του, δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζει στην αρχή κάθε έτους τους Προέδρους και τα μέλη των Τμημάτων και Κλιμακίων. Με όμοια πράξη μπορεί και εντός του έτους να μεταβάλλεται η σύνθεση των Τμημάτων και Κλιμακίων, εφόσον το επιβάλλουν οι ανάγκες της υπηρεσίας¹⁰.

A.4. Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος του Ε.Σ.

Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως:

1.
 - α) Ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό.
 - β) Ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως ορίζει ο νόμος.
 - γ) Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των ΟΤΑ ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται στο προβλεπόμενο από το εδάφιο α' έλεγχο.
 - δ) Η γνωμοδότηση για τα νομοσχέδια που αφορούν συντάξεις ή αναγνώριση υπηρεσίας για την παροχή δικαιωμάτων σύνταξης

11 Άρθρο 7, π.δ. 774/80.

σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 73, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που ορίζει ο νόμος.

ε) Η σύνταξη και η υποβολή έκθεσης προς τη Βουλή για τον απολογισμό και ισολογισμό του Κράτους κατά το άρθρο 79 παρ. 7.

στ) Η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων, καθώς και με τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ'.

ζ) Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των ΟΤΑ και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. για κάθε ζημιά που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους ΟΤΑ ή σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ..

2. Οι αρμοδιότητες του Ε.Σ. ρυθμίζονται και ασκούνται όπως ο νόμος ορίζει. Στις περιπτώσεις των στοιχείων α' έως δ' της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 93 παρ. 2 και 3¹¹.

3. Οι αποφάσεις του Ε.Σ. για υποθέσεις της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας¹².

Με την αναθεωρημένη παράγραφο 1 του άρθρου 98 (ΦΕΚ Α' 84)¹³ του Συντάγματος διευρύνονται οι ελεγκτικές και δικαιοδοτικές αρμοδιότητες του Ε.Σ., αφού πλέον στον ασκούμενο από αυτό προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο δύναται να υπαχθούν, με ειδική διάταξη νόμου, όχι μόνο Ν.Π.Δ.Δ., όπως όριζε η ίδια διάταξη πριν την αναθεώρησή της, αλλά και Ν.Π.Ι.Δ. οιασδήποτε μορφής (λ.χ. δημόσιες επιχειρήσεις, σωματεία, ιδρύματα κ.ά.) και αυτό για την πληρέστερη διασφάλιση της νόμιμης και χρηστής διαχείρισης της με ευρεία έννοια δημόσιας περιουσίας. Ειδικότερα, με το εδάφιο γ' της παραγράφου 1, που αναφέρεται στον κατασταλτικό έλεγχο ορίζεται ότι σε αυτόν υπάγονται: α) Οι λογαριασμοί των δημοσίων υπολόγων. Η έννοια του δημοσίου υπολόγου στην ανωτέρω συνταγματική διάταξη αναφέρεται στους δημόσιους λειτουργούς τους εντεταλμένους την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων του Κράτους και σε όλους όσους, έστω και χωρίς νόμιμη

¹¹ Άρθρο 93 παρ. 2. Οι συνεδριάσεις κάθε δικαστηρίου είναι δημόσιες, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει με απόφασή του ότι η δημοσιότητα πρόκειται να είναι επιβλαβής στα χρηστά ήθη ή ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι προστασίας της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής των διαδίκων.

Παρ. 3. Κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση. Νόμος ορίζει τις έννομες συνέπειες που επέρχονται και τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης του προηγούμενου εδαφίου. Η γνώμη της μειοψηφίας δημοσιεύεται υποχρεωτικά. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την καταχώριση στα πρακτικά ενδεχόμενης μειοψηφίας, καθώς και τους όρους και τις προϋποθέσεις της δημοσιότητάς της.

¹² ΦΕΚ 84 Α' / 17.4.2001.

¹³ ΑΡΧΝ 2002/251, βλ. παραρτ. σελ.45, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

εξουσιοδότηση, διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκει στο Κράτος και γενικά, σε όλους τους οπωσδήποτε διαχειριζόμενους δημόσιο χρήμα, καθώς και σε κάθε άλλο πρόσωπο που ειδικά από το νόμο θεωρείται ως δημόσιος υπόλογος. Πρέπει να προστεθεί ότι το δημόσιο χρήμα, που προσδίδει σε αυτόν που το διαχειρίζεται την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, δε λαμβάνεται μόνο με τη στενή έννοια αυτού, δηλ. του χρήματος που διαχειρίζονται τα διάφορα όργανα του Κράτους κατά την εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού, αλλά και εκείνου του χρήματος που διαχειρίζονται αφενός μεν τα Ν.Π.Δ.Δ. για την εκπλήρωση των σκοπών τους (χρήματος που κατά κύριο λόγο προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό με τη μορφή επιχορηγήσεων κλ.π.), αφετέρου δε τα Ν.Π.Ι.Δ., κατ' εντολή του Κράτους, με ειδική επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό αυτού, για την εκπλήρωση κρατικού σκοπού. β) Οι λογαριασμοί των Ο.Τ.Α. δηλαδή οι λογαριασμοί που καταρτίζονται από τους υπολόγους των Ο.Τ.Α., δηλαδή από τους εντεταλμένους την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων των Ο.Τ.Α., από τους έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, επιλαμβανόμενους της διαχείρισης χρημάτων, αξιών ή υλικού που ανήκει σε Ο.Τ.Α. και όλους γενικά, τους οπωσδήποτε διαχειριζόμενους χρήμα Ο.Τ.Α. (Δήμους, Κοινότητες, ή Ν.Α.), καθώς και από κάθε πρόσωπο, που, με ειδική διάταξη νόμου, θεωρείται ως υπόλογος Ο.Τ.Α. Την ιδιότητα, επομένως, του υπολόγου χρηματικής διαχείρισης Ο.Τ.Α. και, ως εκ τούτου, υπόχρεου σε λογοδοσία ενώπιον του Ε.Σ. φέρουν όχι μόνο τα όργανα και οι τελούντες σε υπηρεσιακή σχέση με έναν από τους Οργανισμούς αυτούς υπάλληλοι, αλλά και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει εξουσιοδοτηθεί να διαχειρίζεται χρήμα που προέρχεται από Δήμο, Κοινότητα, ή Ν.Α. και τείνει, σύμφωνα με το σκοπό για τον οποίο διατέθηκε, στη θεραπεία μιας τοπικής ανάγκης, έστω και αν πρόκειται για όργανο αυτοτελούς Ν.Π.Ι ή Δ.Δ, που επιχορηγείται, χρηματοδοτείται ή καθ' οιονδήποτε τρόπο ενισχύεται από έναν ή περισσότερους Ο.Τ.Α. Στην περίπτωση όμως αυτή ο ασκούμενος, από το Ε.Σ. κατασταλτικός έλεγχος και η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τούτου προς καταλογισμό των τυχόν ελλειμματιών υπολόγων αφορά αποκλειστικά στις κατά τις κείμενες για τα εν λόγω νομικά πρόσωπα διατάξεις νομιμότητα και κανονικότητα της διαχείρισης των διατιθέμενων από Ο.Τ.Α. κεφαλαίων. Και γ) Οι λογαριασμοί άλλων Ν.Π.Ι. ή Δ.Δ. οποιασδήποτε μορφής, εφόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα έχουν υπαχθεί, με ειδική διάταξη νόμου, στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' της ίδιας συνταγματικής διάταξης προληπτικό έλεγχο. Είναι προφανές ότι η παρεχόμενη στον κοινό νομοθέτη ευχέρεια υπαγωγής στον έλεγχο συγκεκριμένων

νομικών προσώπων δεν αφορά στη διαχείριση από αυτά κεφαλαίων που προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό ή από Ο.Τ.Α., καθόσον, όπως προεκτέθηκε, ο κατασταλτικός έλεγχος της διαχείρισης των κεφαλαίων αυτών από το Ε.Σ. θεσπίζεται ως υποχρεωτικός από το ίδιο το Σύνταγμα. Περαιτέρω, με το εδάφιο στ' και ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 98 του Συντάγματος, ρυθμίζεται η δικαιοδοσία του Ε.Σ. και ορίζεται ότι σε αυτή υπάγεται μεταξύ άλλων, η εκδίκαση των διαφορών από τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ'. Η παραπομπή του εδαφίου στ' στο εδάφιο γ' γίνεται διότι, με τη διατύπωση αυτή χωρίς περιττή επανάληψη, προσδιορίζονται επαρκώς τα πρόσωπα από τον έλεγχο των λογαριασμών των οποίων οι προκύπτουσες διαφορές εκδικάζονται από το Ε.Σ. Έτσι ο συνταγματικός νομοθέτης, με την αναθεωρημένη διάταξη του εδαφίου στ' και την παραπομπή στο εδάφιο γ' της ίδιας παραγράφου, χωρίς σύνδεση, όσον αφορά τον προσδιορισμό των προσώπων αυτών, με το εδάφιο α', την οποία δε θέλησε, να υπάγει στη δικαιοδοσία του Ε.Σ.: α) τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, β) τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών των Ο.Τ.Α., υπό την εκτεθείσα έννοια του όρου αυτού και γ) τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών άλλων Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ., υπό την προϋπόθεση όμως ότι τα πρόσωπα αυτά έχουν υπαχθεί στον προληπτικό έλεγχο του Ε.Σ., με ειδική διάταξη νόμου.

A.5. Έλεγχος της διαχείρισεως των οικονομικών των ΟΤΑ. Η σημασία του Ελέγχου

Δημοκρατία σημαίνει Διαφάνεια και Διαφάνεια σημαίνει έλεγχος, ανεξαρτησία και ευσυνειδησία αυτών που ασκούν έλεγχο. Επίσης δυνατότητα χρήσης των δικαιωμάτων αμύνης που έχουν οι ελεγχόμενοι. Δημοσιολογιστικός έλεγχος, υγιής οικονομία και οικονομική ανάπτυξη συμβαδίζουν. Συχνά στο δημόσιο βίο παρατηρείται διαφθορά και καταχρήσεις. Ο όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερος δημοσιολογιστικός έλεγχος προστατεύει τις οικονομικές συναλλαγές από ανισότητες και ο πολίτης αισθάνεται ασφαλής και ικανοποιημένος. Αυτό ισχύει τόσο για τους ΟΤΑ δηλαδή τόσο σε τοπικό-μικρό επίπεδο όσο και στα Κράτη δηλαδή σε πιο μεγάλους μηχανισμούς που είναι και πιο δύσκολος ο έλεγχος.

Όταν λέμε έλεγχο διαχείρισης της περιουσίας των ΟΤΑ εννοούμε όλες τις νόμιμες ενέργειες και πράξεις, των οργάνων που ασκούν τον έλεγχο, έτσι ώστε να γίνει γνωστή στο Κράτος κατά πόσο είναι νόμιμη, κανονική και χρηστή η διαχείριση που γίνεται στα οικονομικά των ΟΤΑ από τους αρμόδιους διαχειριστές, δηλαδή κατά πόσο η οικονομική διαχείριση που ασκούν είναι σύμφωνη με τους νόμους σύμφωνα με το Σύνταγμα. Επίσης σε περίπτωση που προξενηθεί ζημία από τους διαχειριστές, αυτοί που ασκούν τον έλεγχο αποκαταστούν τη ζημία σύμφωνα με τους νόμους.

A.5.1. Περιπτώσεις που δεν ελέγχονται από το Ε.Σ.

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας που ίσχυε κατά το χρόνο δημιουργίας του επίμαχου ελλείμματος (π.δ. 76/1985 ΦΕΚ Α' 27) όριζε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συστήσουν δικές τους επιχειρήσεις ή να είναι μέτοχοι σε επιχειρήσεις μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν για τους παρακάτω σκοπούς: για εκτέλεση και εκμετάλλευση έργων για εξυπηρέτηση του κοινού, για παραγωγή αγαθών ή παροχή υπηρεσιών προς όφελος του κοινού, για προοπτική δημιουργίας εσόδων κ.λπ.

Οι παραπάνω όμως δημοτικές επιχειρήσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και άρα γι' αυτές ισχύουν οι κανόνες ιδιωτικής οικονομίας αφού δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο. Η διαχείριση αυτών των επιχειρήσεων γίνεται με ξεχωριστό προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική διαχείριση, αφού άλλωστε διοικούνται από ξεχωριστό διοικητικό συμβούλιο. Όλες οι αποφάσεις αυτού του διοικητικού συμβουλίου καθώς και οι ενέργειες εγκρίνονται από το δημοτικό συμβούλιο.

Επομένως σύμφωνα με τα παραπάνω αυτού του είδους οι δημοτικές επιχειρήσεις αποτελούν αυτοτελή Ν.Π.Ι.Δ. και γι' αυτές ισχύουν οι κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Κατά συνέπεια, ελέγχονται από το Ε.Σ. μόνο αν αυτές οι επιχειρήσεις διαχειρίστηκαν κεφάλαια, με τα οποία έχουν επιχορηγηθεί, ενισχυθεί κ.λπ. από το Δήμο που τις έχει συστήσει (βλ. παραρτ. σελ. 46).

A.6. Διακρίσεις ελέγχου στις διαχειρίσεις των Ο.Τ.Α.

Υπάρχουν τέσσερις μορφές ελέγχου, ο Κοινοβουλευτικός, ο Λαϊκός, ο Διοικητικός και ο Δικαστικός.

Τον **Κοινοβουλευτικό έλεγχο** της διαχείρισης της περιουσίας των ΟΤΑ τον ασκεί η Βουλή και είναι περιστασιακός, δηλαδή υποβάλλονται ερωτήσεις-επερωτήσεις που αφορούν σχετικά νομοθετήματα και σκοπό έχει αυτός ο έλεγχος την αντιμετώπιση των θεμάτων από πολιτικής μεριάς. Δηλαδή μέσα στη Βουλή ασκείται αυτός ο έλεγχος.

Όταν λέμε **Λαϊκό έλεγχο**, εννοούμε με λίγα λόγια τον έλεγχο που ασκείται από το λαό. Γίνεται κάτι σαν "λαϊκό δικαστήριο", όπου "δικάζεται" ο Δήμαρχος κάθε Δήμου απέναντι στο λαό. Εκθέτει λοιπόν ο Δήμαρχος τα πεπραγμένα του Δήμου για ό,τι αφορά την οικονομική κατάσταση του Δήμου, τη διοίκηση του Δήμου, καθώς και κατά πόσο εφαρμόζεται σωστά το πρόγραμμα δημοτικής δράσης. Ο Δήμαρχος μπορεί να καλέσει τους κατοίκους του Δήμου μέχρι τέλος Ιουνίου, με προκήρυξη του, και ανακοινώνει την προκήρυξη οκτώ μέρες πριν τουλάχιστον, για να είναι ενήμεροι όσο το δυνατόν περισσότεροι κάτοικοι. Ο Δήμαρχος αφού έχει εκθέσει και συζητήσει πρώτα, για το περιεχόμενο της λογοδοσίας που θα δώσει ενώπιον των κατοίκων, με το δημοτικό συμβούλιο, κατά τη λογοδοσία καλούνται να δώσουν το παρόν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου και των Δημοτικών Διαμερισμάτων που ανήκουν στο Δήμο, οι πάρεδροι και τα μέλη των συνοικιακών συμβουλίων. Κάθε κάτοικος, δημότης ή και φορολογούμενος από το Δήμο έχει κάθε δικαίωμα να διατυπώσει ερωτήσεις, παρατηρήσεις και απορίες σχετικές με τη λογοδοσία (άρθρο 226 του π.δ. 410/95, 209 π.δ. 323/89, 3 παρ. 1 ν. 2307/95).

Ο **Διοικητικός έλεγχος** γίνεται από οικονομικούς επιθεωρητές-διοικητικούς υπαλλήλους (βλ. παραρτ. σελ. 49).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ασκεί τον **δικαστικό έλεγχο**¹⁴.

A.7. Διοικητικός έλεγχος των ΟΤΑ

¹⁴ Κ. Ρίζος, Δημοσιολογιστικός έλεγχος των Ο.Τ.Α. από το Ε.Σ., Εθνικό Τυπογραφείο, 2000, σελ. 6.

Ο Διοικητικός έλεγχος¹⁵ των ΟΤΑ, όπως προείπαμε, ασκείται από οικονομικούς επιθεωρητές-διοικητικούς υπαλλήλους. Οι Δήμοι έχουν Ταμιακή Υπηρεσία και όσοι υπάλληλοι ασχολούνται μ' αυτήν οφείλουν να δώσουν κάθε σχετική πληροφορία που τους ζητάει ο Περιφερειακός Διευθυντής. Ενώ στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις δικαιούται να ζητήσει πληροφορίες ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ή σε κάθε περίπτωση ο Υπουργός Εσωτερικών. Ο έλεγχος ασκείται από τους επιθεωρητές που ανήκουν στο Υπουργείο Εσωτερικών και έχουν ίδια καθήκοντα και δικαιώματα με τους Οικονομικούς Επιθεωρητές Δημοσίων Υπολόγων.

Αν κάποιος ΟΤΑ δεν έχει δική του Ταμιακή Υπηρεσία τότε αυτή γίνεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μέσω των Δ.Ο.Υ.. Όταν οι ΟΤΑ θέλουν βεβαίωση εσόδων, στέλνουν τα έγγραφα εισπράξεως εσόδων τους στα γραφεία Παρακαταθηκών και Δανείων (Δ.Ο.Υ.). Αφού κάνουν τον έλεγχο αυτά τα γραφεία εκδίδουν βεβαίωση εσόδων και τη στέλνουν στο Τμήμα Εσόδων. Εκεί γίνεται πάλι έλεγχος από τον Ελεγκτή εσόδων των ΟΤΑ και εκδίδεται μια συνολική βεβαίωση των εσόδων, με τον τίτλο "Τρεχούμενος Λογαριασμός Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων Εσόδων Δήμων και Κοινοτήτων" (Τ.Λ.Π.Δ.Ε.Δ.Κ.), η οποία βεβαίωση παραδίδεται στο γραφείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε τριπλότυπη απόδειξη παραλαβής εσόδων.

Τα παραπάνω έγγραφα φυλάσσονται από τους Ελεγκτές Εσόδων-Εξόδων ΟΤΑ σαν παραστατικά στοιχεία εισπραξης των χρεών που έχουν σ' αυτούς (άρθ. 151 π.δ. 16/1989).

A.8. Δικαστικός έλεγχος

Το Ε.Σ. σαν Ανώτατο Δημοσιολογιστικό Δικαστήριο, διενεργεί το δικαστικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ. Αυτός ο δικαστικός έλεγχος έχει διπλή έννοια. Από τη μια μεριά η ανώτατη αυτή δικαστική αρχή ελέγχει αν είναι σωστή η λογοδοσία των διαχειριστών κάποιου ΟΤΑ και αν παρατηρήθηκε κάποιο έλλειμμα. Από την άλλη μεριά το Ε.Σ. είναι υπεύθυνο να εκδικάσει κάθε αμφισβήτηση από τον έλεγχο που έκανε.

¹⁵ Άρθρο 211 παρ. 1 π.δ. 410/1995, άρθρο 5 παρ. 2 π.δ. 551/17.11.1988.

Επομένως το Ε.Σ., ενεργώντας σαν ανώτατο δικαστήριο πρέπει να ακολουθήσει τη λειτουργία της δικαιοσύνης, η οποία είναι "ελεγκτική" και "κυρωτική". Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 98 του Συντάγματος του 1975, το Ε.Σ. έχει ξεκάθαρα δυο βασικές αποστολές, την "ελεγκτική" και την "δικαιοδοτική ή κυρωτική". Άλλωστε αυτός είναι και ο ρόλος κάθε δικαστηρίου, δηλαδή αφού ασκήσει πρώτα έλεγχο, μετά αποδίδει δικαιοσύνη, αθλώνοντας είτε τιμωρώντας.

A.9. Συνέπειες του ελέγχου

Στον έλεγχο που ασκεί το Ε.Σ. στους ΟΤΑ, είναι εντελώς διαφορετική η αντιμετώπιση της Αστικής Ευθύνης από τη μια μεριά των αιρετών οργάνων της Τ.Α. και απ' την άλλη των υπαλλήλων οι οποίοι οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο για κάθε ζημιά που προξένησαν, από δόλο ή βαριά αμέλεια.

1. Η Αστική Ευθύνη των αιρετών οργάνων των Δήμων ή των Κοινοτήτων.

Μετά τη συγκρότηση τριμελούς επιτροπής που αποτελείται από α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του Νομού, β) Τον Επίτροπο του Ε.Σ. και γ) Τον Πρόεδρο Διοικούσας επιτροπής της Τ.Ε.Δ.Κ. του Νομού, καταλογίζεται με αιτιολογημένη πράξη η ζημιά που προξενήθηκε στο Δήμο από δόλο ή βαριά αμέλεια των αιρετών οργάνων των Δήμων.

Αυτή η καταγγελία μπορεί να γίνει από το Δήμο ή ύστερα από αίτηση κάποιου δημότη. Η Επιτροπή καλεί τα πρόσωπα να δώσουν εξηγήσεις για τη ζημιά που κατηγορούνται ότι προκάλεσαν, μέσα σε λογικό χρονικό διάστημα. Οι κατηγορούμενοι αιρετοί μπορούν να προσφύγουν στο Πολυμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο της Περιφέρειάς τους. Από την άλλη μεριά, μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά του Πολυμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου στο Τριμελές Διοικητικό Εφετείο. Έτσι παρατηρείται αναστολή των πράξεων της Επιτροπής. Η εκτέλεση των αποφάσεων γίνεται σε τρία χρόνια από τότε που έληξε η δημοτική περίοδος.

2. Η Αστική Ευθύνη των υπαλλήλων των Δήμων, των κοινοτήτων και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Σε αντίθεση με τους αιρετούς, οι υπάλληλοι των ΟΤΑ δεν ευθύνονται για τυχόν παρανομίες τους έναντι τρίτων, αλλά ευθύνονται απέναντι στον Οργανισμό στον οποίο υπηρετούν. Αν λοιπόν ο εκπρόσωπος του Οργανισμού κάνει αίτηση να ελεγχθεί κάποιος υπάλληλος για τυχόν ζημία που προκάλεσε, τότε δικάζει το Ε.Σ., το οποίο εκτιμά τις περιστάσεις και καταλογίζει τον υπάλληλο σε ένα μέρος μόνο της ζημιάς που προκάλεσε ή της αποζημίωσης σε περίπτωση που δεν ευθύνεται. Μέσα σε μια τριετία ζημία είτε αποζημίωση πρέπει να εκτελεστούν.

3. Η Αστική Ευθύνη των αιρετών οργάνων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Για κάθε ζημία που προκάλεσαν σε βάρος της περιουσίας της Νομαρχίας ευθύνη έχουν ο Νομάρχης, τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου και των Νομαρχιακών Επιτροπών (άρθρο 19 παρ. 1,2 και 3 2218/1994 και άρθρο 71 π.δ. 30/1-2 Φεβρ. 1996, ΦΕΚ Α' 21). Συγκροτείται πάλι αιτιολογημένα Τριμελής Επιτροπή στην έδρα της Περιφέρειας από: α) Τον Πρόεδρο Πρωτοδικών, β) Έναν ανώτερο υπάλληλο του Ε.Σ. και γ) ένα μέλος του Νομαρχιακού Συμβουλίου της έδρας της Περιφέρειας.

Αυτή η Επιτροπή, αφού της ζητήθηκε έρευνα, καλεί τα πρόσωπα που εμπλέκονται να δώσουν εξηγήσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα. Μέσα σε 60 μέρες από την ανακοίνωση του καταλογισμού στους ενεχόμενους, αυτοί έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο του τόπου τους.

Μετά την απόφαση του Δικαστηρίου μπορεί να γίνει μέσα σε 30 μέρες έφεση στο Τριμελές Διοικητικό Εφετείο. Έτσι δίνεται αναστολή στην εκτέλεση της απόφασης που πήρε η Επιτροπή.

Όταν η Επιτροπή πρόκειται να αποφασίσει τον καταλογισμό ευθυνών στα υπόλογα πρόσωπα, συμμετέχει σαν τρίτο μέλος ένα μέλος Νομαρχιακού Συμβουλίου άλλης Ν.Α. της Περιφέρειας (άρθρο 71 παρ. 2 π.δ. 30/1996).

Αν περάσουν τρία χρόνια από τότε που πάρθηκε η απόφαση και μετά τη λήξη της νομαρχιακής περιόδου που έγινε όλη η διαδικασία, τότε διαγράφεται ο καταλογισμός ευθυνών (άρθρο 71 παρ. 3 π.δ. 30/1996).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΤΑΚΤΩΝ

B.1. Μορφές ελέγχου

Όταν λέμε διατάκτες, εννοούμε τα κρατικά όργανα που έχουν από το νόμο την αρμοδιότητα διάθεσης των οικείων πιστώσεων που έχουν γραφεί στον προϋπολογισμό και των υπό του Υπουργού των Οικονομικών καθοριζομένων ποσοστών διάθεσης.

Οι διατάκτες διακρίνονται σε κύριους διατάκτες που έχουν την πιο πάνω αρμοδιότητα απευθείας από το νόμο και σε δευτερεύοντες διατάκτες που οι σχετικές αρμοδιότητες δεν τους παρέχονται απευθείας από το νόμο αλλά με μεταβίβαση από τον κύριο διατάκτη¹⁶.

Λέγοντας Προληπτικό έλεγχο εννοούμε τον έλεγχο των δαπανών. Τις δαπάνες όμως τις διαχειρίζονται οι Διατάκτες, αυτοί δηλαδή που διαχειρίζονται την περιουσία των ΟΤΑ και οι πράξεις τους που δημιουργούν είτε δικαιώματα είτε υποχρεώσεις των ΟΤΑ, φτάνουν στους λογαριασμούς των Υπολόγων.

Εδώ αρχίζει ένας άλλος έλεγχος ο έλεγχος των Υπολόγων που γίνεται με τον Κατασταλτικό έλεγχο. Στην παρ. 1α του άρθρου 98 του Συντάγματος καθιερώνεται ο έλεγχος των διατακτών, ο οποίος αποτελεί τον Προληπτικό έλεγχο των δαπανών. Αφού γίνει έλεγχος (από το Ε.Σ.) των χρηματικών ενταλμάτων καταλήγουν στη θεώρηση ή όχι αυτών. Η παρ. 1 δ' του άρθρου 98 του Σ. ξεκάθαρα τονίζει ότι πρέπει να γίνεται και έλεγχος των Υπολόγων, ο οποίος γίνεται με τον Κατασταλτικό έλεγχο των λογαριασμών ή

¹⁶ Ιωάννου Σπυριδούλα, ό.π., σελ. 22.

απολογισμών.¹⁷

B.1.1. Έλεγχος τυπικός και έλεγχος ουσιαστικός

Όταν λέμε **τυπικό έλεγχο**, εννοούμε τον έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας της διαχειρίσεως. **Έλεγχος νομιμότητας** της δαπάνης σημαίνει ότι α) η δαπάνη προβλέπεται από ουσιαστική διάταξη νόμου¹⁸ και β) υπάρχει στον προϋπολογισμό του ΟΤΑ εγγεγραμμένη σχετική με τη δαπάνη πίστωση¹⁹. **Έλεγχος κανονικότητας** είναι αν η δαπάνη έχει νόμιμα αναληφθεί²⁰ και αν

¹⁷ άρθρο Ι, 4 και 5 ν. 1265/1972. Στο άρθρο 59 το Ε.Σ. ελέγχει τους λογαριασμούς των λογοδοτούντων σ' αυτό υπολόγων και αποφαινεται για την ορθότητα ή μη αυτών, οι δε σχετικές με τον ανωτέρω έλεγχο πράξεις ή αποφάσεις του Ε.Σ. υπόκεινται στα προβλεπόμενα από τον οργανισμό αυτού ένδικα μέσα. Ενόψη του ότι το αναθεωρημένο Σύνταγμα (άρθρα 94 παρ.1 και 98), κατανέμει τη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων για εκδίκαση των διοικητικών διαφορών μεταξύ τριών δικαστηρίων δηλ. του Συμβουλίου της Επικρατείας, των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων και του Ε.Σ. χωρίς να καθιερώνει γενική αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων για εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων με το Ν. 1406/1983 δεν υπήχθησαν όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας από την εφαρμογή του Κ.Ε.Δ.Ε.(Κώδικας Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, Ν.Δ. 356/1974), δηλ. κάθε διαφορά που ανακύπτει κατά τη διαδικασία είσπραξης των δημοσίων εσόδων σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., όπως όταν λ.χ. επισπεύδεται διοικητική εκτέλεση στις διαφορές που γεννώνται, μεταξύ του επισπεύδοντος και καθ' ου η εκτέλεση, από την άσκηση ανακοπών για ακύρωση πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας αλλά υπήχθησαν μόνο οι διαφορές στις οποίες η υποκείμενη σχέση, που αποτελεί το θεμέλιο της ανωτέρω εκτελεστικής διαδικασίας είναι η σχέση δημοσίου δικαίου, διέπεται από διατάξεις δημοσίου δικαίου και η εκδίκασή της ανήκει στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, όπως λ.χ. συμβαίνει στην περίπτωση επίσπευσης διοικητικής εκτέλεσης για είσπραξη απαίτησης από ασφαλιστικές εισφορές, όπου η απαίτηση προέρχεται από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου, οπότε η, εκ μέρους του καθού η εκτέλεση, άσκηση ανακοπής κατά πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας δημιουργεί διοικητικού χαρακτήρα διαφορά ή επίλυση της οποίας ανήκει στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Αντίθετα όταν υπάρχει καταλογιστική πράξη, είναι σχέση δημοσίου δικαίου που ανέκυψε από την απονομή του εδαφίου γ' της παρ. Ι του άρθρου 98 του Συντάγματος (δηλ. από έλεγχο λογαριασμών δημοσίων υπολόγων και υπολόγων Ο.Τ.Α. ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται στον έλεγχο του εδαφίου α' της ίδιας παραγράφου του άρθρου 98 του Συντάγματος) από κάποιο όργανο της διοίκησης (λ.χ. διατάκτη ή οικονομικό επιθεωρητή) ή από όργανο του Ε.Σ., που είναι αρμόδιο για τον έλεγχο των λογαριασμών των ως άνω προσώπων και πρόκειται δηλ. για διαφορά της αποκλειστικής κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσίας του Ε.Σ., συνταξιοδοτική ή από έλεγχο λογαριασμών που διέπεται από ειδικές διατάξεις ή του συνταξιοδοτικού ή του δημοσίου λογιστικού δικαίου, τότε η διοικητική διαφορά ουσίας από την αμφισβήτηση του κύρους της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδεται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., ανήκει στη δικαιοδοσία του Ε.Σ. και τούτο κρίνει περαιτέρω για το παραδεκτό και το βάσιμο της ανακοπής κατά των ανωτέρω πράξεων, βλ. παραρτ. σελ. 58, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

¹⁸ Ο όρος αυτός είναι πλήρης αν οι δαπάνες ανάγονται στη λειτουργική δραστηριότητα του ΟΤΑ και αν εξυπηρετούν τον "σκοπό" του ΟΤΑ.

¹⁹ Η πίστωση σε σχέση με τη δαπάνη έχει διπλή έννοια. Η πρώτη αφορά το αν υπάρχει επαρκής πίστωση, δηλαδή ότι δεν έχει εξαντληθεί η σχετική πίστωση. Η δεύτερη έχει να κάνει με το αν η αιτιολογία της εγγεγραμμένης πίστωσης είναι ίδια με την αιτιολογία της εντελλόμενης δαπάνης.

²⁰ Ελέγχεται αν ακολούθησε, σύμφωνα με τους νόμους, τη διαδικασία ανάληψης της υποχρέωσης. Ανάληψη υποχρέωσης νοείται η έγκριση της δαπάνης από τον αρμόδιο διατάκτη. Η έγκριση της δαπάνης πρέπει, να είναι έγγραφη, να την εκδίδει ο αρμόδιος διατάκτης, να

υπάρχουν όλα τα νόμιμα δικαιολογητικά²¹ επίσης και αν δεν υπάρξει παραγραφή²² της σχετικής απαίτησης.

Όταν λέμε **ουσιαστικό έλεγχο**, εννοούμε την εξακρίβωση εάν είναι αληθή τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά των στοιχείων που παρουσιάζουν κατά τον έλεγχο οι διαχειριστές της περιουσίας των ΟΤΑ και επίσης εννοούμε τη χρηστή διαχείριση, δηλαδή τη δίκαιη διαχείριση της περιουσίας των ΟΤΑ και τη διαχείριση εκείνη με την οποία επιτυγχάνεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα με τη χρησιμοποίηση όσο το δυνατόν λιγότερων οικονομικών μέσων.

Σε περίπτωση που υπάρξουν αμφιβολίες, κατά τον έλεγχο, στο "ουσιαστικό μέρος της δαπάνης" τότε ο αρμόδιος Επίτροπος θεωρεί το ΧΕ, το οποίο αφού το αξιολογήσει το ανακοινώνει στον αρμόδιο Υπουργό αλλά και το Ε.Σ. κάνει αναφορά στην Ετήσια Έκθεσή του προς τη Βουλή.

Ο έλεγχος των δαπανών, λοιπόν, πραγματοποιείται με τον τυπικό και τον ουσιαστικό έλεγχο. Έτσι προσδιορίζεται το περιεχόμενο και η έκταση του ελέγχου στις δαπάνες των Ο.Τ.Α.²³

αναφέρει τις διατάξεις στις οποίες στηρίζεται η δαπάνη, πρέπει να αναφέρει το είδος, την αιτία και την επιβάρυνση που προκαλείται στον προϋπολογισμό και θα πρέπει να αναφέρεται το οικονομικό έτος, να αναφέρει τον οικείο φορέα και τον κωδικό αριθμό αυτού που θα επιβαρύνει αυτή η πίστωση.

²¹ Όταν λέμε νόμιμα δικαιολογητικά εννοούμε τον έλεγχο που γίνεται για να εξακριβωθεί αν πρώτον, τα έγγραφα εκδόθηκαν από τα αρμόδια όργανα, έχουν δηλαδή όλα όσα είναι αναγκαία για να είναι έγκυρα, π.χ. υπογραφή, σφραγίδα, αν είναι πρωτότυπα και ακολουθούν όλους τους νόμιμους τύπους. Δεύτερον, αν τα έγγραφα είναι αυτά που πρέπει να είναι χωρίς να λείπει κανένα. Τρίτον, αν τα έγγραφα έχουν ακρίβεια στις αριθμητικές τους πράξεις.

²² Αν η οφειλή δεν έχει παραγραφεί κατά το χρονικό διάστημα της αναγνώρισης της δαπάνης.

²³ Ο Ν. 2362/1995 "Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 247) ορίζει στο άρθρο 2 παρ. 2 ότι ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος "ασκεί εποπτεία και έλεγχο στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων και της δημόσιας περιουσίας", ασκεί επίσης έλεγχο "στις διαχειρίσεις των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλους διεθνείς οργανισμούς". Για τη διαχείριση και τον έλεγχο των κοινοτικών πόρων ο Ν. 2362/1995 αφιερώνει ειδικό κεφάλαιο, το δέκατο πέμπτο, με τίτλο "Δοσοληψίες-Διαχείριση και έλεγχος κοινοτικών πόρων", που περιέχει, τα άρθρα 96 ως και 105. Στο άρθρο 96 παρ. 2 ορίζεται ότι ο Υπουργός Οικονομικών "ασκεί εποπτεία και έλεγχο επί της διαχείρισης των κονδυλίων που εισρέουν από την Ε.Ε.", ενώ κατά το άρθρο 101, με τίτλο "Έλεγχος δαπανών", "Στις δαπάνες των προγραμμάτων δραστηριοτήτων ή πρωτοβουλιών που χρηματοδοτούνται μερικά ή ολικά από κοινοτικούς πόρους διενεργείται διαχειριστικός και ουσιαστικός έλεγχος από δημοσιονομικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις". Το άρθρο 102 προβλέπει ότι "Χρηματοδοτήσεις, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και φορείς που καταβάλλονται στα πλαίσια κοινοτικών πολιτικών από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ε.Ε. αναζητούνται από το Δημόσιο, εφόσον διαπιστωθεί από τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα ότι έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως... Τα ποσά που αναζητούνται για την αιτία αυτή βεβαιώνονται ως έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού και εισπράττονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά..." Σύμφωνα δε με το άρθρο 104, με τίτλο "Διαδικασία είσπραξης αχρεωστήτων καταβληθέντων", τα όργανα έκδοσης της καταλογιστικής πράξης, ο τρόπος βεβαίωσης του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού κ.λπ. Θέματα σχετικά με την είσπραξη, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών ή για τα θέματα για τα οποία συντρέχει αρμοδιότητα και άλλων υπουργών με

B.1.2. Ο Παρεμπόλιπων έλεγχος

Αυτός ο έλεγχος εξετάζει τα ζητήματα που ανακύπτουν παρεμπόλιπόντως, δηλαδή τα "έκτακτα" ζητήματα, αυτά που προκύπτουν ξαφνικά. Έτσι το Ε.Σ. μπορεί να υπεισέρχεται και στον έλεγχο της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων.

Τα παρεμπόλιποντα θέματα αναφέρονται, στην αρμοδιότητα που έχουν τα όργανα που εκδίδουν τις σχετικές με τον έλεγχο διοικητικές-δημοσιολογιστικές πράξεις, επίσης στην αιτιολογία και στην αναδρομική ή μη εφαρμογή αυτών των πράξεων, ακόμη αναφέρονται, στην αναγνώριση της απαίτησης από το αρμόδιο όργανο καθώς και στην εφαρμογή ή μη των κανόνων του ιδιωτικού δικαίου και των αρχών της επιείκειας.

B.2. Περιεχόμενο Προληπτικού ελέγχου

Για να είναι ασφαλής η περιουσία των ΟΤΑ, θα πρέπει να ελέγχονται αυτοί που τη διαχειρίζονται. Ο Προληπτικός έλεγχος γίνεται για να **προλαμάβανεται** η κακή οικονομική διαχείριση κάποιου ΟΤΑ και το κυριότερο αποφεύγεται, το να βγαίνουν χρήματα από το ταμείο, δηλαδή να χάνονται λεφτά ασκόπως.

κοινές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και των κατά περίπτωση αρμόδιων καθ' ύλην υπουργών. Τέλος στο άρθρο 105 του ίδιου Ν. 2362/1995, με τίτλο "Υπόλογοι διαχειριστές", ορίζεται ότι "Οι διαχειριστές κοινοτικών πόρων θεωρούνται δημόσιοι υπόλογοι και υπόκεινται στις σχετικές διατάξεις περί δημοσίων υπολόγων του παρόντος νόμου". Εξ' άλλου, με το άρθρο 6 του Ν. 2187/1994 (ΦΕΚ 16) συστάθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους "ειδικό συντονιστικό όργανο με σκοπό τη διευκόλυνση και μεθόδευση της διαδικασίας του ελέγχου των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και εκτελούνται από Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., Δημόσιες Επιχειρήσεις, Ν.Π.Ι.Δ., ιδιωτικούς φορείς, φυσικά πρόσωπα (παρ. 1). Προβλέφθηκε Δε περαιτέρω στην παρ.2 ότι "Στα προγράμματα που εκτελούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, ή φυσικά πρόσωπα που χρηματοδοτούνται ολικά ή μερικά από την Ε.Ε. δύναται να ασκείται διαχειριστικός αλλά και ουσιαστικός έλεγχος από υπαλλήλους του Δημοσιονομικού Κλάδου του Υπουργείου Οικονομικών". Σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου αυτού "Τα διαχειριστικά και ελεγκτικά όργανα συντάσσουν εκθέσεις. Εάν διαπιστωθούν ατασθαλίες, οι εκθέσεις αυτές διαβιβάζονται, μέσω του συντονιστικού οργάνου στον Υπουργό Οικονομικών για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες". Με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 2187/1994, εκδόθηκε το Π.Δ. 393/1994 (ΦΕΚ 219 Α) με το οποίο ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία του εν λόγω ειδικού συντονιστικού οργάνου ελέγχου των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε., βλ. παραρτ. σελ. 63, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

Ο δικαστικός προληπτικός έλεγχος είναι πρόσφατος και καθιερώθηκε στους τρεις μεγάλους Δήμους της χώρας, Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς (άρθρο 18 του ν.δ. 1265/1972). Ο όγκος των συναλλαγών σ' αυτές τις περιοχές είναι μεγάλος άρα με την πρόληψη θέλει να περιορίσει τις καταχρήσεις καθώς και να προφυλάξει τους δημοτικούς άρχοντες από το να βρεθούν κατηγορούμενοι σε οικονομικά σκάνδαλα, πολλές φορές χωρίς να φταίνε²⁴.

Υποκείμενο του Προληπτικού ελέγχου είναι οι αρμόδιοι Διατάκτες, δηλαδή οι αρμόδιοι διαχειριστές της περιουσίας των ΟΤΑ. Είναι αυτοί που εγκρίνουν τις δαπάνες και έχουν αναλάβει τις υποχρεώσεις σε βάρος του Δήμου. Επίσης είναι αυτοί που εκδίδουν τα ΧΕΠ (Χρηματικά Εντάλματα Πληρωμής), βλ. παραρτ. σελ. 44.

Αντικείμενο του Προληπτικού ελέγχου είναι οι δαπάνες, τα ΧΕ (βλ. παραρτ. σελ. 43) και τα ΧΕΠ.

Τον δικαστικό προληπτικό έλεγχο τον ασκούν οι Υπηρεσίες Επιτρόπου του Ε.Σ. δηλαδή οι Επίτροποι του Ε.Σ.. Οι Επίτροποι ασκούν έλεγχο στους Κύριους Διατάκτες που είναι οι Δήμαρχοι αλλά και τους υπόλοιπους διατάκτες του Δήμου.

Με το άρθρο 11 του Ν. 3250/2004, ΦΕΚ-124 Α' ορίζεται ότι: "Η ισχύς της διατάξεως του άρθρου 23 παρ.1 του Ν.3202/2003 (ΦΕΚ

²⁴ Επειδή στα άρθρα 17 (παρ. 1, 3 και 5), 19 (παρ. 2) και 21 (παρ. 1) του π.δ. 774/1980 "Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των περί Ε.Σ. ισχυουσών διατάξεων υπό τον τίτλο "Οργανισμός Ε.Σ." (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φύλλου 189/22.8.1980) ορίζονται τα εξής: Άρθρο 17: "1. Το Ε.Σ.: α) Ασκει τον κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος έλεγχο των δαπανών του Κράτους ως και των δι' ειδικών νόμων εις τον έλεγχο αυτου υπαγομένων Ο.Τ.Α. ή άλλων Ν.Π.Δ.Δ. επί τω τέλει βεβαιώσεως ότι υπάρχει δια ταύτας νομίμως κεχορηγημένη πίστωση και ότι κατά την πραγματοποίηση τούτων ετηρήθησαν οι διατάξεις του Κώδικος "Περί Δημοσίου Λογιστικού" και παντός άλλου Νόμου ή Διατάγματος ή κανονιστικής αποφάσεως". 2. "Κατά τον ασκούμενο έλεγχο από το Ε.Σ. επιτρέπεται η εξέταση των παρεμπιπτότως αναφύμενων ζητημάτων, επιφυλασσομένων των περί δεδικασμένου διατάξεων". 3. "Ο έλεγχος της σκοπιμότητας των διοικητικών πράξεων εκφεύγει από την αρμοδιότητα του Ε.Σ.". Άρθρο 19 παρ. 2: "Ο Προληπτικός έλεγχος των ενεργουμένων δαπανών υπό των δια του άρθρου 1 του ΝΔ 1337/1973 των κυρίων διατακτών και του άρθρου 18 του ΝΔ 1265/1972 ΝΠΔΔ και Ο.Τ.Α. ασκείται από τους Παρέδρους και τους Επιτρόπους του Ε.Σ." Άρθρο 21 παρ.1: "αν διαπιστωθεί από τον έλεγχο ότι για τη δαπάνη Δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1 εδαφ. Β' του άρθρου 17 του παρόντος, ο αρμόδιος Πάρεδρος ή Επίτροπος αρνείται με αιτιολογημένη πράξη τη θεώρηση του εντάλματος και μετά επιστρέφει στην Αρχή αντίγραφο της πράξεώς του. Επειδή από τις πάνω διατάξεις προκύπτει ότι οι Πάρεδροι και οι Επίτροποι του Ε.Σ., κατά τη διενέργεια του Προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. μπορούν να ελέγξουν τη νομιμότητα των χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων τίτλων πληρωμής και άλλα παρεμπιπτόντα ζητήματα αρμοδιότητας πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων δεν μπορούν όμως να ελέγξουν παρεμπιπτότως, τη νομιμότητα των ατομικών διοικητικών πράξεων, οι οποίες και αν ακόμη δεν είναι σύννομες, παράγουν όλες τις έννομες συνέπειές τους και θεωρούνται ως έγκυρες, εφ' όσον δεν ανακλήθηκαν από την Διοίκηση ή δεν ακυρώθηκαν με δικαστική απόφαση, βλ. παραρτ. σελ. 68, <http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi-bin/cgnomos?uid=3727&sid=2782&fs=0&fe=0&act=1>.

284 Α΄ αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου 2005΄΄). Αρμόδια όργανα για την άσκηση του ελέγχου αυτού είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των νομών ή νομαρχιών του κράτους, που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Του ανωτέρω ελέγχου εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες δαπανών: α) Οι δαπάνες πληρωμής αποδοχών των τακτικών υπαλλήλων, περιλαμβανομένων και των με σύμβαση αορίστου χρόνου, πλην των πρόσθετων αμοιβών τούτων και της μισθοδοσίας του πρώτου μηνός εκείνων που πρωτοδιορίζονται ή μονιμοποιούνται, β) Οι δαπάνες αποδόσεως των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων), γ) Οι περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων ακινήτων και εγκαταστάσεων, πλην εκείνων που καταβάλλονται για πρώτη φορά, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σχετικής συμβάσεως, δ) Οι δαπάνες καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας.

B.3. Διαδικασίες που προηγούνται του Προληπτικού ελέγχου

ΦΑΣΗ Α΄ Πρόβλεψη στον προϋπολογισμό

Η φάση αυτή ολοκληρώνεται κατά την ψήφιση του προϋπολογισμού ή την αναμόρφωσή του και αποτελεί το πρώτο βήμα για τη διενέργεια, **νομίμως**, μιας δαπάνης.

ΦΑΣΗ Β΄ Ανάλυση δαπάνης

Η φάση αυτή, περιλαμβάνει εισήγηση από την αρμόδια υπηρεσία με τη σύνταξη έκθεσης ανάληψης δαπάνης, την υπογραφή της έκθεσης από το Δήμαρχο και τον Διευθυντή της αρμόδιας Υπηρεσίας, την αποστολή της στο λογιστήριο όπου επιβεβαιώνεται η ύπαρξη πιστώσεως και καταχωρείται στο βιβλίο αναλαμβανομένων υποχρεώσεων, την εντολή από το Δήμαρχο προς την Υπηρεσία για τη διενέργεια της δαπάνης ή την εισήγηση προς το Δημοτικό Συμβούλιο ή τη Δημορχιακή Επιτροπή αν πρέπει η δαπάνη να εγκριθεί από αυτά τα όργανα και την καταχώρηση της έκθεσης που τηρεί η αρμόδια για τη δαπάνη υπηρεσία.

ΦΑΣΗ Γ΄ Πραγματοποίηση της δαπάνης

Η φάση αυτή περιλαμβάνει όλη τη διαδικασία ανάλογα με το είδος της δαπάνης, η οποία περιγράφεται στην αντίστοιχη νομοθεσία. Π.χ. αν πρόκειται για προμήθεια, την (πιθανή) ένταξη στο Ενιαίο πρόγραμμα προμηθειών, τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών, την έγκριση των όρων διακήρυξης, δημοσιεύσεις, διεξαγωγή διαγωνισμού, εξέταση ενστάσεων και κατακύρωση, σύμβαση, παραλαβή των υλικών κ.λ.π. η φάση αυτή ολοκληρώνεται με την αποστολή των δικαιολογητικών στο λογιστήριο, για έλεγχο.

ΦΑΣΗ Δ΄ Εκκαθάριση της Δαπάνης

Η φάση αυτή περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ποσού που πρέπει να καταβληθεί στον πιστωτή και ολοκληρώνεται με υπογραφή της πράξης εκκαθάρισης από το Δήμαρχο, τον προϊστάμενο του λογιστηρίου και τον Διευθυντή της αρμόδιας υπηρεσίας. Προκειμένου περί Δήμων, όπου έχει συσταθεί Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου, η εκκαθάριση γίνεται από την υπηρεσία αυτή.

ΦΑΣΗ Ε΄ Εντολή πληρωμής

Η φάση αυτή περιλαμβάνει τη σύνταξη και υπογραφή του χρηματικού εντάλματος, την επισύναψη σε αυτό των δικαιολογητικών πληρωμής, την καταχώρηση του εντάλματος στο ημερολόγιο και το καθολικό του Λογιστηρίου και την αποστολή του Χρηματικού Εντάλματος στον αρμόδιο Επίτροπο για έλεγχο.

ΦΑΣΗ ΣΤ΄ Πληρωμή

Η φάση αυτή περιλαμβάνει την έγγραφη ειδοποίηση του δικαιούχου. Ακολουθεί η εξακρίβωση των στοιχείων του δικαιούχου, η πράξη της πληρωμής και η ενημέρωση των βιβλίων του ταμεία. Κατά την πληρωμή θα σφραγιστεί το Χρηματικό Ένταλμα με τη λέξη "πληρώθηκε" και θα ενημερώσει το καθολικό εξόδων και τον τρεχούμενο λογαριασμό²⁵.

²⁵ Γ. Χανιωτάκης, Ελεγκτική Μεθοδολογία και Πληροφορική, Εισηγήσεις Γ. Χανιωτάκη, 2003, σελ. 10.

B.4. Διαδικασία Προληπτικού ελέγχου (επιγραμματικά)

Ενταλματοποίηση δαπανών, καταχώρηση στα βιβλία επιτρόπου.
Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας,
Διαφωνία (Πράξη Επιστροφής)
Αμφιβολία (Έκθεση αμφιβολιών) και αμφιβολία ουσιαστικού μέρους
Πράξη- πρακτικά Τμήματος
Ένδικα μέσα (αίτηση ανακλήσεως)
Παραπομπή στην Ολομέλεια (Θέμα μείζονος σπουδαιότητας)
Χρηματικά Εντάλματα (Τριπλούν)
Κατάσταση (διπλούν)
Επαναφορά Χ.Ε. (κατάσταση δις)
Χαρακτηριστικά Χ.Ε.
Αριθμός
Οικονομικό Έτος
Φορέας
Κωδικός αριθμός
Ακριβή στοιχεία πιστωτών (και αιτιολογία)
Ποσό αριθμητικώς και ολογράφως
Παραπόδας των Χ.Ε. οι κρατήσεις
Θεώρηση Χ.Ε. με ευθύνη Υπουργών, (διαδικασία)²⁶

B.5. Κατά προτεραιότητα έλεγχος των δαπανών των ΟΤΑ (άρθρο 3 παρ. 4 Ν.2307/95)

Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη²⁷, αν ο ταμίας αμφισβητεί τη νομιμότητα εντάλματος γνωστοποιεί στο Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας με ειδική αναφορά τους λόγους αμφισβήτησης. Αν ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας απορρίπτει τους λόγους αμφισβήτησης, το ένταλμα εκτελείται. Στη συνέχεια με φροντίδα του ταμιά αποστέλλεται, μαζί με τα δικαιολογητικά χωρίς καθυστέρηση, στον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Νομού ή της Νομαρχίας για έλεγχο. (Σχετική γνωμοδότηση της Ολομέλειας

²⁶ Χανιωτάκης Γεώργιος, ό.π., σελ. 11.

²⁷ Άρθρο 3, παρ. 4, Ν. 2307/95.

του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 1^{ης} Γενικής Συνεδρίασης της 8^{ης} Ιανουαρίου 1997).

B.6. Διαδικασία

Αποστολή²⁸ Χ.Ε. και δικαιολογητικών στον Επίτροπο. Έλεγχος μόνο στο σημείο αμφισβήτησης του ταμίου.

Εάν κριθεί νόμιμη η δαπάνη, επιστρέφονται τα δικαιολογητικά με έγγραφο του Επιτρόπου με τη σημείωση ότι η ελεγχείσα δαπάνη είναι νόμιμη.

Εάν κριθεί μη νόμιμη, εκδίδεται Φ.Μ.Ε. σε βάρος του Δημάρχου ο οποίος καλείται όπως εντός συγκεκριμένης ημερομηνίας εκτελέσει το Φ.Μ.Ε.

Εάν το Φ.Μ.Ε. δεν εκτελεστεί γίνεται πρόταση, από τον Επίτροπο προς το αρμόδιο κλιμάκιο, για καταλογισμό σε βάρος του Δημάρχου. Κατά της πράξεως καταλογισμού ο Δήμαρχος δύναται να ασκήσει το ένδικο μέσο της εφέσεως.

B.7. Κατηγορίες δαπανών

Οι δημόσιες δαπάνες²⁹ και συνακόλουθα οι δαπάνες των Ο.Τ.Α. κατατάσσονται σε κατηγορίες:

1. Δαπάνες Αποδοχών εν γένει
2. Δαπάνες Προμηθειών και παροχής υπηρεσιών
3. Δαπάνες Εκτελέσεων Έργων
4. Δαπάνες μετακινήσεως υπαλλήλων εντός και εκτός έδρας
5. Δαπάνες Δημοσίων επενδύσεων
6. Δαπάνες Υπολόγων Ενταλμάτων Προπληρωμής και παγίας προκαταβολής και
7. Λοιπές δαπάνες (έξοδα νοσηλείας κ.λ.π.)

Κατ' αρχήν μία δαπάνη για να είναι νόμιμη θα πρέπει ή να προβλέπεται από ρητή διάταξη νόμου ή να αφορά εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως ή να συντελεί στην εκπλήρωση των σκοπών

²⁸ Χανιωτάκης Γεώργιος, ό.π., σελ. 12.

²⁹ Χανιωτάκης Γεώργιος, ό.π., σελ. 12 και 13.

των Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. ή να ανάγεται στις λειτουργικές ανάγκες αυτών³⁰.

Η εγγραφή μιας δαπάνης στον προϋπολογισμό δεν συνιστά και λόγο νομιμότητάς της.

Β.8. Τρόπος θεώρησης Χρηματικών Ενταλμάτων Πληρωμής

Ο Προληπτικός έλεγχος καταλήγει στη θεώρηση ή μη του Χρηματικού Εντάματος Πληρωμής. Ο Δήμος εκδίδει το Χ.Ε. που αντιστοιχεί στο ανάλογο τιμολόγιο και επισυνάπτει τα απαραίτητα παραστατικά.

Το Χ.Ε. αποστέλλεται στον αρμόδιο Επίτροπο για Προληπτικό έλεγχο και αυτός ελέγχει τη νομιμότητα των παραστατικών. Για παράδειγμα σε ένα τιμολόγιο ελέγχεται αν είναι φορολογικά ή ασφαλιστικά ενήμερος ο ενδιαφερόμενος. Έπειτα γίνεται παραλαβή από αρμόδιες Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου. Τέλος παίρνει τις αποφάσεις του το Διοικητικό Συμβούλιο ή η Δημαρχιακή Επιτροπή και οτιδήποτε κρίνει ο Επίτροπος.

Εφ' όσον κρίνει νόμιμη τη δαπάνη θεωρεί το Χ.Ε. και το επιστρέφει στον Δήμο, το ταμείο του οποίου εξοφλεί το Χ.Ε. Σε περίπτωση που δε θεωρεί τη δαπάνη νόμιμη, επιστρέφει το Χ.Ε. μαζί με Υπηρεσιακό Σημείωμα με τους λόγους της μη θεωρήσεώς του.

Β.9. Επίλυση διαφωνίας Διατάκτη-Επιτρόπου

Όταν υπάρχει διαφωνία ανάμεσα στον Επίτροπο και στο Διατάκτη (διαχειριστή), τότε αρμόδιο είναι το Τμήμα του Ε.Σ. για τη λύση της διαφωνίας και όχι πια η Υπηρεσία Επιτρόπου. Στη συνέχεια και μετά τη διατύπωση της γνώμης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ε.Σ., ο Πρόεδρος του αρμοδίου Τμήματος παίρνει το φάκελο της υπόθεσης. Έπειτα συντάσσει έκθεση την οποία εισηγείται μπροστά στο Τμήμα, το οποίο τέμνει

³⁰ Βαράκης Δημήτριος, Περί Κρατικού Προϋπολογισμού, Εισηγήσεις Βαράκη Δ., 1996, σελ. 29,30.

τη δημοσιολογιστική διαφορά με αιτιολογημένη πράξη και αποφασίζει είτε υπέρ είτε κατά της θεωρήσεως του Χ.Ε.

Αυτή η επίλυση της διαφωνίας είναι υποχρεωτική και για τον Επίτροπο και για τον Διατάκτη. Έτσι αφού εκδοθεί η Πράξη του Τμήματος, ο φάκελος ξαναεπιστρέφει στην Υπηρεσία Επιτρόπου-στον αρμόδιο Επίτροπο, ο οποίος θεωρεί το Χ.Ε. ή το επιστρέφει στην ελεγχόμενη αρχή. Σε περίπτωση που το θέμα είναι σημαντικό τότε το Τμήμα παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια του Ε.Σ. Η γνώμη δηλαδή της Ολομέλειας είναι υποχρεωτική για το Τμήμα. Τέλος σε περίπτωση που αποδειχθεί ποινικώς κολάσιμη πράξη γίνεται ανακοίνωση στον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον Εισαγγελέα και τον Διατάκτη.

Ο Διατάκτης μπορεί να ζητήσει ανάκληση της αρνητικής πράξεως του Τμήματος επειδή διαπιστώθηκε νομική πλάνη. Το ίδιο δικαίωμα έχει και το Τμήμα.

B.10. Θεώρηση ΧΕ με την ευθύνη του Δημάρχου

Αν η δαπάνη που ελέγχεται από το Ε.Σ. κριθεί απ' αυτό μη νόμιμη, δεν έχει το δικαίωμα ο Δήμαρχος να ζητήσει την υπ' ευθύνη του θεώρηση του Χ.Ε.. Σε περίπτωση όμως που υπάρξει αμφισβήτηση για τη νομιμότητα του εντάλματος από τον ταμία, αυτός με αναφορά του εκθέτει τους λόγους στο Δήμαρχο και αυτός έχει το δικαίωμα να μη δεχτεί τους λόγους που προβάλλει ο ταμίας. Τότε το ένταλμα πραγματοποιείται, αφού ο ταμίας χωρίς καθυστέρηση το στείλει μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά στον Επίτροπο του Ε.Σ. του Νομού για έλεγχο³¹ (άρθρο 236 παρ.3 π.δ. 410/95, 219 π.δ. 323/89, 3 παρ. 4 ν. 2307/1995).

³¹ Χανιωτάκης Γεώργιος, ό.π., σελ. 12 και 13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΛΟΓΩΝ - Ε.Σ. ΚΑΙ Ε.Ε.

Γ.1. Ο Κατασταλτικός Έλεγχος

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, ο Κατασταλτικός έλεγχος που ασκεί το Ε.Σ., αφορά τους Υπολόγους³² δηλαδή αυτούς που θεωρούνται υπεύθυνοι για κακή χρήση της δημόσιας περιουσίας και πρέπει να λογοδοτήσουν (άρθρο 22 π.δ. 774/80 και άρθρο 9 παρ. 9 ν. 1160/1981).

Ό,τι λοιπόν δεν έχει ελεγχθεί στον Προληπτικό έλεγχο, έρχεται τώρα ο Κατασταλτικός με σκοπό να βάλει φρένο στη μη νομιμότητα και κανονικότητα κάποιων πράξεων. Αποτελεί το δεύτερο και τελευταίο, κρίσιμο και καθοριστικό στάδιο του ελέγχου που ασκείται από το Ε.Σ. προς αυτούς που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα.

Εφόσον έχει γίνει Προληπτικός έλεγχος στους απολογισμούς των ΟΤΑ και των Ν.Π.Δ.Δ. που ανήκουν σ' αυτούς ξαναγίνεται έλεγχος μόνο ως προς το διαχειριστικό μέρος, στο αριθμητικό, στην εξόφληση των τίτλων πληρωμής, στην απόδοση κρατήσεων υπέρ τρίτων και στην παρακολούθηση των εσόδων.

Αν τυχόν υπάρχουν λογαριασμοί στους οποίους δεν έχει γίνει Προληπτικός έλεγχος τότε ο Κατασταλτικός έλεγχος φροντίζει για τα παρακάτω:

³² Μεταξύ των οργάνων που μετέχουν στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού και μάλιστα ως διαχειριστές του Δημοσίου πλούτου, συγκαταλέγονται και οι Δημόσιοι Υπόλογοι, οι οποίοι διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικά που ανήκουν στο Κράτος ακόμα και αν δεν έχουν νόμιμη εξουσιοδότηση, όπως επίσης και κάθε άλλος που θεωρείται από το νόμο υπόλογος. Οι Δημόσιοι υπόλογοι διακρίνονται σε: (α) Υπολόγους ενταλμάτων προπληρωμής, (β) Διαχειριστές πάγιων προκαταβολών, (γ) Υπολόγους ΟΤΑ και Ν.Π.Δ.Δ. (δ) Ειδικούς Ταμίες, (ε) Φοροτεχνικούς και τελωνειακούς υπολόγους, (στ) Υπολόγους Δημοσίων Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Ν.Π.Ι.Δ. που επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Όλοι οι Δημόσιοι Υπόλογοι τελούν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο των καθ' ύλη αρμόδιων Υπουργών, του Υπουργού των Οικονομικών και του Ε.Σ., Ιωάννου Σπυριδούλα, ό.π., σελ. 14.

- α) Για την κανονικότητα των λογαριασμών, έτσι ώστε να φαίνεται με ακρίβεια το περιεχόμενο των λογαριασμών και των δημοσιονομικών ενεργειών.
- β) Αν έχει δώσει ο ΟΤΑ, σύμφωνα με το νόμο, το μερίδιο που αντιστοιχεί σε κάθε επιχείρηση, εταιρεία κ.λπ.
- γ) Αν διαχειρίζεται την κινητή και ακίνητη περιουσία του σύμφωνα με τους νόμους.
- δ) Αν πήρε δάνεια με εγγυήσεις και τηρήθηκαν οι σχετικοί όροι.
- ε) Αν έχουν δοθεί έγκαιρα και νόμιμα οι κρατήσεις υπέρ τρίτων, οι ασφαλιστικές εισφορές κ.λπ.
- στ) Αν έχει γίνει κανονικά η είσπραξη των ανταποδοτικών τελών ή άλλων εσόδων και αν έχει γίνει σωστή διαχείριση σ' αυτά.

Γ.2. Επεξεργασία λογαριασμών

Αφού γίνει ο Κατασταλτικός έλεγχος, τα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου αποστέλλονται στον ΟΤΑ που ελέγχεται, ώστε αυτός μετά από την πάροδο 15 ημερών και σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα μπορεί να στείλει τις παρατηρήσεις του (Αντιλεκτικό σύστημα). Μετά αφού συνεχιστεί ο διάλογος μεταξύ τους συντάσσεται από το Ε.Σ. μια έκθεση. Αυτή η έκθεση περιλαμβάνει αξιολόγηση των παρατηρήσεων του ΟΤΑ, αποδεικτικά στοιχεία για τα αποτελέσματα του ελέγχου, πιστοποίηση ότι οι λογαριασμοί στο σύνολό τους (ετήσιοι) είναι ακριβείς και πειστικοί καθώς και αν οι οικονομικές καταστάσεις είναι πραγματικές. Τέλος μέσα σ' αυτή την έκθεση καταλογίζονται ευθύνες, αν τυχόν διαπιστώθηκαν, είτε σε βάρος των αιρετών είτε σε βάρος των υπαλλήλων των ΟΤΑ, γιατί αυτοί με τη διαχείρισή τους προκάλεσαν έλλειμμα ή θετικές ζημιές στους ΟΤΑ. Βέβαια για την ευθύνη που φέρουν τα παραπάνω πρόσωπα υπάρχουν απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία και πραγματικά παραστατικά.

Οι παρατηρήσεις του οργανισμού που ελέγχεται όπως και η έκθεση του Ε.Σ. στέλνονται στον ΥΠ. Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στον Πρόεδρο του Ε.Σ. και τέλος στα συλλογικά όργανα διοίκησης των ΟΤΑ. Αν η έκθεση περιέχει και πρόταση για καταλογισμό τότε αποστέλλεται και στο αρμόδιο όργανο σαν αίτηση για καταλογισμό ευθυνών.

Στο σημείο τούτο θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο έλεγχος που ασκείται από το Ε.Σ. στους ΟΤΑ, άλλοτε γίνεται με κάποιο

προγραμματισμό και είναι **τακτικός**, ενώ άλλοτε γίνεται απροειδοποίητα μετά από αίτηση του αρμόδιου Υπ. Εσωτερικών ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, οπότε είναι **έκτακτος** (άρθρο 12 ν. 2539/1997).

Η Επιτροπή Προγραμματισμού και Παρακολούθησης των Ελέγχων αποτελείται από τους Αντιπροέδρους του Ε.Σ. που είναι πρόεδροι των Τμημάτων. Αυτή η Επιτροπή λοιπόν μπορεί να έχει πολλές "αρμοδιότητες", όπως να διαλέγει τον επίτροπο που θα κάνει τον έλεγχο, να καθορίζει το πόσο θα κρατήσει ο έλεγχος και τους στόχους του ελέγχου, μπορεί να διαλέγει τους υπαλλήλους που θα πλαισιώνουν τους επιτρόπους, όπως και την ημερομηνία που θα παρουσιάσουν στην Επιτροπή τις εκθέσεις (άρθρο 12 παρ. 7 ν. 2539/1997).

Γ.3. Υποχρεώσεις των ΟΤΑ

Οι ΟΤΑ έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν τους απολογισμούς τους στο Ε.Σ. Οι ΟΤΑ υποβάλλουν κάθε χρόνο στο Ε.Σ. αντίγραφα των απολογισμών τους, όπου μαζί μ' αυτά υπάρχουν οι πράξεις και οι εκθέσεις των αρμόδιων οργάνων τους καθώς και όλα τα στοιχεία που τα καθορίζει η Ολομέλεια του Ε.Σ.

Άλλη υποχρέωση των ΟΤΑ είναι να φυλάγουν τα απολογιστικά στοιχεία τους. Θα πρέπει οι Προϊστάμενοι των αρμοδίων υπηρεσιών των ΟΤΑ με τη δική τους ευθύνη και σε ασφαλές μέρος να φυλάσσουν αυτά τα δικαιολογητικά που θα τους ζητηθεί να ελεγχθούν από το Ε.Σ.. Δεν γίνεται να χαθούν ή να καταστραφούν πριν να περάσουν έξι χρόνια από την ημερομηνία του κάθε εγγράφου. Σε ορισμένες περιπτώσεις και αν τους ζητηθεί θα πρέπει να τα διατηρήσουν για άλλα 2 χρόνια.

Η διευκόλυνση του ελέγχου που ασκεί το Ε.Σ. είναι μια ακόμα υποχρέωση. Οι ΟΤΑ θα πρέπει χωρίς καμία χρονική καθυστέρηση να κάνουν πιο εύκολο το έργο των ελεγκτών και να τους παρέχουν άμεση πρόσβαση στα αρχεία που θα τους ζητηθούν. Τέλος θα πρέπει να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία που θα τους ζητηθεί σχετικά με τον έλεγχο. Εξάλλου γι' αυτό το λόγο ειδοποιούνται 8 τουλάχιστον μέρες πριν να τους ασκηθεί ο έλεγχος.

Υπάρχουν όμως υποχρεώσεις και δικαιώματα των ελεγκτών του Ε.Σ. κατά τον έλεγχο. Όπως λειτουργούν οι ανακριτικοί υπάλληλοι ακριβώς τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις έχουν και οι Επίτροποι. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα Ν.Π.Δ.Δ., και τα Ν.Π.Ι.Δ., οι

δημόσιοι οργανισμοί και όλα τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν έγγραφα που αφορούν το Ε.Σ. ή κάθε μορφή πληροφορίας που το αφορά, είναι υποχρεωμένοι να βοηθήσουν το έργο του Ε.Σ. και να τα θέσουν στη διάθεσή του.

Γ.4. Μορφές ελέγχου

Συνήθως ο έλεγχος των ΟΤΑ από το Ε.Σ. είναι **Δειγματοληπτικός**, μόνο αν συντρέχουν κάποιες περιπτώσεις γίνεται γενικός έλεγχος. Όταν ο έλεγχος γίνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα είναι **Τακτικός** και είναι έτσι σχεδιασμένος ώστε να γίνεται επιτοπίως κάθε τρία χρόνια μια τουλάχιστον φορά. Μπορεί όμως να γίνει και **Ειδικός** έλεγχος μόνο σε κάποιες περιπτώσεις, για παράδειγμα αν υπάρχουν υποψίες για καταχρήσεις. Τέλος μπορεί επίσης ο έλεγχος να είναι **Θεματικός** δηλαδή απευθύνεται σε περισσότερους ΟΤΑ και για περισσότερα από ένα χρόνια.

Γ.5. Ο έλεγχος απολογισμών των ΟΤΑ των Δήμων

Ο υπάλληλος της Ταμιακής Υπηρεσίας του Δήμου κάθε τέλος του Μάη υποβάλλει, αφού τα δει πρώτα ο Δήμαρχος, τους λογαριασμούς στη Δημαρχιακή Επιτροπή. Σε διάστημα δυο μηνών η Δημαρχιακή Επιτροπή τους ελέγχει και τους υποβάλλει στο Δημοτικό Συμβούλιο μαζί με την έκθεσή της. Το Δημοτικό Συμβούλιο έχει και αυτό στη διάθεσή του δυο μήνες μέχρι να αποφασίσει για την έγκριση του Απολογισμού. Προκειμένου για Δήμους που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο Δήμων και Κοινοτήτων γίνεται υποβολή και του Ισολογισμού μαζί με έκθεσή της στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ο Ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως πριν σταλούν στο Δημοτικό Συμβούλιο, ελέγχονται από έναν Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, που ορίζεται για κάθε οικονομικό έτος (Ν. 3345/2005 ΦΕΚ 138 Α'/16.6.2005).

Γ.6. Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις

Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (Ν.Α.), αποτελούν το δεύτερο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σκοπό έχουν να προάγουν τα συμφέροντα της περιφέρειάς τους στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό τομέα, με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή ανάπτυξη. Ο προϋπολογισμός των Ν.Α. καταρτίζεται για ένα χρόνο. Οι Υπηρεσίες Εντελλομένων Εξόδων εδρεύουν στις Ν.Α. και ασκούν τον έλεγχο νομιμότητας των Ν.Α., ελέγχουν τα έξοδα των Ν.Α.. Το Ε.Σ. ελέγχει όλες τις δαπάνες των Ν.Α. με τον κατασταλτικό έλεγχο.

Ο Προληπτικός έλεγχος των Ν.Α. τα τελευταία χρόνια έχει σταματήσει να γίνεται. Αυτό έχει ως συνέπεια χωρίς λόγο κάποιες φορές να πηγαίνουν στα Δικαστήρια αιρετοί άρχοντες και γενικά να μην υπάρχει αξιοπιστία αλλά και διαφάνεια στις συναλλαγές των ΟΤΑ.

Γ.7. Ε.Σ. και Ευρωπαϊκή Ένωση

Θα πρέπει να αναφέρουμε πως το Ε.Σ. είναι το κύριο όργανο δημοσιονομικού ελέγχου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ε.Κ.)³³. Ιδρύθηκε με τη Δεύτερη Συνθήκη Προϋπολογισμού της 22-7-1975 (που τροποποίησε τις ιδρυτικές Συνθήκες των Ε.Κ. και τη Συνθήκη Συγχώνευσης) και πρωτολειτούργησε στις 25-10-1977. Με την ίδρυση του Ε.Σ. επιδιώχθηκε η υπαγωγή και των τριών Ε.Κ. (Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Χ., και Ε.Κ.Α.Ε.) σε ενιαίο δημοσιονομικό έλεγχο από κοινό πλέον όργανο αντί των επιμέρους οργάνων που ασκούσαν μέχρι τότε τον δημοσιονομικό έλεγχο των Ε.Κ. (της Ελεγκτικής Επιτροπής για την Ε.Ο.Κ. και την Ε.Κ.Α.Ε. και του Επιτρόπου Ελέγχου για την Ε.Κ.Α.Χ.).

Το Ε.Σ. εδρεύει στο Λουξεμβούργο και αποτελείται από τόσα μέλη όσος ο αριθμός των κρατών-μελών των Ε.Κ. (σήμερα Ευρωπαϊκής Ένωσης). Τα μέλη του διορίζονται ομόφωνα από το Συμβούλιο, ύστερα από γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αφού επιλεγούν ανάμεσα από προσωπικότητες με εμπειρία συμμετοχής σε ελεγκτικές αρχές και όργανα κράτους-μέλους.

Οι αρμοδιότητες του Ε.Σ. είναι:

α) **Ελεγκτικές:** το Ε.Σ. ελέγχει τους λογαριασμούς όλων των εσόδων και δαπανών των Ε.Κ. και των οργάνων τους. Ειδικότερα,

³³ Εγκυκλοπαίδεια Επιστήμη και Ζωή, τόμος 5, εκδόσεις Χατζηακώβου α.ε., σελ. 157.

ελέγχει: 1) τον γενικό προϋπολογισμό των Ε.Κ., 2) τις πράξεις δανεισμού και δανειοδότησης της Ε.Κ.Α.Χ. που δεν καταχωρούνται στον προϋπολογισμό, 3) τις πράξεις που χρηματοδοτούνται εκτός προϋπολογισμού από εισφορές κρατών-μελών και αφορούν τη συνεργασία με αναπτυσσόμενες χώρες συνδεδεμένες με την Ε.Ο.Κ. και 4) τους λογαριασμούς όλων των εσόδων και δαπανών κάθε οργανισμού που έχει ιδρυθεί από τις Ε.Κ., εφόσον η ιδρυτική του πράξη δεν αποκλείει αυτόν τον έλεγχο (π.χ. Ευρωπαϊκά Σχολεία, Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Συνεργασίας κ.ά.).

Το Ε.Σ. εξετάζει την νομιμότητα και την κανονικότητα των εσόδων-δαπανών και διαπιστώνει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Ο δημοσιονομικός έλεγχος του Ε.Σ. είναι κατά βάση κατασταλτικός (δηλ. μεταγενέστερος των γεγονότων που δημιουργούν τα έσοδα ή τις δαπάνες). Στο πλαίσιο του ελέγχου το Ε.Σ. εξετάζει έγγραφα, παραστατικά των διαχειριστικών πράξεων και διεξάγει επιτόπιες έρευνες στα όργανα των Ε.Κ. αλλά και στα κράτη-μέλη σε συνεργασία με αρμόδια εθνικά όργανα και υπηρεσίες ελέγχου.

Τα πορίσματα των ελέγχων του Ε.Σ., καθώς και τυχόν παρατηρήσεις ή υποδείξεις του, διατυπώνονται σε εκθέσεις που συντάσσει το Ε.Σ. είτε υποχρεωτικά μετά τη λήξη κάθε οικονομικού έτους για όλους τους λογαριασμούς του έτους (ετήσιες εκθέσεις) είτε για ειδικότερα ζητήματα ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε οργάνου των Ε.Κ. ή με δική του πρωτοβουλία (ειδικές εκθέσεις).

β) Συμβουλευτικές-γνωμοδοτικές: το Ε.Σ. γνωμοδοτεί σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων κανόνων του κοινοτικού δικαίου, συμμετέχοντας έτσι στη νομοπαραγωγική διαδικασία.

Οι γνωμοδοτήσεις του, που δημοσιεύονται στην επίσημη εφημερίδα των Ε.Κ., προβλέπονται ως υποχρεωτικές για ορισμένες νομοθετικές πράξεις ιδιαίτερου δημοσιονομικού ενδιαφέροντος (π.χ. διαδικασία κατάρτισης και εκτέλεσης του διοικητικού προϋπολογισμού, έλεγχος ευθύνης των κοινοτικών διατακτών και υπολόγων κ.ά.). Το Ε.Σ. γνωμοδοτεί, ακόμη, για οποιοδήποτε θέμα με αίτηση κοινοτικού οργάνου χωρίς, οι γνώμες του να είναι εν προκειμένω δεσμευτικές για τα όργανα που τις ζητούν.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) το Ε.Σ. αναβαθμίστηκε από δευτερεύον όργανο (όπως ήταν αρχικά) σε κύριο πλέον όργανο των Ε.Κ. (όπως το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο των Ε.Κ. και το Ευρωκοινοβούλιο). Με την αναβάθμιση ενισχύθηκε το κύρος του και τονίστηκε η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδεται, στο πλαίσιο πια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην αποστολή που του έχει ανατεθεί. Με την ίδια Συνθήκη, εξάλλου, θεσπίζεται η υποχρέωση του Ε.Σ. να βεβαιώνει στο εξής, με

δηλώσεις του προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων που υπόκεινται στον έλεγχό του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέραμε ήδη από την αρχαιότητα κρίθηκε αναγκαία η ύπαρξη ελέγχου των ανώτατων λειτουργών. Όλοι όσοι κυβερνούν και διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα πρέπει να ελέγχονται. Αυτό το ρόλο ανέλαβε το Ε.Σ., γιατί δε νοείται Δημοκρατία χωρίς δημόσιο έλεγχο.

Το Ε.Σ. "προλαμβάνει" και "θεραπεύει" τη μεγάλη ασθένεια που μας διδάσκει η πολιτική μας ιστορία, αυτήν της κατάχρησης του δημόσιου χρήματος. Το Ε.Σ. είναι ο άγρυπνος φρουρός που μπορεί να αποτρέψει τυχόν πειρασμούς χαλάρωσης όσον αφορά τη διαχείριση του δημόσιου πλούτου. Αποτελεί την ασφαλιστική δικλείδα για τη σωστή διαχείριση του δημόσιου πλούτου.

Η εξουσία έχει τη δύναμη να διαφθείρει το ήθος των ανθρώπων, γι' αυτό και μόνον η ύπαρξη αυτής της ανωτάτης αρχής αποθαρρύνει και τιμωρεί κάθε επίδοξο καταχραστή. Το Ε.Σ. συμβάλλει δυναμικά στην ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο της κοινωνίας. Όπου χρειάζεται δρα όπως η "κάθαρση" στην αρχαία τραγωδία. Πολύ σωστά ο νομοθέτης στηρίζει και ενισχύει συνεχώς το θεσμό αυτό γιατί με τον έλεγχο για διαφάνεια στη χρήση του δημόσιου χρήματος αφ' ενός διαβαθμίζεται ο δημόσιος βίος αφ' ετέρου η κοινωνία μπορεί να "αισθάνεται" και να έχει εμπιστοσύνη στη Δημοκρατία. Δημοκρατία και διαφάνεια συμβαδίζουν. Δεν είναι δυνατόν εν ονόματι της Δημοκρατίας να υπάρχει ατιμωρησία απέναντι σε όλους όσο ψηλά κι αν βρίσκονται στην εξουσία.

Με τη σωστή επιλογή των προσώπων, τα οποία πρέπει να είναι έντιμα, ανεξάρτητα και ενάρετα, καθώς και με την αποτελεσματικότητα των ελέγχων που ασκεί το Ε.Σ. έχει δικαίωμα

ο κάθε άνθρωπος να ελπίζει σε ένα καλύτερο και δίκαιο αύριο. Ειδικότερα στο νευραλγικό τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης, που αποτελεί το κύτταρο της κρατικής μηχανής όπου υπάρχει αμεσότητα και ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα δρώμενα στην εκάστοτε περιοχή, κρίνεται εντελώς απαραίτητη η διαφάνεια της χρήσης του δημοσίου χρήματος, πράγμα το οποίο επιτυγχάνεται με την παρουσία και το "φόβο" του Ε.Σ. Χάρη σ' αυτό, οι τοπικοί άρχοντες και όλη η μηχανή που λειτουργεί και χειρίζεται τα τοπικά πράγματα, αισθάνεται το άγρυπνο μάτι του Ε.Σ. σαν "δίκης οφθαλμό ός τα πανθ' ορά".

Όταν επικρατεί δικαιοσύνη και διαφάνεια ο πολίτης αισθάνεται πραγματικά ελεύθερος και ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία και σιγουριά. Τότε μόνο οι τοπικές κοινωνίες προοδεύουν και κατ' επέκταση αυτό το ίδιο το κράτος.

Οι Ο.Τ.Α., α' βαθμού, αποτελούν την πρώτη βαθμίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι Ο.Τ.Α. απολαύουν διοικητικής αυτοτέλειας, αποτελούν Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 102 και 12 παρ. 4 του συντάγματος) και π.δ. 410/95 άρθρο 1.

Διερωτάται λοιπόν κανείς μήπως με τον έλεγχο που ασκεί το Ε.Σ. πλήττεται η αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α.;

Καταρχήν με τον όρο **αυτοτέλεια** νοείται η ακεραιότητα, η ανεξαρτησία καθώς και η έλλειψη υποτέλειας, δηλαδή η παντελής έλλειψη εξάρτησης και ελέγχου από κανέναν. Ως **Αυτοτέλεια των ΟΤΑ** όμως νοείται η **διοικητική** αυτοτέλεια που απολαύουν οι ΟΤΑ σύμφωνα με το Π.Δ. 410/1995. Η **διοίκηση** των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους ΟΤΑ. Το Ε.Σ. λοιπόν ασκεί έλεγχο **μόνο** στην οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ, πράγμα που σημαίνει ότι δε θίγει την αυτοτέλειά τους, διότι όπως προείπαμε οι ΟΤΑ απολαύουν μόνο διοικητικής αυτοτέλειας. Είναι ανάγκη να διαχωριστεί ότι, οι ΟΤΑ είναι απλοί διαχειριστές του δημοσίου χρήματος και ως κάθε διαχειριστής του δημοσίου χρήματος πρέπει να ελέγχονται για τη χρηστή του διαχείριση. Η απάντηση όμως στο παραπάνω ερώτημα είναι υποκειμενική.

Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων, όπου κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων τους.

Για να μπορέσουν οι ΟΤΑ να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη θα πρέπει σίγουρα να έχουν πρόσβαση σε επαρκή χρηματοδότηση. Για να μπορούν να ενεργούν

υπεύθυνα και να δείχνουν πρωτοβουλίες, μέρος των εσόδων τους πρέπει να είναι ανεξάρτητο, με την έννοια ότι τα τοπικά συμβούλια είναι ελεύθερα να επιλέξουν τους συντελεστές των φόρων και των ανταποδοτικών τους τελών. Χωρίς το δικαίωμα αυτό, οι Τοπικοί Οργανισμοί έχουν κάτω από τον έλεγχό τους **μερική** μόνο δημοσιονομική αρμοδιότητα. Μπορούν σε μεγαλύτερο βαθμό να ιεραρχούν τις προτεραιότητες για τις διάφορες δαπάνες αλλά δε μπορούν να αποφασίσουν μια αύξηση των δαπανών και μια αύξηση των εσόδων. Χωρίς το δικαίωμα αυτό οι ΟΤΑ δε μπορούν να είναι απόλυτα υπεύθυνοι απέναντι στους δημότες τους. Σ' αυτήν την περίπτωση δέχεται πλήγμα η αυτοτέλεια των ΟΤΑ από το Ε.Σ.

Από την άλλη μεριά πάλι, όταν οι ΟΤΑ διαχειρίζονται Κρατικό Χρήμα (από επιχορηγήσεις, από δάνεια), θα πρέπει να τους ασκείται έλεγχος για κάθε αποφυγή καταχρήσεων του δημόσιου χρήματος. Αν ένα σημαντικό μέρος των δαπανών των ΟΤΑ καλύπτεται από κρατικές επιχορηγήσεις, αργά ή γρήγορα η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα τεθεί κάτω από τον έλεγχο της Κεντρικής Διοίκησης, με όλες τις αρνητικές επιπτώσεις που αυτό συνεπάγεται³⁴.

Αν η Τ.Α. πρέπει να βασίζεται κυρίως σε δικά της έσοδα ή σε κρατικές επιχορηγήσεις, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ρόλο που αποδίδει κανείς στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Δηλαδή, εξαρτάται από το αν αποδίδει κανείς στην Τ.Α. ρόλο κυρίαρχο και πρωταγωνιστικό ή ρόλο μεσάζοντα. Έτσι αν θέλουμε οικονομική ανεξαρτησία των ΟΤΑ πρέπει να διευκρινιστεί το εξής: αποτελούν οι ΟΤΑ ένα διαχειριστικό μηχανισμό παροχής δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών μέσα σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ενεργώντας σαν μεσάζοντες ή πράκτορες της κεντρικής διοίκησης, ή πρέπει ως ένα βαθμό να είναι ανεξάρτητοι και να έχουν, μέσα σε θεσμοθετημένα όρια, τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους απέναντι στην κεντρική διοίκηση; Δυστυχώς όμως η αποσαφήνιση του ρόλου αυτού μπορεί κατά καιρούς να μην εξυπηρετεί ούτε την ΚΔ ούτε την Τ.Α., γιατί με την σύγχυση που επικρατεί μπορεί η μια να φορτώνει τις ευθύνες και τα λάθη στην άλλη.

Γεγονός όμως είναι, ότι για να αυξηθεί η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα και να αυξηθεί η παραγωγή των δημόσιων αγαθών πρέπει να δοθεί στους ΟΤΑ η δυνατότητα να ελέγχουν σημαντικό μέρος των συνολικών τους εσόδων. Μόνο έτσι οι ΟΤΑ μπορούν να έχουν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, να είναι υπεύθυνοι.

Σύμφωνα με το άρθρο 111 π.δ. 410/95 η Δημαρχιακή Επιτροπή συντάσσει τον προϋπολογισμό, προελέγχει τον απολογισμό, αποφασίζει για τη διάθεση των πιστώσεων που είναι εγγεγραμμένες

³⁴ Νίκος Τάτσος, Δημοσιονομική Αποκέντρωση, έκδοση Γ. Δαρδάνου, σελ. 29.

στον προϋπολογισμό, καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατοχυρώνει όλες τις δημοπρασίες, μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων, αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών, για την πρόσληψη πληρεξούσιου δικηγόρου κ.λπ.

Ο Δήμαρχος εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή (εκτελεί τις αποφάσεις του Δ.Σ., είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών και του προσωπικού του Δήμου, διατάσσει την είσπραξη των δημοτικών εσόδων, υπογράφει τα χρηματικά εντάλματα και υπογράφει³⁵ τις συμβάσεις του Δήμου).

Όλα τα προαναφερθέντα συνιστούν μέρος της διοικητικής αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.. Ο έλεγχος που ασκεί το Ε.Σ. στους Ο.Τ.Α. δεν καταργεί "εντελώς" την αυτοτέλεια αυτών. Εν αντιθέσει ελέγχει τη νομιμότητα και χρηστή διαχείριση των οικονομικών και μόνον. Θα μπορούσε κανείς να πει πως περιορίζονται κάποιες ελευθερίες των ΟΤΑ ως προς το πού θέλουν να κάνουν κάποιες δαπάνες, για παράδειγμα μπορεί να αποφασίσει ο ΟΤΑ δαπάνες για κάποια καλλιτεχνική ή κοινωνική εκδήλωση και η δαπάνη να μην εγκριθεί. Από την άλλη μεριά υπάρχει περίπτωση σε κάποια κοινωνική εκδήλωση (παράθεση γευμάτων σε επισήμους κ.λπ.), να σταλούν προς έλεγχο δαπάνες πλαστές, υπερβολικές, την αλήθεια των οποίων δε μπορεί να ελέγξει το Ε.Σ. Η απάντηση λοιπόν στο αν και κατά πόσο θίγεται η αυτοτέλεια των ΟΤΑ από τον έλεγχο που ασκεί το Ε.Σ., θα έλεγε κανείς ότι είναι "αμφετερίζουσα". Ο έλεγχος σκοπιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. καταργείται με το άρθρο 178 π.δ. 410/95.

Κατά πόσο θεωρείται αποτελεσματικός ο έλεγχος που ασκεί το Ε.Σ. στους ΟΤΑ

Ύστερα από έρευνα που πραγματοποιήσαμε, το μήνα Αύγουστο, σε τέσσερις Δήμους, τρεις του Νομού Δράμας και έναν της Καβάλας, βγήκαν κάποια συμπεράσματα για το πόσο είναι αποτελεσματικός ο έλεγχος που ασκεί σ' αυτούς τους Δήμους το Ε.Σ.

Τα παρακάτω στοιχεία (Πίνακας 1) δείχνουν ότι οι υπάλληλοι καθενός Δήμου, έχουν διαφορετική γνώμη μεταξύ τους. Όπως θα δούμε δύο Δήμοι (Δήμος Δράμας και Δήμος Κρηνίδων) έχουν σχεδόν την ίδια άποψη για την αποτελεσματικότητα του ελέγχου

³⁵ Άρθρο 114 π.δ. 410/95.

του Ε.Σ. Το ίδιο συμβαίνει και με τους άλλους δυο Δήμους που είναι πιο κοντά στις απόψεις.

Ο Δήμος Δράμας και ο Δήμος Κρηνίδων είναι πιο πλούσιοι, οικονομικά, Δήμοι από τους άλλους δύο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι υπάλληλοί τους να βλέπουν πιο αποτελεσματικό τον έλεγχο του Ε.Σ.

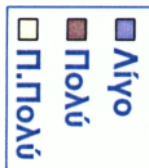
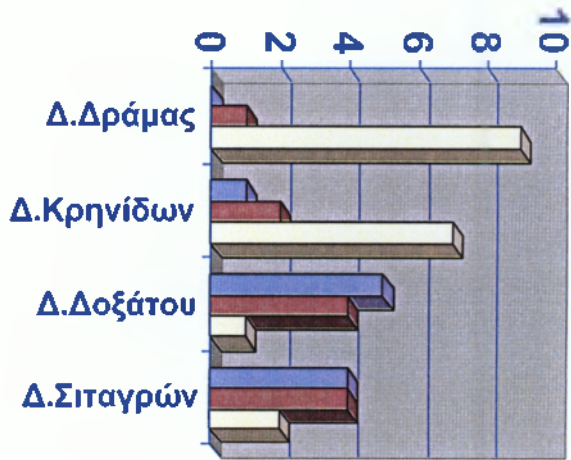
Σε ίδιο σύνολο ερωτηθέντων υπαλλήλων σε όλους τους ΟΤΑ (10), στο Δήμο Δράμας 9 στους 10 υπαλλήλους βρίσκουν πάρα πολύ αποτελεσματικό τον έλεγχο και 1 υπάλληλος τον βρίσκει πολύ αποτελεσματικό, γιατί όπως μας είπε, πολλές υποθέσεις δεν φθάνουν μέχρι τέλους και άλλοτε πάλι πληρώνουν τα λάθη που έκαναν κάποιοι ακόμη και οι κληρονόμοι τους. Τις ίδιες σχεδόν απαντήσεις έδωσε και ο Δήμος Κρηνίδων.

Αντίθετα τώρα στους Δήμους Δοξάτου και Σιταγρών, οι υπάλληλοι πιστεύουν ότι δεν είναι πολύ αποτελεσματικός ο έλεγχος. Παρακάτω φαίνονται τα στοιχεία της έρευνας.

Πίνακας 1: Αποτελεσματικότητα ελέγχου ΟΤΑ από το Ε.Σ.

ΔΗΜΟΙ	Αριθμός Υπαλλήλων (που απάντησαν)	ΛΙΓΟ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
Δράμας	10	0	1	9
Κρηνίδων	10	1	2	7
Δοξάτου	10	5	4	1
Σιταγρών	10	4	4	2

Πηγή: Ανωτέρω Δήμοι

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I) ΒΙΒΛΙΑ-ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

- [1] Βαράκης Δημήτριος, (1996), "Περί Κρατικού Προϋπολογισμού", εισηγήσεις Βαράκη Δημητρίου, Αθήνα.
- [2] Βαράκης Δημήτριος, (1996), "Στοιχεία Δημόσιου Λογιστικού", εισηγήσεις Βαράκη Δημητρίου, Αθήνα.
- [3] Γέροντας Απόστολος, Ψάλτης Αθανάσιος, (1998), "Δημοσιονομικό Δίκαιο", εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Κομοτηνή-Αθήνα.
- [4] Ιωάννου Σπυριδούλα, (2003), "Δημοσιονομική Διαχείριση", εισηγήσεις Ιωάννου Σπυριδούλας, Αθήνα.
- [5] Ρίζος Κωνσταντίνος, (2000), "Δημοσιολογιστικός έλεγχος των Ο.Τ.Α. από το Ελεγκτικό Συνέδριο", Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.
- [6] Τάτσος Νίκος, (2001), "Δημοσιονομική Αποκέντρωση", Εκδόσεις τυπωθήτω- Γ. Δαρδάνος, Αθήνα.
- [7] Χανιωτάκης Γεώργιος, (2003), "Ελεγκτική μεθοδολογία και πληροφορική", εισηγήσεις Γεωργίου Χανιωτάκη Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου", Αθήνα.

II) ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- [8] Νομικό περιοδικό Διοικητική Δίκη(ΔΔΙΚΗ), 2001/40.
Νομικό περιοδικό Επιθεώρηση δικαίου κοινωνικής ασφάλισης(ΕΔΚΑ), 2003/206.
Νομικό περιοδικό ΕΔΚΑ, 2005/140.
Νομικό περιοδικό ΑΡΜ(Αρμενόπουλος) 2002/1679, ΔΔΙΚΗ 2004/386.

III) ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

[9] www.ministryofjustice.gr

[10] <http://lawdb.intrasoftnet.com>

IV) ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

- [11] Επιστήμη και ζωή, εκδόσεις Χατζηϊακώβου α.ε..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Παραδείγματα Χρηματικών Ενταλμάτων.....	43
2. Ε.Σ. 1348/2001.....	45
3. Πρακτικό 19.3.2003 της Ολομέλειας του Ε.Σ.....	49
4. Ε.Σ. 2194/2004.....	58
5. Ολομέλεια ΣΤΕ 2176/2002.....	63
6. Διοικ. Εφετείο Θεσ/νίκης 2121/2000.....	68
7. Νόμος 3202/2003.....	70

ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΑΡ. = 617

Α.Α.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΠΟΣΟ
λ.7131.0001	Εκπτώση	Προμήθεια συστήματος ασφαλείας με ημιρυμολκούμενο ΣΥΝΟΛΑ	100.000,00 100.000,00

Θ. ΚΩΤΑΪΔΗΣ

**ΕΞΟΦΛΗΘΗ
ΙΟ ΤΑΜΕΙΟ**

Κρητικές 2005
ΕΘΙΑΤΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ

Αναλ. Δαπάνης : 688 - 8/7/2005
κατ' αριθμ. : 2436 - 18/7/2005

4. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ

Προση Εκπότα	ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΗΦΑΙΣΤΟΣ ΑΒΕ	ΤΑΚΥ ΕΡΓΩΝ &	2.000,00
Προση Ανάλυσης Δαπάνης		Ταμείο Απορής	300,00
Προση Πληρωμής	ΥΠΕΡΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΩΝ ΟΙΚΙΑΣΜΩΝ	ΥΠΕΡ ΟΜΗΘΕΙΩΝ	250,00
Προση Αφίση	ΑΝΑΤΡΟΠΗ	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΠΛ. 4%	4.000,00
Προση Αφίση	Α.Α.Α. : 094258545	ΣΥΝΟΛΑ	6.550,00
Προση Αφίση	Δ.Ο.Υ. : Φ.Α.Ε ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		
Προση Αφίση	8ο ΧΙΛ ΔΗΜΟΣ ΟΔΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ - ΚΙΛΚΙΣ		
Προση Αφίση	ΚΑΒ. ΑΕΙΑ ..:	100.000,00	
Προση Αφίση	Φ.Α.Α.:	0,00	
Προση Αφίση	ΣΥΝ. ΠΩΣΩ ..:	100.000,00	
Προση Αφίση	ΚΡΑΤ. (-) ..:	6.550,00	
Προση Αφίση	ΠΩΡΩΤΕΣ ...:	93.450,00	
Προση Αφίση	ΕΝΤΕΛΩΜΕΝΟ ΠΩΣΩ ΟΥΓΡΑΩΣ:		
Προση Αφίση	ΕΚΑΤΩ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΥΡΩ (100.000,00) ΕΥΡΩ		

"ΗΦΑΙΣΤΟΣ" ΣΤΕΦΑΝΟΥ Α.Β.Ε
ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΥΠΕΡΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΩΝ
ΟΙΚΙΑΣΜΩΝ ΑΝΑΤΡΟΠΩΝ
8ο ΧΙΛ ΔΗΜΟΣ ΟΔΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ - ΚΙΛΚΙΣ
ΤΗΛ. 781.319 - 782.319
ΑΦΜ 094258545 - Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Στεργίος Στεργίος Δ.Τ. Ν 381425

Ο ΠΑΡΩΝ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

Ο Δ.Α.Ν.Τ.Σ.
ΟΙΚ. ΥΠΟΥΡΧΕΙΑΣ

ΚΩΤΑΪΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΩΤΑΪΔΗΣ ΕΠΕΥΡΕΡΙΟΣ

Κατάλογος...
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΕΔΙΟΓΙΝΑ ΑΒΕΛΑΔΗ

ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ Α 752

Πληρωμής: ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΥΠΡΕΠΙΣΜΟΥ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΝΤΑ	ΕΝΤΑΛΩΣΕΝΤΑ	ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΟΝ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
10.400,00	1.527,83	1.612,83	8.787,17

Πόρος	Πληρωτέο	Κωδ.-Λογ/σμός-Παρ/κδ-Αιτιολογία	Δικαιολογητικά
ΝΣ 047404199	85,00	ΚΑ 10.6634, ΤΑΚΤΙΚΑ, Τ.π. 60/2005, Αιτ. ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΥΠΡΕΠΙ	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΕΝΤΟΛΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΛΟΙΠΑ Δ/ΚΑ ΣΤΟ Α 739/05 ΧΕΠ
			Κρατήσεις Ποσό
			ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΛΙΚΩΝ 4 2,86

/τος	85,00 €	Κρατήσεις €	2,86
		Αποδοτέες κρατήσεις €	2,86

των παραπάνω	α Τεμίας του Δημ. ταμείου να πληρώσει	Πληρωτέο €	82,14
--------------	---------------------------------------	------------	-------

ΕΣΤΑΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΗΡΕΙΟΥ

ΔΡΑΜΑ 17/08/2005

ΕΞΟΦΛΗΘΗΚΕ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ___/___/___

Ο ΔΑΒΩΝ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΑ ΣΤΟΥΤΗ
ΕΛΕΚΤΡΙΚΟ ΕΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΟ ΝΟΜΟ ΔΡΑΜΑΣ
ΔΡΑΜΑ
Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

1348/2001 ΕΣ (313456)

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Κλείσιμο

(ΑΡΧΝ 2002/251)

Ελεγκτικό Συνέδριο. Υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές επιχειρήσεις αποτελούν αυτοτελή νπιδ. Οι διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών των επιχειρήσεων αυτών υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον αφορούν στη διαχείριση από τις επιχειρήσεις αυτές των κεφαλαίων με τα οποία είχαν επιχορηγηθεί, ενισχυθεί κλπ. από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

(ΑΡΧΝ 2002/251)

Ε.Σ. 1348/2001, IV Τμήμ.

Προεδρεύων: Μιχαήλ Δημητρόπουλος, Αντιπρόεδρος
 Εισηγήτρια: Μαρία Βλαχάκη, Πάρεδρος
 Γενικός Επίτροπος: Ανδρέας Καπερώνης, Αντεπίτροπος

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ:.....

Με την κρινόμενη έφεση ζητείται η ακύρωση της 5178/23.7.1998 απόφασης του Ν.Α., Επιθεωρητή της Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με την οποία οι εκκαλούντες, Πρόεδρος και μέλη του κοινοτικού συμβουλίου της Κοινότητας Αγίου Παντελεήμονος Φλώρινας (ήδη Δήμου Αμυνταίου), κατά την περίοδο από 1.1.1989 μέχρι 31.12.1989, καταλογίστηκαν με το ποσό των 3.283.573 δραχμών, το οποίο κατά την καταλογιστική πράξη αποτελεί έλλειμμα στη χρηματική διαχείριση της Επιχείρησης Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης της εν λόγω Κοινότητας κατά το οικονομικό έτος 1989.

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 98 του Συντάγματος, όπως αναθεωρήθηκε με το από 6.4.2001 ψήφισμα της Ζ` Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων και ισχύει από 17.4.2001, ημερομηνία δημοσίευσης του Ψηφίσματος αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Α` 84), ορίζονται τα ακόλουθα: "Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α. έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό. β. (...) γ. Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α` έλεγχο. δ. (...) ε. (...) στ. Η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την ιπνομή συντάξεων, καθώς και με τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ` , (...)". Με την αναθεωρημένη ως άνω παράγραφο 1 του άρθρου 98 του Συντάγματος διευρύνονται οι ελεγκτικές και δικαιοδοτικές αρμοδιότητες του ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού πλέον στον ασκούμενο από αυτό προληπτικό και στασταλτικό έλεγχο δύνανται να υπαχθούν, με ειδική διάταξη νόμου, όχι μόνο ομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), όπως όριζε η ίδια διάταξη πριν την αναθεώρησή της, αλλά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.) οποιασδήποτε μορφής (λ.χ. δημόσιες επιχειρήσεις, σωματεία, ιδρύματα κ.ά.) και αυτό για την πληρέστερη διασφάλιση της νόμιμης και χρηστής διαχείρισης της ευρεία έννοια δημόσιας περιουσίας. Ειδικότερα, με το εδάφιο γ` της παραγράφου 1, που αναφέρεται στον κατασταλτικό έλεγχο ορίζεται ότι σε αυτόν υπάγονται: α) Οι λογαριασμοί των δημοσίων υπολόγων. Η έννοια του δημοσίου υπολόγου στην ανωτέρω συνταγματική διάταξη αναφέρεται στους δημόσιους πουργούς τους εντεταλμένους την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων του κράτους και σε όλους όσους, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, χειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκει στο Κράτος και νομικά π

όλους τους οπωσδήποτε διαχειριζόμενους δημόσιο χρήμα, καθώς και σε κάθε άλλο πρόσωπο που ειδικά από το νόμο θεωρείται ως δημόσιος υπόλογος. Πρέπει δε να προστεθεί ότι το δημόσιο χρήμα, που προσδίδει σε αυτόν που το διαχειρίζεται την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, δε λαμβάνεται μόνο με τη στενή έννοια αυτού, δηλαδή του χρήματος που διαχειρίζονται τα διάφορα όργανα του Κράτους κατά την εκτέλεση του Κρατικού προϋπολογισμού, αλλά και εκείνου του χρήματος που διαχειρίζονται αφενός μεν τα ν.π.δ.δ. για την εκπλήρωση των σκοπών τους (χρήματος που, κατά κύριο λόγο, προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό με τη μορφή επιχορηγήσεων κλ.π.), αφετέρου δε τα ν.π.ι.δ., κατ' εντολή του Κράτους, με ειδική επιχορήγηση από τον προϋπολογισμό αυτού, για την εκπλήρωση κρατικού σκοπού (βλ. 1039/1995 απόφαση Ολομ. Ελ. Συν.). β) Οι λογαριασμοί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Ως τέτοιοι νοούνται οι λογαριασμοί που καταρτίζονται από τους υπολόγους των Ο.Τ.Α., δηλαδή από τους εντεταλμένους την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων των Ο.Τ.Α., από τους έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, επιλαμβανόμενους της διαχείρισης χρημάτων, αξιών ή υλικού που ανήκει σε Ο.Τ.Α. και όλους γενικά, τους οπωσδήποτε διαχειριζόμενους χρήμα Ο.Τ.Α. (Δήμους, Κοινότητας, ή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης), καθώς και από κάθε πρόσωπο, που, με ειδική διάταξη νόμου, θεωρείται ως υπόλογος Ο.Τ.Α. Την ιδιότητα, επομένως, του υπολόγου χρηματικής διαχείρισης Ο.Τ.Α. και, ως εκ τούτου, υπόχρεου σε λογοδοσία ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου φέρουν όχι μόνο τα όργανα και οι τελούντες σε υπηρεσιακή σχέση με έναν από τους Οργανισμούς αυτούς υπόλληλοι, αλλά και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει εξουσιοδοτηθεί να διαχειρίζεται ή διαχειρίζεται εν τοις πράγμασι χρήμα που προέρχεται από Δήμο, Κοινότητα ή Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τείνει, σύμφωνα με το σκοπό για τον οποίο διατέθηκε, στη θεραπεία μίας τοπικής ανάγκης, έστω και εάν πρόκειται για όργανο αυτοτελούς νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (ιδρύματος, επιχείρησης κλ.π.), που επιχορηγείται, χρηματοδοτείται ή καθ' οιονδήποτε τρόπο ενισχύεται από έναν ή περισσότερους Ο.Τ.Α. Στην περίπτωση, όμως αυτή, ο από το Ελεγκτικό Συνέδριο ασκούμενος κατασταλτικός έλεγχος και η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου τούτου προς καταλογισμό των τυχόν ελλειμματιών υπολόγων αφορά αποκλειστικά στην κατά τις κείμενες για τα εν λόγω νομικά πρόσωπα διατάξεις νομιμότητα και κανονικότητα της διαχείρισης των διατιθέμενων από Ο.Τ.Α. κεφαλαίων. Και γ) Οι λογαριασμοί άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου οποιασδήποτε μορφής, εφόσον τα νομικά αυτά πρόσωπα έχουν υπαχθεί, με ειδική διάταξη νόμου, στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' της ίδιας ως άνω συνταγματικής διάταξης προληπτικό έλεγχο. Είναι δε προφανές ότι η παρεχόμενη στον κοινό νομοθέτη ευχέρεια υπαγωγής στον έλεγχο συγκεκριμένων νομικών προσώπων δεν αφορά στη διαχείριση από αυτά κεφαλαίων που προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό ή από Ο.Τ.Α., καθώς, όπως προεκτέθηκε, ο κατασταλτικός έλεγχος της διαχείρισης των κεφαλαίων αυτών από το Ελεγκτικό Συνέδριο θεσπίζεται ως υποχρεωτικός από το ίδιο το Σύνταγμα. Περαιτέρω, με το εδάφιο στ' (όπως και με το εδάφιο ζ') της παραγράφου 1 του άρθρου 98 του Συντάγματος, ρυθμίζεται η δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ορίζεται ότι σε αυτή υπάγεται μεταξύ άλλων, η κώδικαση των διαφορών από τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ'. Η παραπομπή του εδαφίου στ' στο εδάφιο γ' γίνεται διότι, με τη διατύπωση αυτή χωρίς περιττή επανάληψη, προσδιορίζονται επαρκώς τα πρόσωπα από τον έλεγχο των λογαριασμών των οποίων οι προκύπτουσες διαφορές εκδικάζονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Έτσι ο συνταγματικός νομοθέτης, με την αναθεωρημένη διάταξη του εδαφίου στ' και την παραπομπή στο εδάφιο γ' της ίδιας παραγράφου, χωρίς σύνδεση, όσον αφορά τον προσδιορισμό των προσώπων αυτών, με το εδάφιο γ', την οποία δε θέλησε, να υπάγει στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου: τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, β) τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών των Ο.Τ.Α., υπό την εκτεθείσα έννοια του όρου αυτού και γ) τις διαφορές από τον έλεγχο των λογαριασμών άλλων ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ., υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι τα πρόσωπα αυτά έχουν υπαχθεί στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με ειδικά-διάταξη νόμου.

δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας που ίσχυε κατά το χρόνο δημιουργίας του μαχου ελλείμματος (π.δ. 76/1985 ΦΕΚ Α' 27) όριζε, μεταξύ άλλων, τα ίλουθα: "1. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συνιστούν δικές τους χειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις που συνιστούν μαζί με άλλα νομικά υσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν: α) για την εκτέλεση των που σκοπό έχουν την εξυπηρέτηση του κοινού καθώς και για την οικονομική

εκμετάλλευση των έργων αυτών, β) για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, γ) για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την παραγωγή εσόδων για την επίσταση δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης γίνεται ύστερα από πλήρη οικονομικοτεχνική μελέτη με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. ⁴ (...) ⁵ Οι παραπάνω δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από αυτόν το νόμο. ⁶ (...)” (άρθρο 246). “1. Οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε έως έντεκα μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με αναπληρωτές, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο (...). 2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του (...)” (άρθρο 247). “1. Το διοικητικό συμβούλιο διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις που αφορούν την επιχείρηση, εκτός από τις περιπτώσεις που αρμόδιο είναι το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα ή με τη συστατική πράξη. 2. Το διοικητικό συμβούλιο στέλνει όλες τις αποφάσεις του χωρίς καθυστέρηση στο δήμο ή στην κοινότητα που ανήκει η επιχείρηση ή που συμμετέχει στην επιχείρηση” (άρθρο 248). “1. Η διαχείριση των επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική ή κοινοτική διαχείριση. 2. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των επιχειρήσεων συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος. 3. (...)” (άρθρο 249). “1. Η ταμειακή υπηρεσία των επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητη από τη δημοτική ή την κοινοτική. 2. Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές, που επιλέγονται ανάμεσα σε υπαλλήλους τραπεζών ή δημοσίων υπαλλήλους ΑΤ κλάδου και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους (...). Ως ελεγκτές ορίζονται και ορκωτοί λογιστές ή πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να οριστούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρία. 3. (...)” (άρθρο 250). “1. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αν αφορούν: α) την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης, β) την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα, γ) τη διάθεση των καθαρών κερδών (...) και δ) την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης () 2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εγκρίνει τον ισολογισμό και την έκθεση των πεπραγμένων (...). Επίσης μπορεί να αποφασίσει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού και ταμειακού ελέγχου από τα πρόσωπα που ορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 250” (άρθρο 251). “1. Οι κανονισμοί που συντάσσονται από το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης και εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο είναι: α) ο εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών (...) και β) ο κανονισμός διαχείρισης 2. (...)” (άρθρο 252). “Οι επιχειρήσεις διαλύονται με τον τρόπο που έχουν συσταθεί, και η περιουσία τους περιέρχεται στο δήμο ή την κοινότητα που τις έχει συστήσει” (άρθρο 253). Κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων οι δημοτικές και οι κοινοτικές επιχειρήσεις του άνω Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα αποτελούν αυτοτελή ν.π.ι.δ. διεπόμενα από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, που έχουν συσταθεί για την παροχή ορισμένης δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας (υπό λειτουργική έννοια) και τελούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων δημοτικών ή κοινοτικών αρχών. Κατά συνέπεια, αναγκαία προϋπόθεση για την υπαγωγή στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου των διαφορών από τον έλεγχο των λογαριασμών τους είναι να πρόκειται για διαφορές που σχετίζονται με τη διαχείριση από τις επιχειρήσεις αυτές των κεφαλαίων, με τα οποία έχουν επιχορηγηθεί, ενισχυθεί κ.λ.π. από το Δήμο ή την Κοινότητα που τις έχει συστήσει.

Στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την 23014/16.5.1988 απόφαση του Υπουργού των Εσωτερικών, συστάθηκε στην Κοινότητα Αγίου Παντελεήμονα Φλώρινας (ήδη Δήμου Αμυνταίου), για την εκμετάλλευση τουριστικού περιπτέρου, αυτοτελές ν.π.ι.δ. διεπόμενο από τις διατάξεις των άρθρων 246 επόμε. του τότε ισχύοντος Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 76/1985 ΦΕΚ Α` 27), με την επωνυμία “Κοινοτική Επιχείρηση Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης Αγ. Παντελεήμονα Φλώρινας”. Κατόπιν των 1041060/814/549Α/30.3.1998 και 1058882/1366/819Α/22.5.1998 εντολών της ενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών, ενεργήθηκε από τον Οικονομικό Επιθεωρητή Ν.Α. διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης αυτής για ολόκληρο το χρονικό διάστημα από την έναρξη λειτουργίας

της μέχρι τις 31.12.1997, κατά τον οποίο διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων έλλειμμα ύψους 3.283.573 δραχμών στη διαχείριση του οικονομικού έτους 1989. Στη συνέχεια ο διενεργήσας τον έλεγχο Επιθεωρητής προέβη στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, με την οποία το έλλειμμα αυτό καταλογίσθηκε σε βάρος των ήδη εκκαλούντων που είχαν διατελέσει Πρόεδρος και μέλη του κοινοτικού συμβουλίου της Κοινότητας Αγίου Παντελεήμονα κατά το ανωτέρω οικονομικό έτος. Από την καταλογιστική απόφαση, όμως, και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει εάν το κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.1989 έως 31.12.1989 ανακύψαν έλλειμμα σχετίζεται με τη διαχείριση από την κοινοτική επιχείρηση, ως αυτοτελές ν.π.ι.δ., επιχορηγήσεων ή άλλων χρηματικών ενισχύσεων από τον Ο.Τ.Α. στον οποίο ανήκε. Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο τούτο δε δύναται να αποφανθεί σχετικά με τη συνδρομή των αναγκαίων για τη θεμελίωση της δικαιοδοσίας του επί της ένδικης διαφοράς προϋποθέσεων και ως εκ τούτου, κρίνει αναγκαίο να αναβάλει την έκδοση οριστικής απόφασης, προκειμένου, με την επιμέλεια του καταλογισαντος οργάνου και εντός προθεσμίας 3 μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας στη Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, να προσκομισθούν όλα τα απαραίτητα στοιχεία από τα οποία να προκύπτουν τα χρηματικά ποσά, πέραν της αρχικής εισφοράς κεφαλαίου εκ δραχμών 500.000 δραχμών, τα οποία διατέθηκαν από την Κοινότητα Αγίου Παντελεήμονα στην Κοινοτική Επιχείρηση Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης από 1.1.1989 έως 31.12.1989, περαιτέρω δε να διευκρινισθεί εάν και κατά πόσο το επίμαχο έλλειμμα συνδέεται με τη διαχείριση των άνω ποσών. Ακολούθως, πρέπει να ορισθεί νέα δικάσιμος για τη συζήτηση της υπό κρίση έφεσης, μετά την τήρηση της νόμιμης προδικασίας.

.....

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

19-3/2003 ΕΣ (ΠΡΑΚΤ) (336255)

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Κλείσιμο

(ΕΔΚΑ 2003/606)

Πρακτικά της 7ης Γεν. Συνεδρίασης της ΟΛΕΣ. Υποχρέωση συμμόρφωσης του δημοσίου, ΟΤΑ και ΝΠΔΔ σε δικαστικές αποφάσεις είτε τελεσιδικές είτε προσωρινώς εκτελεστές. Με τις διατάξεις των αρ. 19 ΑΝ 1715/1951, 41 παρ. 11 Ν. 2065/1992 και 15 Ν. 2521/1997 με τις οποίες εισάγεται μη δικαιολογημένη παρέκκλιση από τον γενικό δικονομικό κανόνα του εκτελεστού των τελεσιδικών αποφάσεων, μετατίθεται ο χρόνος εκτέλεσής τους και καθιερώνεται το εκτελεστό μόνο των αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων, δημιουργείται για τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων και ΕΣ μια διαφοροποίηση σε σχέση με τις αποφάσεις των τ.δ.δ., αδικαιολόγητη και μη στηριζόμενη σε συγκεκριμένα κριτήρια. Παραβίαση του αρ. 4 παρ. 1 ΣΥΝΤ, 20 παρ. 1 ΣΥΝΤ και 14 παρ. 1 ΔΣ. ΑΠΔ. Το δημόσιο, ΟΤΑ και ΝΠΔΔ υποχρεούνται να συμμορφώνονται τόσο με τις τελεσιδικές όσο και με τις προσωρινά εκτελεστές αποφάσεις των πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων και του ΕΣ, είτε εκδόθηκαν πριν το ν. 3068/2002 είτε μετά. Οι λοιποί εκτελεστοί τίτλοι που δεν στηρίζονται σε δικαστική διάγνωση και δεν αποτελούν δεδικασμένο, δεν δημιουργούν υποχρέωση συμμόρφωσης για το ΕΣ κατά τον παρεμπιπτόντα έλεγχο νομιμότητάς τους (αρ. 17 παρ. 3 ΠΔ 775/1980). Μειοψηφία.

Πρακτικό της 7ης Γεν. Συνεδρίασης της Ολομέλειας
του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 19.3.2003

Σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν. 3068/02 (ΦΕΚ Α` 274/14.11.02): "Το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα λοιπά Ν.Π.Δ.Δ. έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάζει". Εξάλλου, με βάση το άρθρο 94 παρ. 4 του Συντάγματος επιτρέπεται πλέον η αναγκαστική εκτέλεση για την είσπραξη χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. Με το άρθρο 4 Ν. 3068/02 ρυθμίζονται οι ειδικότερες προϋποθέσεις της εκτέλεσης αυτής.

Επειδή με την παραπάνω διάταξη καθιερώνεται υποχρέωση του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. να συμμορφώνονται προς όλες τις εκτελεστές αποφάσεις των Δικαστηρίων, είναι ανάγκη να διευκρινιστούν οι κατηγορίες δικαστικών αποφάσεων και λοιπών εκτελεστών τίτλων, που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης κατά τ` ανωτέρω.

Για τον παραπάνω λόγο παρακαλούμε να τεθούν υπόψη της Ολομέλειας, προκειμένου να κρίνει, τα παρακάτω ερωτήματα:

1) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1715/51, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 παρ. 11 του Ν. 2065/92, το Δημόσιο υποχρεούται να συμμορφώνεται και να εκτελεί καταψηφιστικές αποφάσεις πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων, μόνο εφόσον αυτές καταστούν αμετάκλητες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε ειδική διάταξη για ορισμένη κατηγορία υποθέσεων. Σύμφωνα όμως με τις δικονομικές διατάξεις των άρθρων 904 Κ.Πολ.Δ. και 199 Κ.Δ.Δ. εκτελεστές είναι οι τελεσιδικές αποφάσεις των πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων. Κατά τ` ανωτέρω ερωτάται εάν μετά το Ν. 3068/02 εκτελεστές είναι

ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1715/51 ή εάν το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. υποχρεούνται πλέον να συμμορφώνονται στις τελεσίδικες και όχι στις αμετάκλητες αποφάσεις των διοικητικών και πολιτικών Δικαστηρίων.

2) Εκτός από τις τελεσίδικες αποφάσεις των διοικητικών και πολιτικών Δικαστηρίων, ως εκτελεστές ορίζονται στο άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ. και 199 Κ.Δ.Δ. και οι αποφάσεις που έχουν κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστές. Σύμφωνα με το άρθρο 909 Κ. Πολ.Δ. απαγορεύεται η κήρυξη προσωρινής εκτελεστότητας κατά του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α. Σε περίπτωση όμως που μια δικαστική απόφαση, παρά την ύπαρξη της διάταξης του άρθρου 909 Κ.Πολ.Δ., κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή κατά του Δημοσίου, ερωτάται αν υπάρχει υποχρέωση συμμόρφωσης προς την απόφαση αυτή, ιδιαίτερα αν απορριφθεί αίτηση αναστολής εκτέλεσης (άρθρο 912 Κ.Πολ.Δ.) κατ' αυτής.

3) Πέραν των δικαστικών αποφάσεων, στο άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ. προβλέπονται και άλλοι εκτελεστοί τίτλοι με βάση τους οποίους μπορεί να γίνει αναγκαστική εκτέλεση. Συγκεκριμένα, οι τίτλοι αυτοί είναι: Οι διαιτητικές αποφάσεις, τα πρακτικά ελληνικών Δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων, τα συμβολαιογραφικά έγγραφα, οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί και οι διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως τίτλοι εκτελεστοί. Ερωτάται αν η προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 1 Ν. 3068/02 καθιερώνει υποχρέωση συμμόρφωσης και σε αυτούς τους εκτελεστούς τίτλους.

4) Ερωτάται επίσης αν η υποχρέωση συμμόρφωσης στις δικαστικές αποφάσεις, που προκύπτει από το άρθρο 1 Ν. 3068/02, ισχύει και για τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί πριν την δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Ο Υφυπουργός Οικονομικών
Γ. Φλωρίδης

Επί του ανωτέρω θέματος διατυπώθηκε η από 11 Φεβρουαρίου 2003 έγγραφη γνώμη του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία έχει ως εξής:

"Με το ανωτέρω έγγραφο του Υφυπουργού Οικονομικών ζητείται να γνωμοδοτήσει η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των εξής ζητημάτων: α) αν μετά το Ν. 3068/2002 το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. υποχρεούνται να συμμορφώνονται στις τελεσίδικες και όχι (μόνο) στις αμετάκλητες αποφάσεις των διοικητικών και πολιτικών δικαστηρίων, β) αν υπάρχει υποχρέωση συμμόρφωσης προς απόφαση που έχει κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή κατά του Δημοσίου, ιδιαίτερα αν απορριφθεί αίτηση αναστολής της εκτέλεσής της, γ) αν η διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 3068/2002 καθιερώνει υποχρέωση συμμόρφωσης και στους άλλους (πλην των δικαστικών αποφάσεων) εκτελεστούς τίτλους που προβλέπει το άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ. και δ) αν η υποχρέωση συμμόρφωσης που προβλέπεται από το άρθρο 1 του Ν. 3068/2002 ισχύει και για τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί πριν από τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Εισάγω στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ. 1 περ. γ' του Π.Δ. 774/1980, τα πιθέμενα με το ανωτέρω έγγραφο ζητήματα, εκθέτοντας τα α κολουθα:

Α. Η διάταξη του άρθρου 19 του Α.Ν. 1715/1951, που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 αριθμ. 18 του Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δ. και συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 παρ. 11 του Ν. 2065/1992, ορίζει ότι: "1. Η ασκηθείσα υπό του Δημοσίου ... αίτησις αναιρέσεως κατά τελεσίδικου δικαστικής αποφάσεως, ως και η προς άσκησιν τοιαύτης προθεσμία, αναστέλλει την κατά των νομικών τούτων προσώπων εκτέλεσιν της αποφάσεως και καθ' ας έτι περιπτώσεις θα επετρέπετο αύτη. 2 Η εκτέλεση αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων επί διοικητικών διαφορών ουσίας κατά των νομικών αυτών προσώπων, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, αναστέλλεται μέχρις ότου καταστούν αμετάκλητες". Με βάση τη ρητή αυτή νομοθετική διευκρίνιση, η οποία οφείλεται σε σχετική διχογνωμία που ανέκυψε πριν από το Ν.Δ. 958/1971, πρέπει να γίνει δεκτό ότι για να επιχειρηθεί αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. ο νόμος αξιώνει το αμετάκλητο της (επιδικάζουσας χρηματική παροχή)

δικαστικής απόφασης που πρόκειται να εκτελεστεί. Σύμφωνα δε με τη ρητή βούληση του νομοθέτη, η αξιούμενη από αυτόν αυξημένη δικονομική ωριμότητα των εις βάρος του Δημοσίου κ.λπ. αναγκαστικώς εκτελούμενων σχετικών αποφάσεων ισχύει τόσο για τις αποφάσεις που εκδίδονται από τα πολιτικά (και ποινικά) δικαστήρια όσο και για αυτές που προέρχονται από τα διοικητικά δικαστήρια. Εξάλλου η νεότερη διάταξη του άρθρου 199 του Κ.Διοικ.Δ., σύμφωνα με την οποία "οι τελεσίδικες, οι ανέκκλητες και οι προσωρινώς εκτελεστές καταψηφιστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με την άσκηση αγωγής, αποτελούν εκτελεστό τίτλο κατά το άρθρο 904 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. ...", δεν δύναται να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι για την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων που εκδίδονται μετά από άσκηση αγωγής αρκεί η τελεσιδικία τους και δεν είναι απαραίτητο η αμετάκλητο αυτών, εφόσον διαρκές σημείο αναφοράς του Κ.Διοικ.Δ. (βλ. τις προβλέψεις των παρ. 1 εδ. γ. και παρ. 2 του άρθρου 199 αυτού, το ειδικότερο πνεύμα των οποίων είναι η εναρμόνιση και η στοίχησή τους με τις αντίστοιχες διατάξεις του Κ.Πολ.Δ.) για το ζήτημα της ως άνω αναγκαστικής εκτέλεσης είναι ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, οι σχετικές ρυθμίσεις του οποίου συνδέονται στενά με την προπαρατεθείσα και από το Ν. 3068/2002 μη θιγείσα διάταξη του άρθρου 19 του Α.Ν. 1715/1951, όπως συμπληρώθηκε κατά τ' ανωτέρω, που αποτελεί ισχύον δικαιο και με την οποία αντιμετωπίζεται ρητώς και ειδικώς το ζήτημα της δικονομικής ωριμότητας των (εις βάρος του Δημοσίου κ.λπ.) εκτελούμενων αποφάσεων, ενόψει συγκεκριμένου προβληματισμού που εν πολλοίς στηριζόταν στην όμοια με αυτήν της Κ.Διοικ.Δ. 199 ρύθμιση του άρθρου 904 Κ.Πολ.Δ. Περαιτέρω η ίδια λύση προσέχει και στο ζήτημα της αναγκαστικής εκτέλεσης των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 Ν. 2521/1997, που τέθηκε για την άρση σχετικής διαφωνίας ανάμεσα στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και που ορίζει ότι: "Η άσκηση έφεσης ή αναίρεσης κατά των πράξεων ή αποφάσεων των κλιμακίων και των τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αντίστοιχα, καθώς και η προθεσμία για την άσκηση αυτών αναστέλλουν την εκτέλεση τούτων κατά του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ.". Σημειωτέον ότι, κατά την πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η αμετάκλητη απόφασή του, με την οποία ακυρώνεται ή μεταρρυθμίζεται απορριπτική διοικητική συνταξιοδοτική πράξη του Γ.Λ.Κ., καθορίζεται το ύψος της οφειλόμενης σύνταξης και υποχρεώνεται το Δημόσιο να καταβάλει στο δικαιούχο συνταξιοδοτικές (χρηματικές) παροχές, εκτός από τη διαπλαστική της φύση, έχει ταυτόχρονα και καταψηφιστικό χαρακτήρα και για το λόγο αυτό αναδίδει ως επιπλέον έννομη συνέπεια την εκτελεστότητα και αποτελεί εκτελεστό τίτλο κατά το άρθρο 904 παρ. 2 στοιχ. α' Κ.Πολ.Δ.

Β. Ανεξάρτητα από το ζήτημα της συνταγματικότητας ή μη της διάταξης του άρθρου 909 αριθμ. 1 Κ.Πολ.Δ., που δεν επιτρέπει την κήρυξη προσωρινής εκτελεστότητας κατά του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α., οι αρχές του κράτους δικαίου, της παροχής πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και της νομιμότητας, όπως και η συνταγματική επιταγή για δημοκρατική νομιμοποίηση και νομιμότητα της άσκησης της δικαστικής λειτουργίας, που θεμελιώνονται στις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1, 26 παρ. 3, 94 παρ. 4 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος, 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής, 2 παρ. 3 και 14 παρ. 1 του με το Ν. 2462/1997 κυρωθέντος Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, επιβάλλουν το επιτρεπτό της κατά του Δημοσίου κ.λπ. αναγκαστικής εκτέλεσης, ανεξάρτητα από το είδος του εκτελεστού ήτλου που αποτελεί το θεμέλιο αυτής. Επομένως υπάρχει υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης ακόμη και προς τις δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες, παρά τη διάταξη του άρθρου 909 Κ.Πολ.Δ., έχουν κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστές κατά του Δημοσίου, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί με άσκηση ένδικων μέσων και δεν έχει διαταχθεί η αναστολή της εκτέλεσής των, δοθέντος ότι και αυτές αποτελούν εκτελεστούς ήτλους κατά το άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ..

Γ. Η έννοια της δικαστικής προστασίας στις ρυθμίσεις των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. αναφέρεται και στην αναγκαστική εκτέλεση και μάλιστα σε όλη τη χρονική διάρκειά της και ανεξάρτητα από το αν έχει προηγηθεί ή όχι διάγνωση του κρίσιμου δικαιώματος με δικαστική απόφαση, αφού ο εθνικός και ο υπερεθνικός νομοθέτης με τις διατάξεις αυτές επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πραγμάτωση (μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης) του δικαιώματος, για την ύπαρξη και το περιεχόμενο του οποίου τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε περίπτωση αμφισβήτησης, μπορούν να προσφύγουν στη δικαστική διάγνωση, είτε πριν, είτε μετά την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας.

Κατά συνέπεια επιτρέπεται αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου και των λοιπών νομικών προσώπων, στα οποία έχουν επεκταθεί τα προνόμια αυτού, για ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων που πηγάζουν από κάθε αιτία, οποιοσδήποτε και αν είναι ο εκτελεστός ήτλος, ενόψει και της δυνατότητας καθοριστικής επέμβασης της δικαιοδοτικής λειτουργίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται έριδες και αμφισβητήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Θα ήταν έξω από κάθε νομική λογική, αλλά και εσφαλμένη από νομική άποψη, η διαφορετική μεταχείριση των υποχρεώσεων του Δημοσίου, ως οφειλέτη και συνακόλουθα της αναγκαστικής εκτέλεσης για τη συμμόρφωση με αυτές, ανάλογα με το νομικό θεμέλιο της κάθε φορά κρίσιμης υποχρέωσης. Όταν το Δημόσιο μπορεί να αναλάβει εγκύρως υποχρεώσεις με βάση και συμβολαιογραφικά έγγραφα, τα οποία αναγνωρίζονται από τον Κ.Πολ.Δ. ως εκτελεστοί τίτλοι, δεν υφίστανται σοβαροί λόγοι που να αποκλείουν τη δυνατότητα υλοποίησης των τίτλων αυτών μέσω της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η ίδια αντιμετώπιση πρέπει να ακολουθηθεί και για τους λοιπούς εκτελεστούς τίτλους του άρθρου 904 παρ. 2 του Κ.Πολ.Δ., όπως είναι οι διαιτητικές αποφάσεις, τα πρακτικά ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων, οι διαταγές πληρωμής και οι διαταγές απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου που εκδίδουν έλληνες δικαστές, οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί, καθώς και οι διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως εκτελεστοί ήτλοι. Το ότι οι τίτλοι αυτοί δεν αναφέρονται στη διάταξη του άρθρου 1 του πρόσφατου Ν. 3068/02 "Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις ..." δεν αλλάζει τα πράγματα, αφού ο νόμος αυτός είναι εκτελεστικός του νέου (αναθεωρημένου) Συντάγματος του 2001 και στο ρυθμιστικό αντικείμενό του εμπίπτουν οι δικαστικές αποφάσεις, για τις οποίες επιβάλλεται υποχρέωση συμμόρφωσης (σ' αυτές) της Διοίκησης σε εκτέλεση του καθιερούμενου την υποχρέωση αυτή άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος αυτού. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων και δοθέντος ότι ο νομοθέτης δεν επιτρέπει την αυτοδικία, η προσήκουσα απάντηση στο υπ' αριθμ. 3 ερώτημα είναι ότι τη θέση της απαγορευμένης αυτοδικίας καταλαμβάνει η υποχρέωση της Διοίκησης για συμμόρφωσή της και στους ανωτέρω εκτελεστούς τίτλους και η παροχή της δυνατότητας υλοποίησης αυτών με την αναγκαστική εκτέλεσή τους, για να καταστεί εφικτή η εγγυημένη από τα άρθρα 20 παρ. 1 Σ. και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. πραγμάτωση των προβλεπόμενων από την έννομη τάξη δικαιωμάτων.

Δ. Σε ανήθεση με το άρθρο 6 του Ν. 3068/02, που ορίζει ότι οι διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου αυτού (με τις οποίες καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις) εφαρμόζονται για τις εκδιδόμενες μετά την έναρξη της ισχύος του (14.11.02) δικαστικές αποφάσεις, τα άρθρα 1 και 4 του ίδιου νόμου, που αναφέρονται στην ως άνω υποχρέωση συμμόρφωσης και στην αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., δεν περιορίζουν την εφαρμογή τους μόνο στις αποφάσεις που εκδίδονται μετά την ισχύ του εν λόγω νόμου. Ανεξάρτητα όμως από αυτό, η σχετική υποχρέωση του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. υφίσταται για όλες τις δικαστικές αποφάσεις, έστω και αν αυτές έχουν εκδοθεί πριν από τις 14.11.02, στηρίζεται δε όχι μόνο στο άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος του 2001 και στο Ν. 3068/02, αλλά κατά την πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Αρείου Πάγου καθώς και των (λοιπών) πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων και στις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 Σ., 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., 2 παρ. 3 εδ. γ' και 14 παρ. 1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα".

Ο εισηγητής Αντιπρόεδρος Ευστάθιος Ροντογιάννης εισηγείται ως ακολούθως:

I. Με το ανωτέρω έγγραφο του Υφυπουργού Οικονομικών, ζητείται όπως η Ολομέλεια γνωμοδοτήσει (άρθρα 15 παράγραφος 10, 79 παράγραφος 1γ του Π.Δ. 774/180 και 131 παράγραφος 1 του Π.Δ. 1225/81) επί των εξής θεμάτων: α) αν μετά το Ν. 3068/02 το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. υποχρεούνται να συμμορφώνονται στις τελεσίδικες και όχι μόνο στις αμετάκλητες αποφάσεις των διοικητικών και πολιτικών δικαστηρίων, β) αν υπάρχει υποχρέωση συμμόρφωσης προς απόφαση που έχει κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή κατά του Δημοσίου, ιδίως αν έχει απορριφθεί αίτηση αναστολής εκτέλεσης (άρθρο 912 Κ.Πολ.Δ.) κατ' αυτής, γ) αν από τη διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 3068/02 καθιερώνεται υποχρέωση συμμόρφωσης και στους άλλους (πλην των δικαστικών αποφάσεων) εκτελεστούς τίτλους που προβλέπει το άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ. και δ) αν η υποχρέωση

συμμόρφωσης που προβλέπεται από το άρθρο 1 του Ν. 3068/02 ισχύει και για τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

II. Η εισήγηση επί των ανωτέρω θεμάτων είναι η ακόλουθη:

A. Επί του πρώτου θεματος:

Στο άρθρο 94 παράγραφος 4 εδάφιο γ' του Συντάγματος ορίζεται ότι: "Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, όπως νόμος ορίζει", στο δε άρθρο 95 παράγραφος 5 του ίδιου Συντάγματος ορίζεται ότι: "Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης". Σε εκτέλεση της τελευταίας διατάξεως εκδόθηκε ο Ν. 3068/2002 (ΦΕΚ Α' 274), με τον οποίο καθιερώθηκε η υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Ειδικότερα, στο άρθρο 1 του νόμου αυτού ορίζονται τα εξής: "Το Δημόσιο, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές, κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει". Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται, πλην άλλων και ότι κατά του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των λοιπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου χωρεί αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων (έμμεση εκτέλεση), ενώ περαιτέρω καθιερώνεται υποχρέωση του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις αποφάσεις των δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις. Τέτοιες δε δικονομικές διατάξεις είναι τόσο τα άρθρα 904 παρ. 2 εδ. α' του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ.Δ., Β.Δ. 657/1971) και 199 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Διοικ.Δ., Ν. 2717/1999) με το οποίο καθιερώνεται το εκτελεστό των τελεσιδικών καταψηφιστικών δικαστικών αποφάσεων, όσο και το άρθρο 61 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Π.Δ/τος 774/ 1980), με το οποίο καθιερώνεται το εκτελεστό των οριστικών (τελεσιδικών) αποφάσεων των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατ'επί μέρη με το άρθρο 52 αριθμ. 18 του Εισ.Ν. Κ.Πολ.Δ. δια τηρήθηκε σε ισχύ η διάταξη του άρθρου 19 του Α.Ν. 1715/1951, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 παρ. 11 του Ν. 2065/1992, η οποία ορίζει ότι: "1. Η άσκηθίσα υπό του Δημοσίου ... αίτησις αναιρέσεως κατά τελεσιδικού δικαστικής αποφάσεως, ως και η προς άσκησιν τούταύτης προθεσμία, αναστέλλει την κατά των νομικών τούτων προσώπων εκτέλεσιν της αποφάσεως και καθ' ας επί περιπτώσεις θα επέτρεπετο αύτη. 2. Η εκτέλεση αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων επί διοικητικών διαφορών ουσίας κατά των νομικών αυτών προσώπων ... αναστέλλεται μέχρις ότου καταστούν αμετάκλητες". Ενώ περαιτέρω αντιστοίχου περιεχομένου είναι και η, αναφερόμενη σε αποφάσεις και πράξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Ε.Σ.), διάταξη του άρθρου 15 του Ν. 2521/1997, σύμφωνα με την οποία: "Η άσκησις έφεσης ή αναιρέσεως κατά των πράξεων ή αποφάσεων των κλιμακίων και των τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αντίστοιχα, καθώς και η προθεσμία για την άσκησις αυτών αναστέλλουν την εκτέλεση τού των κατά του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ.". Με τις διατάξεις όμως αυτές, εισάγεται μη δικαιολογούμενη παρέκκλιση από τον γενικό δικονομικό κανόνα του εκτελεστού των τελεσιδικών δικαστικών αποφάσεων (που επιδικάζουν χρηματικές παροχές), μετατίθεται ο χρόνος εκτελέσεως αυτών και καθιερώνεται το εκτελεστό μόνο των αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων και του Ε.Σ., κατά διαφοροποίηση από τα κρατούντα για τις καταψηφιστικές αποφάσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίες, κατά την αναφερθείσα νεώτερη διάταξη του άρθρου 199 παρ. 1 του Κ.Διοικ.Δ. (Ν. 2717/1999), είναι εκτελεστές από της τελεσιδικίας τους. Ετσι όμως, καθιερώνεται, ως προς τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων και του Ε.Σ., διαφοροποίηση μη στηριζόμενη σε συγκεκριμένα κριτήρια και συνεπώς αδικαιολόγητη διάκριση, λόγω της οποίας το εθνικό δικονομικό σύστημα ταρίσταται αντιφατικό και με τον τρόπο αυτό παραβιάζεται η καθιερούμενη με το

άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας του νόμου έναντι των πολιτών και ως εκ τούτου οι ανωτέρω διατάξεις είναι ανίσχυρες. Παρεκτός όμως αυτού οι ανωτέρω διατάξεις είναι ανίσχυρες και για τους εξής ειδικότερους λόγους:

Το καθιερούμενο από το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος θεμελιώδες δικαίωμα της δικαστικής προστασίας, τότε μόνο εκπληρώνει το σκοπό του, όταν είναι πλήρες και αποτελεσματικό. Ετσι, η δεσμευτική διάγνωση του δικαιώματος από την εκδιδόμενη δικαστική απόφαση δεν θα καθιστούσε δραστική την με αυτή παρεχόμενη έννομη προστασία, αν δεν έφθανε μέχρι τον εξαναγκασμό του ηττώμενου διαδίκου να συμμορφωθεί με την απόφαση αυτή. Κατά συνέπεια, η συνταγματική αξίωση της δικαστικής προστασίας έχει ως αντικείμενο την προστασία του κρίσιμου δικαιώματος, όχι μόνο με τη μορφή της δεσμευτικής διάγνωσης, αλλά και με εκείνη της τελικής αναγκαστικής εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης. Αλλά και κατά τη σχετική με το άρθρο 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. (που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/74) νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το δικαίωμα σε "δίκαιη δίκη" θα καθίστατο μάταιο, αν το εθνικό δικαϊκό σύστημα ενός συμβαλλομένου κράτους επέτρεπε να παραμένει αναποτελεσματική, προς βλάβη ενός διαδίκου, μια τελεσίδικη και ως εκ τούτου δεσμευτική και άμεσα εκτελεστή δικαστική απόφαση. Επομένως, η εκτέλεση της απόφασης που έχει εκδοθεί από οποιοδήποτε δικαστήριο θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο της "δίκης", κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., αφού η μη εκτέλεση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης στερεί τη διάταξη αυτή αποτελεσματικότητα (απόφαση Hornsby κατά Ελλάδος της 19.3.97, απόφαση Γεωργιάδης κατά Ελλάδος της 28.3.00). Κατά την ίδια νομολογία η άρνηση ή καθυστέρηση εκτέλεσης μιας τέτοιας απόφασης, που επιδικάζει χρηματική απαίτηση ισοδυναμεί με στέρηση "περιουσίας", κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ως άνω Σύμβασης, που παρέχει εγγυήσεις για την ειρηνική απόλαυση της περιουσίας. Ως δικαιώματα "αστικής φύσεως", κατά το άρθρο 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., θεωρούνται, σύμφωνα με την ίδια νομολογία, πλην άλλων και χρηματικές απαιτήσεις κατά του Δημοσίου ή άλλων Ν.Π.Δ.Δ., ανεξάρτητα από τις διατάξεις (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου) που εφαρμόζονται για την επίλυση της διαφοράς, ενώ ως "περιουσία", κατά το άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου νοούνται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και ενοχικά δικαιώματα "περιουσιακής φύσεως". Το ίδιο συνάγεται και από το άρθρο 14 παρ. 1 του, κυρωθέντος με το Ν. 2462/97, Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη Γ.Σ. των Ηνωμένων Εθνών στη Ν. Υόρκη στις 16.12.66, με το οποίο παρέχεται αυτοτελές δικαίωμα σε "δίκαιη δίκη", αντίστοιχο με εκείνο του άρθρου 6 της Ε.Σ.Δ.Α. και με το άρθρο 2 παρ. 3 εδ. γ. του οποίου ρητώς ορίστηκε ότι τα συμβαλλόμενα κράτη στο Σύμφωνο αυτό αναλαμβάνουν την υποχρέωση "να εγγυώνται την εκτέλεση, από τις αρμόδιες αρχές, κάθε απόφασης που θα έχει κάνει δεκτή τη σχετική προσφυγή". Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι, ενόψει της υπερνομοθετικής ισχύος που κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος έχουν οι διεθνείς συμβάσεις, οι διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας που αντίκεινται προς τις εν λόγω διεθνείς συμβάσεις και ειδικότερα προς τις αρχές της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, στις οποίες περιλαμβάνεται και το δικαίωμα σε αναγκαστική εκτέλεση, τις οποίες οι διεθνείς αυτές συμβάσεις κατοχυρώνουν, πρέπει να μην εφαρμόζονται. Τέτοιες διατάξεις είναι και οι αναφερθείσες ανωτέρω (άρθρα 19 του Α.Ν. 1715/51 και 15 Ν. 2521/97), με τις οποίες, κατά παρέκκλιση των γενικώς κρατούντων περί εκτελεστότητας των τελεσίδικων καταψηφιστικών δικαστικών αποφάσεων, αναστέλλεται η εκτέλεση των τελεσίδικων καταψηφιστικών δικαστικών αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων και του Ε.Σ. μέχρις ότου καταστούν αυτές αμετάκλητες. Και τούτο ειδικότερα γιατί:

α) Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, η δυνατότητα εκτέλεσης μιας τελεσίδικης δικαστικής απόφασης αποτελεί μέρος του δικαιώματος της "δίκαιης δίκης", το οποίο προσβάλλεται με τις εν λόγω διατάξεις, που καθιερώνεται ιδιαίτερο δικονομικό προνόμιο του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ., έναντι των λοιπών διαδίκων, με αποτέλεσμα το Δημόσιο να έχει τη δυνατότητα να αρνείται την εκτέλεση των δικαστικών αυτών αποφάσεων. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι, κατά τη μεταγενέστερη διάταξη του άρθρου 199 παρ. 1 του <Διοικ.Δ (Ν. 2717/1999), οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων αποτελούν τίτλο εκτελεστό, κατά τα άρθρα 904 και 918 του Κ.Πολ.Δ.

β) Η αναγκαιότητα της συγκεκριμένης ιδιαίτερης μεταχείρισης του Δημοσίου δεν πιβάλλεται από συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος, δεδομένου ότι

μόνη η επίκληση δημοσιονομικών λόγων και ειδικότερα της ανάγκης τήρησης του κρατικού προϋπολογισμού, που επιβαρύνεται με τις σχετικές δαπάνες για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων που επιδικάζουν χρηματικές απαιτήσεις σε βάρος του Δημοσίου κ.λπ., δεν μπορεί να αποτελέσει επαρκή δικαιολογητικό λόγο για την κατά τους κανόνες της κοινής πείρας, πολυετή αναμονή του νικήσαντος διαδίκου, έως ότου καταστεί αμετάκλητη η σχετική τελεσιδίκη δικαστική απόφαση, τη στιγμή που το Δημόσιο έχει τη δυνατότητα εκτέλεσως των υπέρ αυτού εκδοθεισών τελεσιδίκων καταψηφιστικών δικαστικών αποφάσεων.

γ) Οι τελεσιδικές δικαστικές αποφάσεις διαθέτουν ήδη από τη φύση τους (πρβλ. και τις περί δεδικοσμένου διατάξεις των άρθρων 321 επ. Κ.Πολ.Δ.) την απαιτούμενη αυξημένη δικονομική ωριμότητα, ώστε να είναι δυνατή η εκτέλεσή τους, ενώ η ενδεχόμενη αφερεγγυότητα του δανειστή του Δημοσίου, δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την απαγόρευση εκτέλεσης μιας τελεσιδικής δικαστικής απόφασης κατά του Δημοσίου, αφού, ακόμη και στην περίπτωση που η εκτελεσθείσα τελεσιδική δικαστική απόφαση αναιρεθεί, το Δημόσιο διαθέτει τα κατά τον Κ.Ε.Δ.Ε. αναγκαστικά μέσα, ώστε να διεκδικήσει την επιστροφή της χρηματικής παροχής που έχει καταβάλει (βλ. και άρθρα 550, 579 παρ. 2, 914 Κ.Πολ.Δ., πρβλ. και άρθρο 940 του ίδιου κώδικα). Συνεπώς οι ανωτέρω διατάξεις, με τις οποίες αναστέλλεται η εκτέλεση σε βάρος του Δημοσίου κ.λπ. τελεσιδίκων δικαστικών αποφάσεων, επιτρέπουν στο Δημόσιο να μειώνει τη δραστηριότητα των εκτελεστών αποφάσεων που εκδίδονται εις βάρος του και καταλήγουν σε αδικαιολόγητη αποστέρηση της "περιουσίας" του ιδιώτη δανειστή και ως εκ τούτου είναι ανίσχυρες, ως αντικείμενες στις ανωτέρω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις.

Σύμφωνα με τα όσα ανωτέρω εκτέθηκαν, η προσήκουσα απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι το Δημόσιο, οι Ο.Τ.Α. και τα Ν.Π.Δ.Δ. υποχρεούνται να συμμορφώνονται στις τελεσιδικές αποφάσεις τόσο των πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων, όσο και του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Β. Επί του δευτέρου θέματος:

Ανεξάρτητα από την συνταγματικότητα ή μη της διάταξης του άρθρου 909 παρ. 1 του Κ.Πολ.Δ., που δεν επιτρέπει την κήρυξη προσωρινής εκτελεστότητας κατά του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α. (βλ. και τις αντίθετες διατάξεις των άρθρων 80 παρ. 3 και 199 παρ. 1 του Κ.Διοικ.Δ.), το Δημόσιο υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις οι οποίες έχουν κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστές, αφού αυτές αποτελούν εκτελεστό τίτλο κατά το άρθρο 904 παρ. 2 στοιχ. α' του Κ.Πολ.Δ., όταν μάλιστα έχουν ασκηθεί και απορριφθεί τα προβλεπόμενα από το νόμο μέσα άμυνας, όπως ήδη έχει αποφανθεί η Ολομέλεια, με τα Πρακτικά της 6ης Γεν. Συνεδρ. της 12.03.2003, στα οποία, ως προς το θέμα αυτό γίνεται κατά τα λοιπά αναφορά, για την αποφυγή περιπτώσεων επαναλήψεων (βλ. επίσης και κατωτέρω την ανάπτυξη του τρίτου θέματος).

Γ. Επί του τρίτου θέματος:

α) Στο κανονιστικό περιεχόμενο του καθιερούμενου από τα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., θεμελιώδους δικαιώματος της δικαστικής προστασίας, περιλαμβάνεται, εκτός από την οριστική και προσωρινή δικαστική προστασία και η αναγκαστική εκτέλεση, ως ισότιμη μορφή δικαστικής προστασίας και ως αναγκαία αυτοτελής δικονομική προέκταση του ουσιαστικού δικαιώματος και όχι αποκλειστικά ως προέκταση κάποιας διαγνωστικής διαδικασίας. Ετσι, με τις ανωτέρω διατάξεις, δεν κατοχυρώνεται απλώς η εκτελεστότητα των δικαστικών αποφάσεων, αλλά η αναγκαστική εκτέλεση, ως έκφανση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας. Τούτο έχει την έννοια ότι η αναγκαστική εκτέλεση, ως αντικείμενο του δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας, αφορά στην υποχρέωση της πολιτείας όπως, προς αποτροπή της αυτοδικίας, παρέχει, με τα αρμόδια όργανά της, την προσήκουσα συνδρομή, για τη λήψη των εξαναγκαστικών εκείνων μέσων, ώστε να διαμορφωθεί η κατά νόμον αποκατάσταση κατά τρόπο συνάδοντα με το περιεχόμενο της ενσαρκούμενης στον εκτελεστό τίτλο ουσιαστικής αξίωσης. Είναι ιε αδιάφορο το θεμέλιο στο οποίο στηρίζεται αυτή η μετάβαση: είτε δηλαδή η αναγκαστική εκτέλεση διεξάγεται με βάση εκτελεστό τίτλο που είναι δικαστική ή διαπητική) απόφαση είτε με βάση τους άλλους αναφερόμενους στα άρθρα 904, 05 του Κ.Πολ.Δ. εκτελεστούς τίτλους, γιατί η έννομη τάξη δεν αρκεί να ναγνωρίζει απλώς δικαιώματα, αλλά πρέπει και να εξασφαλίζει και τον τρόπο

αναγκαστικής ικανοποίησής τους (πραγμάτωσης του δικαιώματος), για την ύπαρξη και το περιεχόμενο των οποίων τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε περίπτωση αμφισβήτησης, μπορούν να προσφύγουν στη δικαστική διάγνωση, είτε πριν, είτε μετά την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας. Κατά συνέπεια επιτρέπεται αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου και των λοιπών νομικών προσώπων, στα οποία έχουν επεκταθεί τα προνόμια αυτού, για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων που πηγάζουν από κάθε αιτία, με βάση τους αναφερόμενους στον Κ.Πολ.Δ. εκτελεστούς τίτλους (άρθρα 904, 905), ενόψει και της δυνατότητας καθοριστικής επέμβασης της δικαιοδοτικής λειτουργίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται αμφισβητήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης. Σημειωτέον ότι ναι μεν οι τίτλοι αυτοί δεν αναφέρονται στο άρθρο 1 του Ν. 3068/2002 "Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις ...", πλην τούτο δεν μεταβάλλει τα πράγματα, αφού στο ρυθμιστικό αντικείμενο του νόμου αυτού, ως εκτελεστικού του Συντάγματος, εμπíπτουν μόνο οι δικαστικές αποφάσεις, για τις οποίες επιβάλλεται υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης, σε εκτέλεση του καθιερούμενου στην υποχρέωση αυτή άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος. Κατ' ακολουθίαν τούτων και δοθέντος ότι ο νομοθέτης δεν επιτρέπει την αυτοδικία, η προσήκουσα απάντηση στο τρίτο ερώτημα είναι ότι τη θέση της απαγορευόμενης αυτοδικίας καταλαμβάνει η υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται και στους ανωτέρω εκτελεστούς τίτλους, αφού παρέχεται η δυνατότητα υλοποίησης αυτών με την αναγκαστική εκτέλεσή τους, κατ' εφαρμογή της εγγυώμενης από τα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. πραγμάτωσης των προβλεπόμενων από την έννομη τάξη δικαιωμάτων.

β) Στο σημείο αυτό πρέπει, αναφορικά με τη σχέση των ανωτέρω εκτελεστών τίτλων με τον ενεργούμενο από το Ε.Σ. δημοσιονομικό έλεγχο, να αναφερθούν τα εξής:

Το άρθρο 17 του Π.Δ/τος 774/1980, περί Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού διαλαμβάνει (στην παρ. 1, εδ. Β', ότι "το Ελεγκτικόν Συνέδριον ασκεί τον κατά το άρθρο 98 του Συνταγματος έλεγχο των δαπανών του Κράτους, ως και των δι' ειδικών νόμων εις τον έλεγχο αυτού υπαγομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή άλλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, επί των τέλει της βεβαιώσεως ότι υπάρχει δια ταύτας νομίμως κεχορηγημένη πίστωση και ότι, κατά την πραγματοποιήσιν τούτων, τηρήθησαν αι διατάξεις του κώδικος "περί δημοσίου λογιστικού" και παντός άλλου νόμου ή διατάγματος ή κανονιστικής αποφάσεως", (στην παρ. 3) αυτού ορίζει ότι "κατά τον υπό του Συνεδρίου ασκούμενον έλεγχο επιτρέπεται η εξέταση και των παρεπιπτόντως αναφεομένων ζητημάτων, επιφυλασσομένων των περί δεδικασμένου διατάξεων". Από την τελευταία διάταξη προκύπτει, ότι, κατά τον έλεγχο της νομιμότητας των δαπανών, το Ε.Σ. εξετάζει για την πραγματοποίηση της δαπάνης, όταν απαιτείται και την ύπαρξη δικαιώματος του δανειστή (πιστωτή) του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. Εφόσον δε για το ανωτέρω δικαίωμα υπάρχει δεδικασμένο από δικαστική απόφαση (άρθρα 321 επ. Κ.Πολ.Δ.), το Ε.Σ. δεσμεύεται από αυτό. Και τούτο γιατί η ισχύς του δεδικασμένου τούτου, στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του Ε.Σ. είναι αποτέλεσμα της διαγνωστικής διαδικασίας για το κατά το νόμο και την ουσία βάσιμο της απατήσεως, η οποία διαδικασία προηγείται (πρβλ. και άρθρα 2 Κ.Πολ.Δ., 5 Κ.Διοικ.Δ.). Όταν όμως για την αξίωση του φερόμενου ως δικαιούχου δαπάνης σε βάρος του Δημοσίου ή Ο.Τ.Α. ή Ν.Π.Δ.Δ., το δικαίωμα αυτού για πραγματοποίηση της δαπάνης, στηρίζεται σε τίτλο εκτελεστό από τους αναφερόμενους στα άρθρα 904, 905 Κ.Πολ.Δ., με βάση τον οποίο, όπως προεκτέθηκε, μπορεί να επισπευθεί αναγκαστική εκτέλεση, το Ε.Σ., κατά τον ενεργούμενο υπ' αυτού έλεγχο, υποχρεούται, αφού διαπιστώσει το τύποις υποστατό του επικαλούμενου εκτελεστού τίτλου, να προβεί σε θεώρηση του χρηματικού εντάλματος, που εκδίδεται υπέρ του φερόμενου δικαιούχου στον εκτελεστό τίτλο. Και τούτο γιατί και το Ε.Σ. υποχρεούται να συμμορφωθεί με τον υπάρχοντα νόμιμο εκτελεστό τίτλο, αφού δεν αποτελεί, κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 17 του Π.Δ/τος 774/1980, παρεπιπτόντως αναφεόμενου ζήτημα, κατά τον ασκούμενο υπό του Συνεδρίου έλεγχο, ο έλεγχος της ορθότητας ή μη του εκτελεστού τίτλου, δηλαδή η νομιμότητα ή μη της ενσαρκούμενης σ' αυτόν ουσιαστικής αξίωσης του υπέρ ου εκδόθηκε, αλλά ο εκτελεστός αυτός τίτλος αποτελεί για το Ε.Σ. νόμιμο και πλήρες δικαιολογητικό, κατά την έννοια των άρθρων 13 παρ. 1 του Ν.Δ/τος 496/1974 "Περί λογιστικού των Ν.Π.Δ.Δ." και 6 παρ. 1 του Ν. 2362/1995 "περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις", με το οποίο αποδεικνύεται νόμιμη απαίτηση. Αντίθετη εκδοχή θα είχε ως αποτέλεσμα την, χωρίς την τήρηση της προσήκουσας

διαγνωστικής διαδικασίας, εν τοις πράγμασι κατάλυση της ισχύος του εκτελεστού τίτλου από το Ε.Σ., με συνέπεια την αντίστοιχη κατάλυση του δικαιώματος παροχής έννομης προστασίας του αναφερόμενου στον εκτελεστό τίτλο δικαιούχου προσώπου, που, όπως αναφέρθηκε, προστατεύεται από τα άρθρα 20 παρ. 1 του Σ. και 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. (πρβλ. Πρακτικά Ολομέλειας της 33ης Γεν. Συνεδρ. της 15.10.1997, θέμα Α").

Δ. Επί του τετάρτου θέματος:

Σε αντίθεση με το άρθρο 6 του Ν. 3068/2002, που ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου αυτού, με τις οποίες καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, εφαρμόζονται για τις εκδιδόμενες μετά την έναρξη ισχύος του (14.11.2002) δικαστικές αποφάσεις (τα άρθρα 1 και 4 του ίδιου νόμου αναφέρονται στην ως άνω υποχρέωση συμμόρφωσης και στην αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ., δεν περιορίζουν την εφαρμογή τους μόνο στις αποφάσεις που εκδίδονται μετά την ισχύ του εν λόγω νόμου. Ανεξάρτητα όμως τούτου, η σχετική υποχρέωση του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. (με την εκτεθείσα στην αρχή έννοια) υφίσταται για όλες τις δικαστικές αποφάσεις, έστω και αν αυτές έχουν εκδοθεί πριν από τις 14.11.2002 και στηρίζεται (για τους εκτεθέντες ανωτέρω λόγους) στις μνημονευθείσες διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 Σ., 6 παρ. 1 Ε.Σ.Δ.Α., 2 παρ. 3 εδ. γ' και 14 παρ. 1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

III. Η Ολομέλεια, μετά από διαλογική συζήτηση α) δέχθηκε ομόφωνα την ανωτέρω Εισήγηση του Αντιπροέδρου Ευσταθίου Ροντογιάννη, ως προς τα με στοιχεία Α, Β, Γα και Δ σκέλη της, που αναφέρονται στα αντίστοιχα τινόμενα θέματα και β) δεν δέχθηκε την εισήγηση κατά το δεύτερο (β) μέρος του τρίτου (Γ) σκέλους της, που αναφέρεται στη σχέση των εκτελεστών τίτλων με τον ενεργούμενο από το Ε.Σ. δημοσιονομικό έλεγχο. Επί του θέματος αυτού δέχθηκε κατά πλειοψηφία ότι, οσάκις κατά τον ενεργούμενο έλεγχο δαπανών, ως δικαιολογητικό της δαπάνης προσκομίζεται ένας από τους αναφερθέντες ανωτέρω εκτελεστούς τίτλους, ενόψει της δικαστικής, φύσεως του διενεργούμενου ελέγχου, το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει τη δυνατότητα, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 3 του Π.Δ/τος 774/1980, να προέρχεται σε παρεμπόδιοντα έλεγχο ζητημάτων που άπτονται της νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης και υπάγονται στη δικαιοδοσία και καθ' ύλην αρμοδιότητα άλλων δικαστηρίων. Κατά τον έλεγχο δε αυτό το Συνέδριο δεσμεύεται μόνο από τις αποφάσεις των εν λόγω δικαστηρίων που εκδόθηκαν επί διαγνωστικής δίκης και έχουν τον απαιτούμενο από τις οικείες διατάξεις βαθμό διασφάλισης της υποστάσεως αυτών, ως επίσης από το δεδουλευμένο που παράγεται από τις αποφάσεις των ανωτέρω δικαστηρίων, κατά τους ορισμούς του νόμου και καλύπτει τα αναφερθέντα ζητήματα. Γιατί κατά τον τρόπο αυτό το Ελεγκτικό Συνέδριο διασφαλίζει τη νομιμότητα και σταθερότητα της εκταμίευσης του δημοσίου χρήματος, εξαρτώντας αυτές από προϋποθέσεις που και κατά την αντίληψη του νομοθέτη αποτελούν σταθερό θεμέλιο, για να παραγάγουν σοβαρές έννομες συνέπειες. Κατ' ακολουθίαν, οι άλλοι, πλην των τελεσιδικίων δικαστικών αποφάσεων, εκτελεστοί τίτλοι, ως μη περιέχοντες διαγνωσθείσα δικαστικώς αξίωση και μη αποτελούντες δεδουλευμένο, δεν παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης για το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τον διενεργούμενο υπ' αυτού παρεμπόδιοντα έλεγχο για τη νομιμότητα και κανονικότητα της δαπάνης. Μειοψήφησαν έξι μέλη αυτής, ήτοι ο Πρόεδρος Κωνσταντίνος Ρίζος, οι Αντιπρόεδροι Γεώργιος Σταύρος Κούρτης και Ευστάθιος Ροντογιάννης και οι Σύμβουλοι Ιωάννης Καραβοκύρης, Ευφροσύνη Κραμποβίτη και Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, οι οποίοι δέχθηκαν στο σύνολό του δηλαδή και κατά το δεύτερο μέρος της το Γ σκέλος της εισηγήσεως.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

2194/2004 ΕΣ (368090)

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Κλείσιμο

(ΕΔΚΑ 2005/140)

Διοικητική διαφορά ουσίας η οποία προκύπτει από την αμφισβήτηση του κύρους του νομίμου τίτλου ή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως που επισπεύδεται κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Όταν η υποκειμένη σχέση στην οποία στηρίζεται ο τίτλος του άρθρου 2 παρ. 2 του ΚΕΔΕ, είναι σχέση δημοσίου δικαίου που ανέκυψε από την απανομή συντάξεων ή από τον έλεγχο των λογαριασμών του εδ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 98 του συντάγματος από κάποιο όργανο της διοικήσεως ή από όργανο του ΕΣ, πρόκειται δηλ. για διαφορά της αποκλειστικής κατά το σύνταγμα δικαιοδοσίας του ΕΣ, συνταξιοδοτικής ή εκ του ελέγχου λογαριασμών που διέπεται από ειδικές διατάξεις ή του συνταξιοδοτικού ή του δημοσίου λογιστικού δικαίου, τότε η διοικητική διαφορά ουσίας η οποία προκύπτει από την αμφισβήτηση του κύρους του νομίμου τίτλου ή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως που επισπεύδεται κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ, ανήκει στην δικαιοδοσία του ΕΣ, και τούτο κρίνει περαιτέρω για το παραδεκτό και το βάσιμο της ανακοπής κατά των ανωτέρω πράξεων. Περιστατικά (με σημείωση συντάξεως ΕΔΚΑ 2005, 143).

ΕΛ.Σ. 2194/2004 (Τμ.Ι)

Πρόεδρος: ΓΕΩΡΓΙΟΣ - ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΡΤΗΣ

Εισηγητής: ΣΤΥΛ. ΛΕΝΤΙΔΑΚΗΣ

I. Η κρίσιμη ανακοπή, του άρθρου 73 παρ. 1 του Ν.Δ. 356/74 "περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων - Κ.Ε.Δ.Ε.", φέρεται για συζήτηση, μετά την έκδοση της 5166/2003 απόφασης του Μονομ. Διοικ. Πρωτοδ. Αθήνας, το οποίο έκρινε ότι είναι αναρμόδιο, λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας, να εκδικάσει την υπόθεση και παρέπεμψε την ανακοπή στο δικαστήριο αυτό, ως αρμόδιο για την εκδίκασή της κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 98 του Συντάγματος σε συνδυασμό με τις 5/89 και 18/93 αποφάσεις του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.).

II. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 94 του ισχύοντος Συντάγματος (1975/2001) ορίζεται ότι: "Στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει", ενώ στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου του Συντάγματος ορίζεται ότι: "Στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.τ.Ε.) και τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια (Τ.Δ.Δ.) υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου". Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρητά ορίζονται στο άρθρο 98 του Συντάγματος και σ' αυτές ανήκουν κατά την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού ιδίως:

α) ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό,

β) ο έλεγχος των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει,

γ) ο έλεγχος των λογαριασμών των δημόσιων υπολόγων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' έλεγχο.

δ) ...

ε)

στ) Η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων, καθώς και με τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ'.

ζ) ...

2) Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρυθμίζονται και ασκούνται, όπως νόμος ορίζει. Στις περιπτώσεις των στοιχείων α' και δ' της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφοι 2 και 3.

3) Οι αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου για υποθέσεις της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Από τις πιο πάνω συνταγματικές διατάξεις προκύπτει ότι το Σύνταγμα επιβάλλει την υπαγωγή των μεν ιδιωτικών διαφορών στα πολιτικά δικαστήρια, των δε διοικητικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια, στα οποία συγκαταλέγονται το Συμβούλιο Επικρατείας, τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια και το Ελεγκτικό Συνέδριο στα οποία από το Σύνταγμα έχει ανατεθεί η εκδίκαση του συνόλου των διοικητικών διαφορών υπό τις ως άνω διακρίσεις δικαιοδοσίας κάθε δικαστηρίου. Ο νομοθέτης περαιτέρω στα πλαίσια της συνταγματικής επιταγής για την υπαγωγή των διοικητικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια με το άρθρο 1 του Ν. 1406/1983 (ΦΕΚ 182 Α') όρισε ότι:

"1. Υπάγονται στη δικαιοδοσία των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας που δεν έχουν μέχρι σήμερα υπαχθεί σ' αυτή.

2. Στις διαφορές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως αυτές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά α) ... ια) την είσπραξη των δημοσίων εσόδων (Ν.Δ. 356/1974 ΦΕΚ 90 Α')".

Εξάλλου σε συμφωνία με την ανωτέρω διάταξη με το άρθρο 216 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Νόμου 2717/1999 ΦΕΚ Α' 97) ορίσθηκε ότι: "Στις υπό τον πρώτο τίτλο ρυθμίσεις του Τμήματος τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφύονται κατά τη σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.) είσπραξη των δημοσίων εσόδων, εκτός αν τα έσοδα αυτά αναφέρονται σε απαιτήσεις ιδιωτικού δικαίου. Περαιτέρω το άρθρο 217 του Κ.Δ.Δ. ορίζει ότι: "1. Ανακοπή χωρεί κατά κάθε πράξης που εκδίδεται στα πλαίσια της διαδικασίας της διοικητικής εκτέλεσης και ιδίως κατά: α) της πράξης της ταμειακής βεβαίωσης του εσόδου", ενώ στο άρθρο 230 του ίδιου Κ.Δ.Δ. ορίζεται ότι: "Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις του πρώτου μέρους".

Τέλος με το Νόμο 2362/1995 (ΦΕΚ Α' 247) "Περί Δημοσίου Λογιστικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις" ορίζονται τα ακόλουθα:

1) Στο άρθρο 10 παρ. 1 ότι δημόσια έσοδα είναι τα χρηματικά ποσά τα οποία περιέρχονται στο κράτος κατ' επιταγή νόμου ή σε εκτέλεση συμβάσεως, διαθήκης, δικαστικής αποφάσεως ή από άλλη αιτία.

2) Στο άρθρο 54 ότι δημόσιος υπόλογος είναι όποιος διαχειρίζεται έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε Ν.Π.Δ., καθώς και οποιοσδήποτε άλλος θεωρείται από το νόμο δημόσιος υπόλογος και ότι οι δημόσιοι υπόλογοι υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν γι' αυτό.

3) Στο άρθρο 56

α) ότι έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή του (παρ. 1),

β) ότι οποιοδήποτε έλλειμμα αναπληρώνεται από τον υπόλογο μέσα σε σαράντα οκτώ (48) ώρες, διαφορετικά αυτός καταλογίζεται με το ποσό του ελλείμματος που βεβαιώνεται χωρίς αναβολή ως δημόσιο έσοδο (παρ. 2),

γ) ότι ο καταλογισμός γίνεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση από τους διαπιστώνσαντες αυτό οικείους διατάκτες και επιθεωρητές και σε κάθε περίπτωση

από το Ελεγκτικό Συνέδριο (παρ. 3),

δ) ότι οι καταλογιζόμενοι κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού μπορούν να προσβάλουν την καταλογιστική πράξη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν γι' αυτό (παρ. 12) και

3) Στο άρθρο 59 ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τους λογαριασμούς των λογοδοτούντων σ' αυτό υπολόγων και αποφαινεται για την ορθότητα ή μη αυτών, οι δε σχετικές με τον ανωτέρω έλεγχο πράξεις ή αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπόκεινται στα προβλεπόμενα από τον οργανισμό αυτού ένδικα μέσα. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα: Ενόψει του ότι το αναθεωρημένο Σύνταγμα (άρθρα 94 παρ. 1 και 98), κατανέμει τη δικαιοδοσία των διοικητικών διαφορών για εκδίκαση των διοικητικών διαφορών μεταξύ τριών δικαστηρίων (ήτοι του Συμβουλίου της Επικρατείας, των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς να καθιερώνει γενική αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων για εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων με το Ν. 1406/1983 δεν υπήχθησαν όλες συλλήβδην οι διοικητικές διαφορές ουσίας από την εφαρμογή του Κ.Ε.Δ.Ε. (Ν.Δ. 356/1974), δηλαδή κάθε διαφορά που ανακύπτει κατά τη διαδικασία εισπράξης των δημοσίων εσόδων σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., όπως όταν λ.χ. επισπεύδεται διοικητική εκτέλεση στις διαφορές που γεννώνται, μεταξύ του επισπεύδοντος και καθ' ου η εκτέλεση, από την άσκηση ανακοπών για ακύρωση πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας αλλά υπήχθησαν μόνο οι διαφορές στις οποίες η υποκείμενη σχέση, στην οποία στηρίζεται ο τίτλος του άρθρου 2 παρ. 2 του Κ.Ε.Δ.Ε., που αποτελεί το θεμέλιο της ανωτέρω εκτελεστικής διαδικασίας είναι σχέση δημοσίου δικαίου, διέπεται από διατάξεις δημοσίου δικαίου και η εκδίκασή της ανήκει στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (βλ. Α.Ε.Δ. 18/1993 ΕΛΛΔ/νη 1994 σελ. 310), όπως λ.χ. τούτο συμβαίνει στην περίπτωση επίσπευσης διοικητικής εκτέλεσης για εισπραξη απαίτησης από ασφαλιστικές εισφορές, όπου η εν λόγω απαίτηση, προέρχεται από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου, οπότε η, εκ μέρους του καθού η εκτέλεση, άσκηση ανακοπής κατά πράξεων της εκτελεστικής διαδικασίας δημιουργεί διοικητικού χαρακτήρα διαφορά η επίλυση της οποίας ανήκει στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (βλ. σχετ. Α.Ε.Δ. 5, 8, 10/1989 Ε.Δ.Κ.Α. 1989 σελ. 393, 395 και 655 αντίστοιχα). Αντίθετα όταν η υποκείμενη σχέση στην οποία στηρίζεται ο τίτλος του άρθρου 2 παρ. 2 του Κ.Ε.Δ.Ε. (λ.χ. καταλογιστική πράξη), είναι σχέση δημοσίου δικαίου που ανέκυψε από την απονομή συντάξεων ή από έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ' της παρ. 1 του άρθρου 98 του Συντάγματος (δηλαδή από έλεγχο λογαριασμών δημοσίων υπολόγων και υπολόγων Ο.Τ.Α. ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται στον έλεγχο του εδαφίου α' της ίδιας παραγράφου του άρθρου 98 του Συντάγματος) από κάποιο όργανο της διοίκησης (λ.χ. διατάκτη ή οικονομικό επιθεωρητή) ή από όργανο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι αρμόδιο για τον έλεγχο των λογαριασμών των ως-ανα-προσώπων και πρόκειται δηλαδή για διαφορά της αποκλειστικής κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συνταξιοδοτική ή από έλεγχο λογαριασμών που διέπεται από ειδικές διατάξεις ή του συνταξιοδοτικού ή του δημοσίου λογιστικού δικαίου, τότε η διοικητική διαφορά ουσίας από την αμφισβήτηση του κύρους του νομίμου τίτλου ή της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδεται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., ανήκει στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τούτο κρίνει περαιτέρω για το παραδεκτό και το βάσιμο της ανακοπής κατά των ανωτέρω πράξεων (βλ. Α.Ε.Δ. 18/93, 23/99 ΕΛΛΔ/νη 40 σελ. 1697, Σ.Τ.Ε. 1669/97, Α.Π. 1495/97, ΙΙ Τμ. Ελ. Συνεδρίου 711/00, 1114/00, 1434/01, 591/2002 και 1250/02).

Περαιτέρω το Ν.Δ. 356/1974 "περί κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων" (Κ.Ε.Δ.Ε.), ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι:

"1. Η εισπραξίς των εκ πάσης αιτίας δημοσίων εσόδων ενεργείται κατά τας διατάξεις του παρόντος Ν. Διατάγματος.

2. (...), στο άρθρο 2 ότι:

"1. Η εισπραξίς των δημοσίων εσόδων ανατίθεται εις τα Δημόσια Ταμεία, τα λοιπά επί της εισπράξεως όργανα και τους ειδικούς ταμίας, εις ους έχει ανατεθή η εισπραξίς ειδικών εσόδων, ενεργείται δε δυνάμει νομίμου τίτλου ...

2. Νόμιμος τίτλος είναι:

α) Η κατά τους κειμένους νόμους βεβαίωσις και ο υπό των αρμοδίων Διοικητικών ή ετέρων αρμοδίων κατά νόμον Αρχών προσδιορισμός του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας δι' ην οφείλεται

β) ..."

γ) ..."

και στο άρθρο 73 ότι:

"1. Η προ της ενάρξεως της εκτελέσεως ανακοπή οφειλέτου ασκείται:

α) κατά της εκδοθείσης ατομικής ειδοποίησεως

β) κατά του εκδοθέντος και μη εκτελεσθέντος εντάλματος προσωπικής κρατήσεως και

γ) κατά του νομίμου τίτλου, εκδικάζεται δε υπό των καθ' αρμοδίων δικαστηρίων κατά τις διατάξεις των άρθρων 593-585 του κώδικος Πολιτικής Δικονομίας. Δια ταύτης επιτρέπεται η προβολή πάσης ανηρρήσεως ουσιαστικού, ή δικονομικού δικαίου ως και η αμφισβήτησις του κατ' ουσίαν βάσιμου της απαιτήσεως του Δημοσίου εφ' όσον ο προσδιορισμός ταύτης δεν έχει ανατεθεί εις δικαστήρια ή εις διοικητικάς επιτροπάς αποφαινομένας μετά δυνάμεως δεδικασμένου ...".

III. Στην προκειμένη περίπτωση ο ανακόπτων, με την κρινόμενη ανακοπή, ζητεί την ακύρωση:

α) της υπ' αριθμ. 6372/22.10.02 ατομικής ειδοποίησης χρεών του Προϊσταμένου της Δ' Δ.Ο.Υ. Αθηνών με την οποία κλήθηκε να καταβάλει το ποσό των 23.749,08 ευρώ και

β) της από 10.10.02 πράξης ταμειακής βεβαίωσης της ως άνω Δ.Ο.Υ., με την οποία βεβαιώθηκε σε βάρος του, το ανωτέρω ποσό (23.749,08 ευρώ), το οποίο του καταλογίσθηκε με την 1425/11.3.02 πράξη του Α' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως υπολόγου του Προξενικού Γραφείου της Πρεσβείας της Ελλάδας στο Βελιγράδι Γιουγκοσλαβίας κατά τα οικονομικά έτη 1984 και 1985.

Η ως άνω ανακοπή, για την οποία δεν απαιτείται καταβολή παραβόλου, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα (άρθρ. 73 παρ. 1 του Κ.Ε.Δ.Ε.), αρμοδίως δε εισάγεται για να συζητηθεί ενώπιον του Τμήματος αυτού κατά τις διατάξεις των άρθρων 583-585 Κ.Πολ.Δικονομίας, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως σύμφωνα με το άρθρο 123 του Π.Δ. 1225/1981, αφού η ένδικη διαφορά έχει ως υποκείμενη αιτία τον καταλογισμό σε βάρος δημοσίου υπολόγου λόγω ελλείμματος χρηματικής διαχείρισης, που προέκυψε από τον έλεγχο των λογαριασμών του, δηλαδή διαφορά η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος). Συνεπώς πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί ως προς τη νομική και ουσιαστική βασιμότητα των λόγων της, κατ' αντιμωλία των διαδίκων.

IV. Από την εκτίμηση όλων ανεξαιρέτως των στοιχείων της δικογραφίας, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Με την 1425/11.3.2002 πράξη του Α' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου καταλογίστηκε ο ανακόπτων, Γ.Κ., Γραμματέας της Πρεσβείας Α', ως υπόλογος του Προξενικού Γραφείου της Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βελιγράδι Γιουγκοσλαβίας κατά τα οικονομικά έτη 1984 και 1985,

α) με το ισόποσο, στις 31.12.1984, σε δραχμές των 470.088,50 μεταλλικών δραχμών, ήτοι με το ποσό των 21.191.589,58 δραχμών ή 62.191,02 ευρώ, με τις νόμιμες προσαυξήσεις από 2 Ιανουαρίου 1985, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τον Α.Ν., διοικητικό υπάλληλο του Υπουργείου Εξωτερικών, για έλλειμμα που δημιουργήθηκε στη διαχείριση ενσήμων και σφραγιστού χάρτου του άνω προξενικού Γραφείου και προέκυψε κατά το διαχειριστικό έλεγχο των λογαριασμών έτους 1984 και

β) με το ισόποσο, στις 31.12.1984, σε δραχμές των 8.975.709,99 νέων δηναρίων Γιουγκοσλαβίας, ήτοι με το ποσό των 8.092.500,13 δραχμών ή 23.749,08 ευρώ, με τις νόμιμες προσαυξήσεις από 2 Ιανουαρίου 1985, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τη Μ.Π., διοικητική υπάλληλο του Υπουργείου Εξωτερικών, για έλλειμμα σε μετρητά που δημιουργήθηκε στη χρηματική διαχείριση του ίδιου προξενικού γραφείου και προέκυψε κατά το γενόμενο διαχειριστικό έλεγχο των λογαριασμών έτους 1984.

Κατά της πράξης αυτής, ο ανακόπτον άσκησε ενώπιον του τμήματος αυτού την, από 25.11.2002 έφεση, στην οποία εκδόθηκε η 489/2004 απόφασή του, με την οποία, αφού κρίθηκε ότι δεν βαρύνεται με υπαιτιότητα, ούτε με το βαθμό της ελαφράς αμέλειας, για τη δημιουργία των ανωτέρω ελλειμμάτων, δέχθηκε την έφεσή του και ακύρωσε την άνω 1425/2002 πράξη απόφαση του Α` Κλιμακίου κατά το μέρος που αφορά τον ανακόπτοντα.

Με την 7999/10.10.02 πράξη του Προϊσταμένου της Δ` Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) Αθηνών (ήτοι πριν από την άσκηση της ως άνω έφεσης), βεβαιώθηκε σε βάρος του ανακόπτοντος το ως άνω ποσό των 23.749,08 ευρώ, το οποίο του είχε καταλογισθεί. Ακολούθως με την 6372/10.10.02 ατομική ειδοποίηση του ίδιου ως άνω Προϊσταμένου, κλήθηκε να καταβάλει το οφειλόμενο αυτό ποσό των 23.749,08 ευρώ. Κατά των πράξεων αυτών (7999/10.10.02 και 6372/22.10.02, Ταμειακής βεβαίωσης και ατομικής ειδοποίησης αντίστοιχα), ο ανακόπτον άσκησε ενώπιον του Μονομ. Διοικ. Πρωτοδ. Αθηνών την από 2.12.02 ανακοπή. Στην ανακοπή αυτή, εκδόθηκε η 5165/03 απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου (Τμήμα 260 Μονομελές) με την οποία, νομίμως κατά τα ως άνω, παραπέμφθηκε η υπόθεση στο δικαστήριο αυτό.

Με τα δεδομένα αυτά το Δικαστήριο κρίνει ότι εφόσον η 1425/02 πράξη απόφαση καταλογισμού του Α` Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ακυρώθηκε με την 489/04 απόφαση του δικαστηρίου τούτου, κατά το μέρος που αφορά τον ανακόπτοντα, η 7999/10.10.02 πράξη ταμειακής βεβαίωσης του επίδικου ποσού και η 6372/22.10.02 ατομική ειδοποίηση του προϊσταμένου της Δ` Δ.Ο.Υ. Αθηνών, στερούνται πλέον νομίμου ερείσματος, αφού δεν υφίσταται ο νόμιμος ήτλος (δηλαδή η ως άνω πράξη 1425/02 του Α` Κλιμακίου) βάσει του οποίου έγινε η βεβαίωση της εν δικής οφειλής στο Δημόσιο Ταμείο.

Δεκτή η ανακοπή ως βάσιμη.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

2176/2002 ΣΤΕ (ΟΛΟΜ) (324664)

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Κλείσιμο

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΑΡΜ 2002/1679, ΔΔΙΚΗ 2004/386)

Ελεγκτικό Συνέδριο. Υπάγεται στην αρμοδιότητα αυτού η επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν κατά τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων. Παροχή επιχορηγήσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκτέλεση από το Δήμο Πειραιά, στα πλαίσια του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, χρηματοδοτούμενων εν μέρει από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Έλεγχος της υλοποίησης των προγραμμάτων από ομάδα ελέγχου και καταλογισμός με την προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση στο Δήμο Πειραιά ποσού, που είχε εισπραχθεί ως κοινοτική συνδρομή για την υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Η αμφισβήτηση της νομιμότητας της καταλογιστικής αυτής πράξης δημιουργεί διαφορά που υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αντίθετη μειοψηφία. Απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 2176/2002
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Δεκεμβρίου 2001, με την εξής σύνθεση : Χ. Γεραρής, Πρόεδρος, Ι. Μαρή, Ν. Ντούβας, Δ. Κωστόπουλος, Ε. Γαλανού, Π.Ν. Φλώρος, Φ. Αρναούτογλου, Π. Πικραμμένος, Α. Θεαφιλοπούλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Ε. Δαρζέντας, Δ. Πετρούλιας, Ν. Ρόζος, Αθ. Ράντος, Δ. Μπριόλας, Ε. Δανδουλάκη, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανάφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Σακελλαροπούλου, Α. Χριστοφορίδου, Ν. Στάθης, Σύμβουλοι, Δ. Κυριλλόπουλος, Η. Μάζος, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μ. Καλαντζής.

Για να δικάσει την από 12 Δεκεμβρίου 1996 αίτηση :

του ο οποίος παρέστη με τον Μιχ. Μελισσηνό (Α.Μ. 622), που τον διόρισε με απόφασή του ο Δήμαρχος Πειραιά,

κατά του ο οποίος παρέστη με τον Κ. Καποτά, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η πιο πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 20 Ιανουαρίου 1997 πράξης του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 εδάφ. α του Π.Δ. 18/1989.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών Δήμος επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ` αριθμ. 206/710/2396/9.10.1996 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου, Δ. Πετρούλια.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος Δήμου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προσβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ á τ ο ν Ν ό μ ο

χωρίς την κατάθεση παραβόλου, ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως 206/710/2396/0041/9.10.1996 του Υπουργού Οικονομικών, με την οποία έγινε καταλογισμός στο Δήμο Πειραιά του ποσού των 303.816.000 δραχμών και διετάχθη η επιστροφή του, με κατάθεση στο λογαριασμό 4071/4712 "Ε.Δ. - Απολήψεις από το ΕΚΤ για την Εκτέλεση Κοινωνικών Προγραμμάτων" που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στη χρηματοδοτική συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για τις δαπάνες εκτέλεσης από το Δήμο Πειραιά προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, κατά τα έτη 1991, 1992 και 1993, που είχαν εγκριθεί στα πλαίσια του Α` Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

2. Επειδή, η αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την από 20.1.1997 πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου λόγω της σπουδαιότητάς της.

3. Επειδή, το άρθρο 98 του Συντάγματος, όπως αυτό ίσχυε πριν αναθεωρηθεί με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ` Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, στην παράγραφο 1 όριζε τα εξής : "Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως : α) Ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που υπάγονται κάθε φορά στον έλεγχό του με ειδικούς κατά περίπτωση νόμους. β) ... γ) ... δ) Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που αναφέρονται στο εδάφιο α` . ε) Η εκδίκαση ένδικων μέσων για διαφορές σχετικές με απονομή συντάξεων, καθώς και με τον έλεγχο λογαριασμών γενικά. στ) ...". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν, κατά τον έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, εκδικάζοντας τα ένδικα μέσα κατά των καταλογιστικών πράξεων που εκδίδονται σε βάρος αυτών από όργανα της Διοίκησης ή του ιδίου του Δικαστηρίου. Ως δημόσιοι δε υπόλογοι θεωρούνται, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις, όσοι διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικά που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου καθώς και εκείνοι που χαρακτηρίζονται από το νόμο δημόσιοι υπόλογοι (βλ. και άρθρο 54 παρ. 1 Ν. 2362/1995).

4. Επειδή, με το άρθρο 23 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 1681/1987 (ΦΕΚ 10 Α), προστέθηκε στο τρίτο μέρος της Συνθήκης ΕΟΚ, τίτλος V "Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή", αποτελούμενος από τα άρθρα 130Α έως και 130Ε. Κατά το άρθρο 130Α, για να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της Κοινότητας, η Κοινότητα αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής της συνοχής και ιδιαίτερα τη μείωση του χάσματος μεταξύ των διαφόρων περιοχών και τη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών. Κατά το άρθρο 130Β, τα κράτη μέλη ασκούν και συντονίζουν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι του άρθρου 130Α, η Κοινότητα δε ενισχύει την πραγματοποίηση των στόχων αυτών με την δράση της, μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, στα οποία περιλαμβάνεται και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Σύμφωνα με το άρθρο 130Δ, από την έναρξη ισχύος της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο γενική πρόταση, που αποσκοπεί να επιφέρει τροποποιήσεις στη δομή και τους κανόνες λειτουργίας των υφιστάμενων διαρθρωτικών ταμείων, ώστε να συμβάλει, μεταξύ άλλων, στην πραγματοποίηση των στόχων των άρθρων 130Α και 130Γ, επί της οποίας το Συμβούλιο αποφασίζει ομοφώνως, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Με βάση την τελευταία αυτή διάταξη εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 2052/88 του Συμβουλίου της 24.6.1988 "για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και το συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων" (ΕΕ L. 185 15.7.88), που ακολούθως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου της 20.7.1993 (ΕΕ L. 193 της 31.7.93), ο οποίος καθώρισε ορισμένους πρωταρχικούς στόχους για τη δράση της Κοινότητας μέσω των διαρθρωτικών ταμείων (άρθρ. 1), την ειδικότερη αποστολή των επί μέρους Ταμείων (άρθρ. 3), τις βασικές κατευθύνσεις των διαρθρωτικών παρεμβάσεων (συμπληρωματικότητα της κοινοτικής δράσης σε σχέση με τις αντίστοιχες δράσεις των κρατών μελών, στενή συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής του κράτους μέλους και των επί μέρους αρχών που ορίζονται από αυτό σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο κατά την προετοιμασία, την χρηματοδότηση, την

παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ενεργειών - "εταιρική σχέση") (άρθρ. 4) και τις μορφές παρέμβασης (άρθρ. 5), όρισε δε ότι οι ενέργειες που αποτελούν αντικείμενο χρηματοδότησης πρέπει να είναι σύμφωνες με τις διατάξεις των συνθηκών και των πράξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτών καθώς και με τις κοινοτικές πολιτικές και να υποβάλλονται σε έλεγχο (άρθρ. 7). Περαιτέρω, κατά τον ίδιο Κανονισμό, τα κράτη μέλη υποβάλλουν προγράμματα στην Επιτροπή, η οποία τα εξετάζει και καθορίζει σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης των κοινοτικών διαρθρωτικών παρεμβάσεων (άρθρα 8 έως 11). Στη συνέχεια εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου της 19.12.1988 "για τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων" (ΕΕ L 374 της 31.12.88), που τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου της 20.7.1993 (ΕΕ L 193 της 31.7.93), ο οποίος, μεταξύ άλλων, διέλαβε ειδικότερες διατάξεις για τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης, ορίζοντας ότι αυτά καθορίζονται στο κατάλληλο γεωγραφικό επίπεδο, καλύπτουν περίοδο 3 - 5 ετών, περιλαμβάνουν τους άξονες προτεραιότητας που επελέγησαν για την κοινή δράση της Κοινότητας και του κράτους μέλους, τις μορφές παρέμβασης και ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης, εγκρίνονται δε με απόφαση της Επιτροπής, η οποία αποστέλλεται ως δήλωση προθέσεων στο κράτος μέλος (άρθρ. 8 και 10). Σύμφωνα με το άρθρο 15 επιλέξιμες για χρηματοδοτική συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων είναι μόνο οι δαπάνες που αφορούν δράσεις εντασσόμενες στο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης, ενώ κατά το άρθρο 16, προκειμένου για παροχή συνολικών επιχορηγήσεων, οι ενδιάμεσοι που ορίζονται από τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν τις προσήκουσες εγγυήσεις φερεγγυότητας και να έχουν την απαραίτητη διοικητική ικανότητα για τη διαχείριση των παρεμβάσεων που προβλέπονται από την Επιτροπή, η δε διαχείριση των συνολικών επιχορηγήσεων ελέγχεται από τις αρμόδιες αρχές που ορίζουν τα κράτη μέλη. Τέλος στο άρθρο 23, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι : "1. Για να εξασφαλιστεί η επιτυχία των δράσεων που εκτελούν δημόσιοι ή ιδιωτικοί επιχειρηματικοί φορείς, τα κράτη μέλη λαμβάνουν, κατά την υλοποίηση των δράσεων, τα αναγκαία μέτρα ώστε : - να εξακριβώνεται τακτικά ότι οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα έχουν εκτελεσθή σωστά, - να προλαμβάνονται και να διώκονται οι παρατυπίες, - να ανακτώνται τα απωλεσθέντα κεφάλαια λόγω κατάχρησης ή παράλειψης. Το κράτος μέλος ευθύνεται επικουρικά για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, εκτός αν το κράτος μέλος και/ή ο ενδιάμεσος και/ή ο επιχειρηματικός φορέας αποδείξουν ότι δεν ευθύνεται για την κατάχρηση ή παράλειψη...".

5. Επειδή, ο Ν. 2362/1995 "Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 247) ορίζει στο άρθρο 2 παράγρ. 2 ότι ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος "ασκεί εποπτεία και έλεγχο στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων και της δημόσιας περιουσίας", ασκεί επίσης έλεγχο "στις διαχειρίσεις των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλους διεθνείς οργανισμούς". Για τη διαχείριση και τον έλεγχο των κοινοτικών πόρων ο Ν. 2362/1995 αφιερώνει ειδικό κεφάλαιο, το δέκατο πέμπτο, με τίτλο "Δοσοληψίες - Διαχείριση και έλεγχος κοινοτικών πόρων", που περιέχει τα άρθρα 96 έως και 105. Στο άρθρο 96 παράγρ. 2 ορίζεται ότι ο Υπουργός Οικονομικών "ασκεί εποπτεία και έλεγχο επί της διαχείρισης των κονδυλίων που εισρέουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση", ενώ κατά το άρθρο 101, με τίτλο "Έλεγχος δαπανών", "Στις δαπάνες των προγραμμάτων δραστηριοτήτων ή πρωτοβουλιών που χρηματοδοτούνται μερικά ή ολικά από κοινοτικούς πόρους διενεργείται διαχειριστικός και ουσιαστικός έλεγχος από δημοσιονομικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις". Το άρθρο 102 προβλέπει ότι "Χρηματοδοτήσεις, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και φορείς που καταβάλλονται στα πλαίσια κοινοτικών πολιτικών από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναζητούνται από το Δημόσιο, εφόσον διαπιστωθεί από τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα ότι έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως... Τα ποσά που αναζητούνται για την αιτία αυτή βεβαιώνονται ως έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού και εισπράττονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά..." Σύμφωνα δε με το άρθρο 104, με τίτλο "Διαδικασία είσπραξης αχρεωστήτως καταβληθέντων", τα όργανα έκδοσης της καταλογιστικής πράξης, ο τρόπος βεβαίωσης του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού κ.λπ. θέματα σχετικά με

την είσπραξη, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών ή για τα θέματα για τα οποία συντρέχει αρμοδιότητα και άλλων υπουργών με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και των κατά περίπτωση αρμόδιων καθ' ύλην υπουργών. Τέλος στο άρθρο 105 του ίδιου Ν. 2362/1995, με τίτλο "Υπόλογοι διαχειριστές", ορίζεται ότι "Οι διαχειριστές κοινοτικών πόρων θεωρούνται δημόσιοι υπόλογοι και υπόκεινται στις σχετικές διατάξεις περί δημοσίων υπολόγων του παρόντος νόμου". Εξ άλλου, με το άρθρο 6 του Ν. 2187/1994 (ΦΕΚ 16) συστάθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους "ειδικό συντονιστικό όργανο με σκοπό τη διευκόλυνση και μεθόδευση της διαδικασίας του ελέγχου των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκτελούνται από Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., Δημόσιες Επιχειρήσεις, Ν.Π.Ι.Δ., ιδιωτικούς φορείς, φυσικά πρόσωπα (παραγρ. 1). Προβλέφθηκε δε περαιτέρω στην παραγρ. 2 ότι "Στα προγράμματα που εκτελούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, ή φυσικά πρόσωπα και χρηματοδοτούνται ολικά ή μερικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση δύναται να ασκείται διαχειριστικός αλλά και ουσιαστικός έλεγχος από υπαλλήλους του Δημοσιονομικού Κλάδου του Υπουργείου Οικονομικών". Σύμφωνα με την παραγρ. 5 του άρθρου αυτού "Τα διαχειριστικά και ελεγκτικά όργανα συντάσσουν εκθέσεις. Εάν διαπιστωθούν ασαφείς, οι εκθέσεις αυτές διαβιβάζονται, μέσω του συντονιστικού οργάνου στον Υπουργό Οικονομικών για τις περαιτέρω νόμιμες ενέργειες". Με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παραγρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 2187/1994, εκδόθηκε το Π.Δ. 393/1994 (ΦΕΚ 219 Α) με το οποίο ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία του εν λόγω ειδικού συντονιστικού οργάνου ελέγχου των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, το Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής ενέκρινε στα πλαίσια του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, την εκτέλεση από το Δήμο Πειραιά, κατά τα έτη 1991, 1992 και 1993, πέντε προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, χρηματοδοτούμενων εν μέρει από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Το έτος 1995 διενεργήθηκε στο Δήμο Πειραιά, δυνάμει των διατάξεων που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη, έλεγχος της εκτέλεσης των προαναφερόμενων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης από ομάδα ελέγχου, που συγκροτήθηκε με την απόφαση 2066869/2885/0041/20.10.1995 των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδόθηκε βάσει των διατάξεων του άρθρου 6 του Ν. 2187/1994 και του Π.Δ. 393/1994. Κατά την έκθεση ελέγχου τα προγράμματα δεν είχαν εκτελεσθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού και κοινοτικού δικαίου (καθώς και τις εγκυκλίους του Υπουργείου Εργασίας), αφού διαπιστώθηκε πλημμελής τήρηση εκπαιδευτικού φακέλου για το έτος 1991, έλλειψη ουσιαστικά οικονομικών φακέλων για τα έτη 1991, 1992 και 1993 και απ' ευθείας ανάθεση της εκτέλεσης των προγραμμάτων των ετών 1992 και 1993 σε ιδιωτική εταιρεία χωρίς την τήρηση της προβλεπόμενης νόμιμης διαδικασίας. Εν όψει αυτού η Ομάδα ελέγχου εισηγήθηκε την "ακύρωση" των προγραμμάτων και την επιστροφή των καταβληθέντων χρηματικών ποσών που αντιστοιχούσαν στην συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου στις δαπάνες εκτέλεσης των προγραμμάτων. Το Ειδικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου κατά τις συνεδριάσεις του στις 12.7 και 5.9.1996 αποδέχθηκε το πόρισμα της Ομάδας ελέγχου και τις προτάσεις της. Ακολούθως ο Υπουργός Οικονομικών, αποδεχόμενος, κατά τούτο, την εισήγηση του Ειδικού Συντονιστικού Οργάνου Ελέγχου, καταλόγισε στο Δήμο Πειραιά, κατ' επίκληση του Κανονισμού (ΕΟΚ) 4253/88, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/1993, του Κανονισμού (ΕΟΚ) 4255/88, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 2084/93 που αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, καθώς και των ειδικών διατάξεων που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη, με την απόφασή του 206/710/2396/0041/9.10.1996 το συνολικό ποσό των 303.816.000 δραχμών. Το ποσό αυτό αποτελεί, σύμφωνα με τον αναλυτικό πίνακα που περιλαμβάνεται στην υπουργική απόφαση, το άθροισμα των επί μέρους χρηματικών ποσών, που είχε εισπράξει ο Δήμος ως κοινοτική συνδρομή (συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου) στις δαπάνες εκτέλεσης των πέντε προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Με την υπό κρίση αίτηση ο Δήμος Πειραιά ζητεί να ακυρωθεί η εν λόγω απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ως μη νόμιμη.

7. Επειδή, η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση συνιστά, εν όψει του περιεχομένου της, αποκλειστικά και μόνον πράξη καταλογισμού του χρηματικού ποσού που αποτελεί την κοινοτική συνδρομή στις δαπάνες των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, χωρίς να εμπεριέχει και ανάκληση («ακύρωση») της έγκρισης των προγραμμάτων, τα οποία αφορά ο διενεργηθείς έλεγχος, αφού αυτή περιορίζεται μόνον στον καταλογισμό του εν λόγω ποσού. Ο αμιγής δε χαρακτήρας της πράξης ως καταλογιστικής δεν μεταβάλλεται ασφαλώς από τη μη

ανταποκρινόμενη πάντως στο περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πράξης, αλλά ούτε και στις διατάξεις, βάσει των οποίων αυτή εκδόθηκε, αναφορά σε «ακύρωση προγράμματος». Και τούτο διότι, εν πάση περιπτώσει, όπως προκύπτει από την ίδια την προσβαλλόμενη πράξη, την έκθεση της ομάδας ελέγχου και τα πρακτικά του Ειδικού Συντονιστικού Οργάνου Ελέγχου που επικαλείται η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση, ο καταλογισμός δεν έγινε λόγω μη νόμιμης έγκρισης των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης αφού δεν διαπιστώνεται, ούτε άλλωστε εξετάσθηκε, τυχόν έλλειψη των νόμιμων προϋποθέσεων έγκρισης, η οποία μάλιστα γίνεται από άλλο όργανο και όχι τον Υπουργό Οικονομικών, αλλά λόγω μη σύννομης εκτέλεσης των εγκριθέντων προγραμμάτων. Ούτε, εξ άλλου, απαιτείται, για τον καταλογισμό του επιδικου χρηματικού ποσού, η προηγούμενη ανάκληση της έγκρισης ή ακύρωση των προγραμμάτων, των οποίων ελέγχεται η σύννομη διαχείριση. Επομένως δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ότι η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση περιλαμβάνει και κεφάλαιο ανάκλησης («ακύρωσης») της έγκρισης των προγραμμάτων, αλλά πρόκειται για πράξη καταλογισμού χρηματικού ποσού. Η αμφισβήτηση όμως της νομιμότητας της καταλογιστικής αυτής πράξης, δημιουργεί διαφορά, η εκδίκαση της οποίας δεν ανήκει στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά υπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 98 παραγρ. 1 του Συντάγματος στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο εκδικάζει τα ένδικα μέσα κατά των πράξεων που εκδίδονται σε βάρος των δημοσίων υπολόγων, στα πλαίσια του ελέγχου των λογαριασμών αυτών. Πράγματι ο Δήμος Πειραιά ως διαχειριστής κοινωτικών πόρων κατά την εκτέλεση των προαναφερόμενων προγραμμάτων, που χρηματοδοτήθηκαν εν μέρει από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, θεωρείται, όπως ρητώς ορίζει το άρθρο 105 του Ν. 2362/1995, δημόσιος υπόλογος και ως εκ τούτου η προσβαλλόμενη καταλογιστική πράξη αποτελεί πράξη ελέγχου λογαριασμών δημοσίου υπολόγου, που κατά τα εκτεθέντα υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά συνέπεια η υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Κατά την γνώμη όμως των Συμβούλων Φ. Αρναούτογλου, Π. Πικραμμένου, Αθ. Ράντου, Δ. Μηριόλα, Χρ. Ράμμου, Π. Κοτσώνη, Γ. Παπαγεωργίου, Αικ. Σακελλαροπούλου και Αικ. Χριστοφορίδου, με τους οποίους συντάχθηκε και ο Πάρεδρος Ηλ. Μάζος, η προσβαλλόμενη πράξη, όπως αυτό προκύπτει τόσο από τα μνημονεύόμενα στο προοίμιό της αποσπάσματα πρακτικών του Ειδικού Συντονιστικού Οργάνου Ελέγχου, όσο και από το γεγονός ότι δεν έχει προηγηθεί της εκδόσεώς της και έκδοση άλλης πράξεως σχεπικής με τον τρόπο εκτελέσεως των επίμαχων κοινωτικών προγραμμάτων, αναλύεται σε δύο επί μέρους τμήματα. Με το πρώτο από αυτά, μετά την διαπίστωση διαχειριστικών αταξιών κατά την εκτέλεση των προγραμμάτων, ακυρώνονται τα προγράμματα αυτά λόγω παραβάσεως κανόνων δικαίου που διέπουν την εκτέλεσή τους. Με το δεύτερο καταλογίζονται στον Δήμο Πειραιά τα ποσά της προκυπούσης από τις ανωτέρω διαπιστώσεις άτακτης διαχειρίσεως. Η προσβαλλόμενη πράξη, κατά το πρώτο σκέλος της υπάγεται στην δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι με την αμφισβήτηση της νομιμότητάς της τίθενται διοικητικής φύσεως ζητήματα κατ' εφαρμογήν ειδικής νομοθεσίας, νομικώς δε και λογικώς προηγούμενα του καταλογισμού. Κατά το δεύτερο μόνον σκέλος της, που αφορά τον καταλογισμό του Δήμου ως δημοσίου υπολόγου, ο έλεγχος της πράξεως υπάγεται στην κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεδομένου ότι μόνον το σκέλος αυτό αφορά, κατά τις περ. γ και στ της παρ. 1 του άρ. 98 του Συντάγματος, έλεγχο λογαριασμών δημοσίων υπολόγων.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Επιβάλλει στο Δήμο Πειραιά τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται στο ποσό των τριακοσίων ογδόντα (380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 22 Απριλίου 2002 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 25 Ιουλίου του ίδιου έτους.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Χρ. Γεραρής

Μ. Καλαντζής

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

2121/2000 ΔΣΦ ΘΕΣΣΑΛ (302113)

+ Μέγεθος Γραμμάτων - Κλείσιμο

ΔΔΙΚΗ/2001 (40)

Οι Πρόεδροι και οι Επιτροπές του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά τη διενέργεια του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους, των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ, μπορούν να ελέγξουν τη νομιμότητα των χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων τίτλων πληρωμής και άλλα παρεμπόδιοντα ζητήματα αρμοδιότητας πολιτικών και διοικητικών Δικαστηρίων, δεν μπορούν, όμως, να ελέγξουν παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα των ατομικών διοικητικών πράξεων, οι οποίες, και αν ακόμη δεν είναι σύνομες, παράγουν όλες τις έννομες συνέπειές τους και θεωρούνται έγκυρες, εφόσον δεν ανακλήθηκαν από τη Διοίκηση ή δεν ακυρώθηκαν με δικαστική απόφαση.

Διοικ. Εφετείο Θεσ/νίκης 2121/2000

Πρόεδρος : Δημ. Μπαλασόπουλος.

Εισηγητής : Ιωάν. Πανταζάτος, Εφέτης.

Δικηγόροι : Σπ. Κωνσταντόπουλος, Αντ. Τασόπουλος (Πάρεδρος ΝΣΚ), Γ. Πανούσης.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ·

Επειδή στα άρθρα 17 (παρ. παρ. 1, 3 και 5), 19 (παρ. 2) και 21 (παρ. 1) του ΠΔ/τος 774/1980 "Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου ισχυουσών διατάξεων υπό τον τίτλο "Όργανισμός Ελεγκτικού συνεδρίου" (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φύλλου 189/22.8.1980) ορίζονται τα εξής: Άρθρο 17: "1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο: α) ... β) Ασκή τον κατά το άρθρον 98 του Συντάγματος έλεγχον των δαπανών του Κράτους ως και των δι' ειδικών νόμων εις τον έλεγχον αυτού υπαγομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή άλλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου επί τω τέλει βεβαιώσεως ότι υπάρχει δια ταύτας νομίμως κεχορηγημένη πίστωση και ότι κατά την πραγματοποίησιν τούτων ετηρήθησαν οι διατάξεις του Κώδικος "Περί Δημοσίου Λογιστικού" και παντός άλλου Νόμου ή Διατάγματος ή κανονιστικής αποφάσεως". 3. "Κατά τον υπό του Συνεδρίου ασκούμενον έλεγχον επιτρέπεται η εξέταση των παρεμπιπτόντως αναφυσόμενων ζητημάτων, επιφυλασσομένων των περί δεδικοσμένου διατάξεων". 5. "Ο έλεγχος της σκοπιμότητος των διοικητικών πράξεων εκφεύγει της αρμοδιότητος του Ελεγκτικού Συνεδρίου". Άρθρο 19 παρ. 2: "Ο κατά τας κειμένας διατάξεις, προληπτικός έλεγχος των ενεργουμένων δαπανών υπό των δια του άρθρου 1 του ΝΔ/τος 1337/1973 καταστάντων κυρίων διατακτών Νομαρχών ως και υπό των κατά το άρθρον 18 του ΝΔ/τος 1265/1972 ΝΠΔΔ και Ο.Τ.Α. ασκείται υπό των κατά την προηγουμένων παράγραφον Παρέδρων και Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου". Άρθρον 21 παρ. 1: "Εάν εκ του διενεργηθέντος ελέγχου διαπιστωθή ότι δια δαπάνην τινά δεν συντρέχουν εν όλω ή εν μέρει οι προϋποθέσεις της παρ. 1 εδαφ. β' του άρθρου 17 του παρόντος, ο αρμόδιος Πάρεδρος ή Επίτροπος αρνείται δι' ητιολογημένης πράξεώς του την θεώρησιν του εντάλματος, όπερ επιστέφει προς την αποστείλασαν Αρχήν μετ' αντιγράφου της πράξεώς του ...".

Επειδή από τις προεκτεθείσες διατάξεις προκύπτει ότι οι Πρόεδροι και οι Επιτροπές του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά την διενέργεια του προληπτικού ελέγχου των δαπανών του Κράτους, των Ο.Τ.Α, και των Ν.Π.Δ.Δ. μπορούν να ελέγξουν τη νομιμότητα των χρηματικών ενταλμάτων ή άλλων τίτλων πληρωμής και άλλα παρεμπόδιοντα ζητήματα αρμοδιότητας πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων δεν μπορούν όμως να ελέγξουν παρεμπιπτόντως, την νομιμότητα των ατομικών διοικητικών πράξεων, οι οποίες και αν ακόμη δεν είναι σύνομες, παράγουν όλες τις έννομες

συνέπειες τους και θεωρούνται ως έγκυρες, εφ' όσον δεν ανακλήθηκαν από την Διοίκηση ή δεν ακυρώθηκαν με δικαστική απόφαση (βλ. και ΣΤΕ 3564/1986, ΝοΒ τ. 35ος, σ. 606, 3112/1968, ΝοΒ τ. 17ος σ. 219, 870/1965 ΕΔΔΔ τ. 9ος σ. 418 ΔΕφαθ 779/1994 ΔιΔικ. 1994, σελ. 1374).

.....

Ν. 3202/03 (ΦΕΚ 284 Α/11-12-03) : Εκλογικές δαπάνες κατά τις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, οικονομική διοίκηση και διαχείριση των Ο.Τ.Α., θέματα αλλοδαπών και άλλες διατάξεις..

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΣΟΔΑ ΔΑΠΑΝΕΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Άρθρο 1

Έσοδα και δαπάνες νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών

1. Έσοδα νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών είναι, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που προέρχονται από κάθε πηγή και ιδίως από τακτικές και έκτακτες εισφορές πολιτών, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα.

2. Δαπάνες νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών είναι, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που δαπανούν αυτοί για την προετοιμασία και διεξαγωγή του προεκλογικού αγώνα, όπως αυτά προκύπτουν από τα αντίστοιχα παραστατικά, καθώς και η αξία των παροχών και διευκολύνσεων προς συνδυασμό που αποτιμώνται σε χρήμα.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και της Ε.Ν.Α.Ε. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι κατηγορίες των παροχών και διευκολύνσεων, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες, καθώς και τα κριτήρια, τα αρμόδια όργανα και η διαδικασία αποτίμησής τους σε χρήμα.

4. Τα έσοδα και οι δαπάνες των νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών διακινούνται μέσω λογαριασμών, που τηρούνται σε τράπεζες, εγκατεστημένες στην Ελλάδα, σε ποσοστό τουλάχιστον 80% του συνολικού ύψους τους. Ο σχετικός λογαριασμός τηρείται στο όνομα του υποψηφίου νομάρχη ή δημάρχου, καθώς και του οριζόμενου διαχειριστή κατά την πρόβλεψη της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του παρόντος νόμου.

Κατάθεση στους ανωτέρω λογαριασμούς επιτρέπεται, εφόσον υπάρξει συναίνεση των προσώπων στο όνομα των οποίων τηρούνται, και γίνονται μόνον επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

Το ύψος του λογαριασμού δεν μπορεί να υπερβεί τα επιτρεπόμενα ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών των συνδυασμών, σύμφωνα με την ειδικότερη πρόβλεψη του άρθρου 9 παράγραφος 1.

Άρθρο 2

Έσοδα και δαπάνες των υποψηφίων

1. Έσοδα των υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις ανάγκες της.

2. Δαπάνες των υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που διαθέτουν οι υποψήφιοι κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την αντιμετώπιση των αναγκών της. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται, ιδίως, κάθε ποσό που καταβάλλεται για την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τα Μ.Μ.Ε. και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου και δημοσίων σχέσεων, καθώς και η αξία των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων προς τους υποψηφίους.

3. Για τον καθορισμό των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων, των κριτηρίων, των αρμόδιων οργάνων και της διαδικασίας αποτίμησής τους εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 1 παρ. 3 του παρόντος.

4. Προεκλογική περίοδος για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι το τετράμηνο χρονικό διάστημα που προηγείται της ημερομηνίας διεξαγωγής των εκλογών.

Άρθρο 3

Απαγορεύσεις στη χρηματοδότηση συνδυασμών και υποψηφίων

1. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τους νομαρχιακούς και δημοτικούς συνδυασμούς, καθώς και προς τους υποψηφίους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους από:

α. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι οφειλέτες του οικείου Ο.Τ.Α., για ποσό ανώτερο των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ. Οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να παραδώσουν στους επικεφαλής των αντίστοιχων συνδυασμών, τέσσερις (4) μήνες πριν τη διεξαγωγή των εκλογών, καταστάσεις οφειλετών για ποσά ανώτερα των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ. Η παράδοση των καταστάσεων γίνεται εντός δέκα (10) ημερών, αφότου υποβληθεί το σχετικό αίτημα.

β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και ιδρύματα.

γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και οι σύζυγοι και οι κατιόντες αυτών.

ε. Φυσικά πρόσωπα που είναι υπάλληλοι των οικείων Ο.Τ.Α. ή των αντίστοιχων νομικών προσώπων τους δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

2. Σε περίπτωση χρηματοδότησης ή άλλων παροχών, κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, όποιος χρηματοδότησε ή προέβη στην παροχή τιμωρείται με φυλάκιση έως ενός (1) έτους και χρηματική ποινή όχι κατώτερη των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ούτε ανώτερη των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι κατά το άρθρο 10 υπεύθυνοι των νομαρχιακών και δημοτικών συνδυασμών ή οι υποψήφιοι νομάρχες, δήμαρχοι, νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι, εφόσον μέχρι την παραμονή των εκλογών δεν πρόβαλαν οποιαδήποτε αντίρρηση και αποδέχονται την κατάθεση.

Άρθρο 4

Όρια χρηματοδότησης

1. Η χρηματοδότηση συνδυασμών, από το ίδιο πρόσωπο, κατά την προεκλογική περίοδο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

2. Η χρηματοδότηση υποψηφίων, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, από το ίδιο πρόσωπο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

3. Σε περίπτωση χρηματοδότησης κατά παράβαση των παραγράφων 1 και 2 ο χρηματοδότης τιμωρείται με φυλάκιση έως ενός (1) έτους και χρηματική ποινή όχι κατώτερη των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, ούτε ανώτερη των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

4. Με πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ τιμωρούνται και οι υπεύθυνοι των συνδυασμών κατά το άρθρο 10 του παρόντος νόμου και οι υποψήφιοι, οι οποίοι, καίτοι γνώριζαν, δεν εναντιώθηκαν, εγγράφως, στη χρηματοδότηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Άρθρο 5

Χώροι υπαίθριας προβολής μηνυμάτων

Για τους χώρους υπαίθριας προβολής μηνυμάτων των συνδυασμών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 3023/2002 (ΦΕΚ 146 Α'), όπως ισχύουν κάθε φορά.

Άρθρο 6

Δαπάνες προβολής προεκλογικών μηνυμάτων των συνδυασμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Η καταβαλλόμενη από τους συνδυασμούς δαπάνη στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα για την προβολή προεκλογικών μηνυμάτων λογίζεται ως εκλογική δαπάνη. Η δωρεάν διάθεση ραδιοτηλεοπτικού χρόνου εντάσσεται στις παροχές και διευκολύνσεις, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες και η αξία τους αποτιμάται σε χρήμα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του παρόντος.

Άρθρο 7

Απαγορεύσεις για τους συνδυασμούς κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου

1. Η δημιουργία εκλογικών κέντρων, από τους οικείους συνδυασμούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, για μεν τις δημοτικές εκλογές δεν είναι επιτρεπτή πέραν του ενός για δε τις νομαρχιακές εκλογές πέραν των τριών.

2. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στους συνδυασμούς η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανώ, πανώ, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του Ν. 3023/2002 (ΦΕΚ 146 Α').

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι ώρες λειτουργίας και η κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των συνδυασμών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Τις ώρες της κοινής ησυχίας απαγορεύεται η χρήση των παραπάνω εγκαταστάσεων.

Επίσης απαγορεύεται η χρήση τους, εφόσον γεινιάζουν με νοσηλευτικά ιδρύματα και σχολεία.

4. Κατά την ημέρα διενέργειας των νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών, καθώς και την παραμονή αυτής απαγορεύονται οι συγκεντρώσεις και οποιαδήποτε άλλη προεκλογική δραστηριότητα, όπως πραγματοποίηση ομιλιών, ανάρτηση και διανομή αφισών και εντύπων, μετάδοση εκπομπών και μηνυμάτων προεκλογικού περιεχομένου.

5. Οι απαγορεύσεις γ' και δ' του επόμενου άρθρου ισχύουν και για τους συνδυασμούς.

Άρθρο 8

Απαγορεύσεις για τους υποψηφίους κατά την προεκλογική περίοδο

Κατά την προεκλογική περίοδο απαγορεύεται στους υποψηφίους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους:

α. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψηφίους ή από τρίτους χάριν υποψηφίων.

Η παραχώρηση της χρήσης ή η μίσθωση υπαίθριων ή στεγαζόμενων χώρων, από και προς τρίτους, για τη λειτουργία εκλογικών κέντρων και εντευκτηρίων, κάθε μορφής, σε σχέση με την προβολή υποψηφιότητας, συνιστά ποινικό αδίκημα για τους κύριους των ακινήτων, τους εκμισθωτές και τους μισθωτές τούτων, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

β. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και σε κάθε μορφής αυτοκινούμενα μέσα, αεροπανώ, πανώ, γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο.

Οι δήμαρχοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων υποχρεούνται για την άμεση καθαίρεση των αεροπανώ και πανώ, την αποκόλληση των γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών κ.λπ., την αποσυναρμολόγηση των πρόσκαιρων κατασκευών και τον καθαρισμό από χρωστικές ουσίες των εξωτερικών χώρων. Παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης, εφόσον έχει προηγηθεί σχετική έγγραφη ενημέρωση από την Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων του άρθρου 15 του παρόντος νόμου, επισύρει την κύρωση της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του νόμου αυτού.

γ. Η διακίνηση κάθε μορφής ένθετων φυλλαδίων μέσω του τύπου ή μέσω καταστημάτων δημοσίων υπηρεσιών και υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα που βρίσκονται εντός της διοικητικής περιφέρειας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του οικείου Δήμου.

δ. Η διακίνηση προεκλογικού υλικού από υποψηφίους μέσω του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των κρατικών Ν.Π.Ι.Δ., των επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. των Ο.Τ.Α.

Άρθρο 9

Ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών των συνδυασμών και των υποψηφίων

1. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο των εκλογικών δαπανών των συνδυασμών δεν μπορεί να υπερβαίνει το αντίστοιχο επιτρεπόμενο, αθροιστικά, ποσό για το σύνολο των υποψηφίων του, όπως τούτο υπολογίζεται σύμφωνα με την πρόβλεψη της επόμενης παραγράφου.

2. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο στις εκλογές, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, καθορίζεται ανάλογα με τον πληθυσμό του Δήμου ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στους οποίους θέτει υποψηφιότητα. Για τον καθορισμό του, πολλαπλασιάζεται το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ επί συντελεστή ανάλογα με τον πληθυσμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του Δήμου, ως εξής:

α) Σε Δήμους με πληθυσμό μέχρι 30.000 κατοίκους, ο συντελεστής ορίζεται σε μία (1) μονάδα.

β) Σε Δήμους με πληθυσμό 30.000-60.000 κατοίκους ο ανωτέρω συντελεστής ορίζεται σε μιάμιση (1,5) μονάδα.

γ) Σε Δήμους με πληθυσμό 60.000-100.000, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό έως 100.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε δύο (2) μονάδες.

δ) Σε Δήμους με πληθυσμό 100.000-150.000, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό 100.000-150.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε δυόμισι (2,5) μονάδες.

ε) Σε Δήμους με πληθυσμό 150.000-200.000 κατοίκους, καθώς και σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό 150.000-200.000 κατοίκους ο συντελεστής ορίζεται σε τρεις (3) μονάδες.

στ) Σε Δήμους ή σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους για κάθε 50.000 κατοίκους πάνω από τις 200.000 ο συντελεστής αυξάνεται κατά μισή (0,5) μονάδα. Για τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Κυκλάδων και Δωδεκανήσου ισχύει ο μεγαλύτερος κατά τα ανωτέρω οριζόμενος συντελεστής.

3. Το ανώτατο όριο επιτρεπόμενων εκλογικών δαπανών, που προκύπτει με βάση τους υπολογισμούς της προηγούμενης παραγράφου, προσδιορίζεται για κάθε Δήμο και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία εκδίδεται εντός πέντε (5) ημερών από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Οι συντελεστές της παραγράφου 2 μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) και της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (Ε.Ν.Α.Ε.) και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο δήμαρχο ή νομάρχη συμπεριλαμβάνεται στο αντίστοιχο ανώτατο όριο που προβλέπεται για το συνδυασμό του.

6. Η καταβαλλόμενη από τους υποψηφίους δαπάνη στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα για την προβολή προεκλογικών μηνυμάτων λογίζεται ως εκλογική δαπάνη.

Η δωρεάν διάθεση ραδιοτηλεοπτικού χρόνου στους υποψηφίους εντάσσεται στις παροχές και διευκολύνσεις, οι οποίες συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες και η αξία τους αποτιμάται σε χρήμα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Άρθρο 10

Αρμοδιότητα ή ευθύνη διαχείρισης των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων

1. Η διαχείριση των οικονομικών των συνδυασμών γίνεται από συγκεκριμένο πρόσωπο που ορίζεται από τον επικεφαλής του συνδυασμού και γνωστοποιείται στην Επιτροπή Δαπανών. Σε Ο.Τ.Α. με πληθυσμό μέχρι 10.000 κατοίκους, ο ορισμός διαχειριστή ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του επικεφαλής του συνδυασμού, ο οποίος, σε περίπτωση μη άσκησης της, είναι και υπεύθυνος για τη διαχείριση. Η εξουσία του διαχειριστή παύει μετά την καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωση της διαχείρισης των οικονομικών των συνδυασμών, περιλαμβανομένου και του κλεισίματος του σχετικού τραπεζικού λογαριασμού, εντός έτους, το βραδύτερο, από τη διενέργεια των εκλογών.

2. Οι υποψήφιοι είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των οικονομικών τους.

Άρθρο 11

Βιβλία εσόδων-δαπανών

1. Οι συνδυασμοί τηρούν διπλότυπο ειδικό βιβλίο, στο οποίο καταχωρούνται υποχρεωτικά όλα τα έσοδα και οι δαπάνες τους κατά την προεκλογική περίοδο.

Το βιβλίο εσόδων δαπανών θεωρεί, κατά την έναρξη της προεκλογικής περιόδου ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας (αν πρόκειται για το νομό της έδρας της Περιφέρειας) και στους άλλους νομούς ο Διευθυντής Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης της Περιφέρειας.

2. Στο βιβλίο καταχωρούνται το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο όσων εισφέρουν, είτε με απευθείας καταβολή είτε μέσω τραπεζικού λογαριασμού, στο συνδυασμό συνολικό ποσό μεγαλύτερο από διακόσια (200) ευρώ, καθώς και τα στοιχεία των προσώπων εκείνων, προς τα οποία καταβάλλεται οποιοδήποτε ποσό από το συνδυασμό ανεξαρτήτως του είδους της δαπάνης.

3. Για κάθε έσοδο και δαπάνη μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά.

4. Αντίγραφο του ανωτέρω βιβλίου κατατίθεται εντός τριάντα (30) ημερών από την ημέρα διενέργειας των εκλογών στην Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών του άρθρου 14 του παρόντος.

5. Οι συνδυασμοί, ως πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. (Π.Δ. 186/1992), έχουν και τις υποχρεώσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του Κώδικα αυτού για τα πρόσωπα αυτά. Στην περίπτωση υποχρέωσης τήρησης βιβλίου εσόδων εξόδων σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, παρέλκει η τήρησή αυτού, εφόσον το βιβλίο της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού τηρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. και θεωρείται και από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.

Άρθρο 12

Αποδείξεις εισπραχής και κουπόνια

1. Για κάθε ποσό μεγαλύτερο των διακοσίων (200) ευρώ, που εισπράττεται από τους συνδυασμούς, εκδίδεται υποχρεωτικά σχετική απόδειξη, εφόσον η εισπραχή δεν διενεργήθηκε μέσω των λογαριασμών της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

2. Τα στελέχη των αποδείξεων εισπραχής και τα τυχόν διατιθέμενα κουπόνια είναι αριθμημένα και θεωρούνται από το Διευθυντή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας, αν πρόκειται για το νομό της έδρας της Περιφέρειας, και στους άλλους νομούς από το Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης της Περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζεται, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 14 του παρόντος νόμου, η διαδικασία επιστροφής των κουπονιών που δεν διατέθηκαν, ο τρόπος και τα όργανα βεβαίωσης της καταστροφής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Από το σύνολο των υπόλοιπων θεωρημένων κουπονιών που έχουν εκδοθεί από το συνδυασμό τεκμαίρεται ότι εισπράχθηκε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον.

3. Οι συνδυασμοί, ως πρόσωπα της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. (Π.Δ. 186/1992), υποχρεούνται μόνο στην έκδοση, υποβολή και διαφύλαξη των στοιχείων που ορίζονται ρητά από τον Κώδικα αυτόν. Εφόσον δε ενεργούν πράξεις παράδοσης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών που υπάγονται στο φόρο προσπιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) ή στο φόρο εισοδήματος, θεωρούνται επιτηδευματίες μόνο για τις δραστηριότητες αυτές και έχουν τις υποχρεώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Κώδικα αυτού.

Άρθρο 13

Καταστάσεις εκλογικών εσόδων δαπανών συνδυασμών και υποψηφίων

1.α. Οι επικεφαλής υποψήφιοι δήμαρχοι ή νομάρχες, για τους αντίστοιχους συνδυασμούς, καθώς και οι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι, που εξελέγησαν στις νομαρχιακές και δημοτικές εκλογές, υποχρεούνται να καταρτίσουν αναλυτική κατάσταση, στην οποία περιέχονται, κατά κατηγορίες, τα εκλογικά τους έσοδα και οι εκλογικές τους δαπάνες και μνημονεύονται τα αντίστοιχα παραστατικά, καθώς και συγκεντρωτική κατάσταση των εκλογικών τους εσόδων και δαπανών.

β. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν οι πρώτοι τρεις αναπληρωματικοί των συνδυασμών.

γ. Σε περίπτωση ανάδειξης στο αξίωμα του νομαρχιακού ή δημοτικού συμβούλου αναπληρωματικού, καθ' υπέρβαση των ανωτέρω, ο αναδεικνυόμενος υποχρεούται να υποβάλει την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης α' του παρόντος στην Επιτροπή του άρθρου 14 του παρόντος νόμου εντός τριάντα (30) ημερών από την ορκωμοσία του.

δ. Υποψήφιοι, εις βάρος των οποίων έχει υποβληθεί έγγραφη και επώνυμη καταγγελία στην Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών του άρθρου 14 του παρόντος νόμου για υπέρβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας της ίδιας παραγράφου, υποχρεούνται να

υποβάλλουν την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης α' του άρθρου αυτού. Για το σκοπό αυτόν καλούνται, εγγράφως, από την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 14 του νόμου αυτού. Η υποβολή της αναλυτικής κατάστασης και των παραστατικών πραγματοποιείται, από τον υποψήφιο, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση σε αυτόν της ανωτέρω πρόσκλησης.

2. Η αναλυτική κατάσταση των εκλογικών εσόδων δαπανών και τα παραστατικά τους υποβάλλονται, εντός σαράντα (40) ημερών από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στην Επιτροπή του άρθρου 14. Στην αναλυτική κατάσταση αναγράφονται και τα ονόματα όσων κατέβαλαν ποσά μεγαλύτερα από εκατό (100) ευρώ στον υποψήφιο για την ενίσχυση του εκλογικού του αγώνα.

3. Ο ειδικότερος τρόπος σύνταξης της αναλυτικής κατάστασης και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού ρυθμίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Άρθρο 14

Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών

1. Ο έλεγχος των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων, καθώς και η τήρηση σχετικών υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, ανατίθεται σε Επιτροπή Ελέγχου που συνιστάται σε κάθε νομό από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία ενεργεί ως ειδικό όργανο.

2. Η Επιτροπή συγκροτείται σε επίπεδο νομού, τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και αποτελείται από ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως πρόεδρος, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Σε περίπτωση που δεν λειτουργεί στο νομό δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται κατά την ίδια διαδικασία ο δικηγόρος του Δημοσίου, σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 24 του Ν. 3086/2002 (ΦΕΚ 324 Α'). Στην Επιτροπή μετέχουν επίσης ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης ή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης των νομών και της έδρας των Περιφερειών της Χώρας, με αναπληρωτή του τον προϊστάμενο του τμήματος Διοίκησης της ίδιας Διεύθυνσης, ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. που εδρεύει στην έδρα της πρωτεύουσας του νομού και σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων της μιας Δ.Ο.Υ., ο Προϊστάμενος της Α' Δ.Ο.Υ., ο οποίος ορίζει και τον αναπληρωτή του, ένας εκπρόσωπος της Ε.Ν.Α.Ε. και της Τ.Ε.Δ.Κ. του νομού, ο οποίος δεν υπήρξε υποψήφιος και ο προϊστάμενος των υπηρεσιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο νομό, ο οποίος ορίζει και τον αναπληρωτή του.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής περιλαμβάνομένων του προεδρεύοντος και των λοιπών αιρετών μελών, λήγει με τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής, ύστερα από τη διενέργεια δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών. Η άρνηση της Ε.Ν.Α.Ε. ή των Τ.Ε.Δ.Κ. να υποδείξουν τον εκπρόσωπό τους, εντός του οριζόμενου, από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, χρόνου, δεν εμποδίζει τη λειτουργία της Επιτροπής, η οποία στην περίπτωση αυτή αποτελείται από τα υπόλοιπα μέλη.

4. Η Επιτροπή συγκαλείται για τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων με απόφαση του προέδρου της. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή εξετάζει λεπτομερώς τα βιβλία και τα παραστατικά των συνδυασμών και των υποψηφίων και συντάσσει αναλυτική έκθεση.

5. Όποιος παρεμποδίζει, με οποιονδήποτε τρόπο, το ελεγκτικό έργο και ιδίως αρνείται την παροχή στοιχείων στην Επιτροπή, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

6. Ο έλεγχος των οικονομικών των συνδυασμών ολοκληρώνεται εντός πέντε (5) μηνών από την περιέλευση στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου. Ο έλεγχος των οικονομικών των υποψηφίων ολοκληρώνεται εντός δέκα (10) μηνών από την υποβολή στην Επιτροπή των στοιχείων, τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου. Μετά το πέρας του ελέγχου η αναλυτική έκθεση υποβάλλεται αμέσως στο Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Με φροντίδα του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας αποστέλλεται σε κάθε ελεγχόμενο συνδυασμό και υποψήφιο απόσπασμα της έκθεσης, το οποίο περιέχει το μέρος της που τον αφορά.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου, καθώς και ο τρόπος της γραμματειακής υποστήριξής της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η αμοιβή του προέδρου και των μελών της Επιτροπής Ελέγχου, καθώς και όσων παρέχουν γραμματειακή υποστήριξη.

Άρθρο 15

Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων

1. Ο έλεγχος των εκλογικών παραβάσεων των συνδυασμών και των υποψηφίων ανατίθεται σε Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων που συνιστάται σε κάθε νομό από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία ενεργεί ως ειδικό όργανο.

2. Η Επιτροπή συγκροτείται σε επίπεδο νομού, τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και αποτελείται από το Διευθυντή της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης ή της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης των νομών και της έδρας των Περιφερειών της Χώρας, ως πρόεδρο, με αναπληρωτή του τον προϊστάμενο του τμήματος Διοίκησης της ίδιας Διεύθυνσης και από έναν εκπρόσωπο της Ε.Ν.Α.Ε. και της Τ.Ε.Δ.Κ. του νομού, ο οποίος δεν θα είναι υποψήφιος.

3.α. Η Επιτροπή παραλαμβάνει και ελέγχει καταγγελίες, οι οποίες αφορούν την τήρηση των υποχρεώσεων των συνδυασμών και των υποψηφίων, που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του παρόντος νόμου και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθείσες αποφάσεις, μόνον, εφόσον είναι έγγραφες, επώνυμες και υποβληθούν μέχρι του πέρατος της διεξαγωγής της ψηφοφορίας.

β. Η Επιτροπή, εφόσον κρίνει ότι η καταγγελία είναι ορισμένη και βάσιμη, καλεί τον επικεφαλής του συνδυασμού ή τον υποψήφιο κατά του οποίου στρέφεται, προς ακρόαση, και συλλέγει, το, κατά την κρίση της, αναγκαίο αποδεικτικό υλικό.

γ. Η Επιτροπή με βάση το ανωτέρω αποδεικτικό υλικό παραπέμπει το σχετικό φάκελο στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και προτείνει την επιβολή, των προβλεπόμενων από τις διατάξεις των άρθρων 17 παράγραφος 4 και 18 παράγραφος 4 του παρόντος νόμου διοικητικών κυρώσεων, καθώς και την άμεση αφαίρεση και καταστροφή ή απάλειψη του σχετικού προεκλογικού υλικού.

δ. Εκπρόσωπος συνδυασμού μπορεί να καταγγείλει, εγγράφως, στην Επιτροπή οποιαδήποτε ενέργεια τρίτου, η οποία αποσκοπεί στη θεμελίωση παράβασης των κάθε μορφής υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του παρόντος νόμου και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθείσες αποφάσεις. Η Επιτροπή συγκαλείται και επιλαμβάνεται της καταγγελίας εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών.

ε. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου δεν είναι επιτρεπτή η δημοσιοποίηση δια του τύπου και η παρουσίαση δια των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών του περιεχομένου των καταγγελιών της παρούσας παραγράφου. Κατά των παραβατών επιβάλλονται οι κυρώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

στ. Για το έργο της η Επιτροπή επικουρείται από υπαλλήλους της Περιφέρειας, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

ζ. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας μετά τη διαβίβαση του φακέλου, κατά την πρόβλεψη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, αποφασίζει για την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων των άρθρων 17 παράγραφος 4 και 18 παράγραφος 4 του παρόντος νόμου και με τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας ή της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας προβαίνει στην άμεση αφαίρεση και καταστροφή ή απάλειψη του σχετικού προεκλογικού υλικού.

η. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και της Ε.Ν.Α.Ε., μπορεί να καθορίζεται ο ειδικότερος τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων από τις Επιτροπές Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων και να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.

4. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ορίζεται η αμοιβή της Επιτροπής Ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ, ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ, ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Άρθρο 16

Γενικές διατάξεις

1. Στους συνδυασμούς και τους υποψηφίους νομάρχες, δημάρχους, νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης διατάξεων του παρόντος νόμου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα.

2.α. Μετά τη σύνταξη των εκθέσεων των Επιτροπών Ελέγχου των άρθρων 14 και 15 του παρόντος νόμου και εφόσον με αυτές διαπιστώνεται συνδρομή λόγου έκπτωσης από το αξίωμα, οι σχετικά φάκελοι διαβιβάζονται, δια του Γενικού Γραμματέως Περιφέρειας, στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του άρθρου 185 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') ή στο αντίστοιχο του άρθρου 72 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α').

β. Στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή του άρθρου 14 του παρόντος νόμου διαπιστώσει παραβάσεις οι οποίες επισύρουν τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 17 και τις παραγράφους 1 έως και 5 του άρθρου 18 του παρόντος νόμου, διαβιβάζει τις σχετικές εκθέσεις της στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας για την έκδοση απόφασης επιβολής των αντίστοιχων προστίμων.

γ. Οι ανωτέρω εκθέσεις κοινοποιούνται στους εκπροσώπους των συνδυασμών ή στους υποψηφίους, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 48 του Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α'). Οι εκπρόσωποι των συνδυασμών ή οι υποψήφιοι υποβάλλουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της εκθέσεως, παρατηρήσεις ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, για αντίκρουση του περιεχομένου της.

δ. Ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από τα άρθρα 185 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') και 72 του Π.Δ. 30/1996 (ΦΕΚ 21 Α'). Εφόσον παρασχεθεί σύμφωνη γνώμη τούτων για τη συνδρομή λόγου έκπτωσης, η σχετική απόφαση εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.

3. Οι αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων προστίμων σε βάρος συνδυασμών και υποψηφίων πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένες και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Τα ανωτέρω πρόστιμα βεβαιώνονται και εισπράττονται υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

Άρθρο 17

Κυρώσεις σε βάρος συνδυασμών

1. Η ελλιπής ή αντικανονική τήρηση και ενημέρωση του βιβλίου εσόδων δαπανών, καθώς και η παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου τιμωρείται με πρόστιμο ύψους από το ήμισυ μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών του συνδυασμού.

2. Οι συνδυασμοί που παραβιάζουν την παράγραφο 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, καθώς και όσοι χρηματοδοτούνται ή δέχονται κάθε είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 3 του νόμου αυτού τιμωρούνται με πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

3. Ο συνδυασμός που δέχεται χρηματοδότηση, κατά παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 4, τιμωρείται με πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) μέχρι εβδομήντα χιλιάδες (70.000) ευρώ.

4. Για κάθε διακεκριμένη παράβαση των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου επιβάλλεται πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

5. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλιπούς ή αντικανονικής σύνταξης της κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ.

6. Συνδυασμοί που δέχθηκαν χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. Επίσης, συνδυασμοί που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ.

7. Σε περίπτωση επιβολής προστίμου εις βάρος συνδυασμών, υποχρέωση καταβολής τούτου έχει ο επικεφαλής του υποψήφιος δήμαρχος ή νομάρχης.

Άρθρο 18

Κυρώσεις σε βάρος υποψηφίων νομαρχιακών και δημοτικών συμβούλων

1. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής ή ελλιπούς ή αντικανονικής σύνταξης της κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου αναλυτικής κατάστασης εκλογικών εσόδων και δαπανών, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για τους υποψηφίους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους.

2. Υποψήφιοι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι που δέχθηκαν χρηματοδότηση ή άλλου είδους παροχή από φορείς ή πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ.

3. Υποψήφιοι νομαρχιακοί και δημοτικοί σύμβουλοι που δέχθηκαν χρηματοδότηση κατά παράβαση της παρ. 2 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου τιμωρούνται με τα πρόστιμα της παρ. 1 του άρθρου αυτού.

4. Σε περίπτωση παράβασης των περιπτώσεων β', γ' και δ' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου, επιβάλλεται στους υποψηφίους νομαρχιακούς και δημοτικούς συμβούλους πρόστιμο μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, ανάλογα με τη σοβαρότητα, τον αριθμό και τη συχνότητα των παραβάσεων, καθώς και την προκαλούμενη ρύπανση και προσβολή της αισθητικής.

5. Με την επιφύλαξη του επόμενου άρθρου, η υπέρβαση του επιτρεπόμενου ανώτατου ύψους εκλογικών δαπανών, όπως ορίζεται στις παραγράφους 1 έως 5 του άρθρου 9, τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι το δεκαπλάσιο της υπέρβασης.

Άρθρο 19

Έκπτωση από τα αξιώματα του νομάρχη, του δημάρχου, του νομαρχιακού και του δημοτικού συμβούλου

1. Στις περιπτώσεις παράβασης της παραγράφου 1 του άρθρου 7, της περίπτωσης δ' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου, καθώς και της υπέρβασης στο διπλάσιο του επιτρεπόμενου ορίου των εκλογικών δαπανών, όπως καθορίζεται στις παραγράφους 1, 2 και 5 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου, επιβάλλεται έκπτωση από τα αξιώματα του νομάρχη, του δημάρχου, του νομαρχιακού και του δημοτικού συμβούλου, μετά προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 16 παράγραφος 2 περιπτώσεις α', γ' και δ' του παρόντος νόμου.

Κατά των αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, με τις οποίες επιβάλλεται η έκπτωση από τα αξιώματα, καθώς και η επιβολή προστίμων, δεν χωρεί προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Σωτηρικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Άρθρο 20

Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε βάρος τρίτων

1. Η παραβίαση από τρίτους της παραγράφου 1 του άρθρου 7 και των περιπτώσεων α' και β' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου συνιστά παράβαση διοικητικών διατάξεων και επισύρει τις ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα.
2. Στον ιδιοκτήτη του εντύπου που παραβίασε την απαγόρευση της περίπτωσης β' του άρθρου 8, καθώς και της περίπτωσης στ' της παρ. 3 του άρθρου 15 επιβάλλεται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 15, πρόστιμο ύψους όχι κατώτερο των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ούτε ανώτερο των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, το οποίο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.). Κάθε παράβαση είναι αυτοτελής και επισύρει την αυτοτελή, αντίστοιχα, επιβολή του ανωτέρω προστίμου.
3. Η μη τήρηση από τους δημάρχους και τους προέδρους των κοινοτήτων των υποχρεώσεων που απορρέουν από το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' του άρθρου 8 του παρόντος νόμου και υπό την προϋπόθεση ότι προηγήθηκε έγγραφη ενημέρωσή τους από την Επιτροπή Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων του άρθρου 15 του νόμου αυτού, συνιστά ποινικό αδίκημα, που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Άρθρο 21

Δημοσκοπήσεις

α. Οποιαδήποτε δημοσκοπήση, η οποία αναφέρεται σε συνδυασμούς και υποψηφίους, ανεξαρτήτως του χρόνου διενέργειάς της, προκειμένου να δημοσιευθεί στον τύπο και να ανακοινωθεί από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- i. να αναφέρει, ρητώς, την εταιρεία που την πραγματοποίησε,
- ii. να μνημονεύει εκείνον που παράγγειλε τη διενέργειά της,
- iii. να διαλαμβάνει την ποσοστιαία των πληθυσμιακών κατηγοριών με βάση τις οποίες έχει διεξαχθεί και
- iv. να περιέχει, πλήρως, τα ερωτήματα που απευθύνθηκαν σε όσους έλαβαν μέρος σε αυτήν.

β. Η δημοσίευση και η ανακοίνωση, κατά παράβαση των προηγούμενων προϋποθέσεων ή κατά παράβαση της επόμενης περίπτωσης γ', επισύρει τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

γ. Δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας απαγορεύεται να δημοσιευθεί στον τύπο και να ανακοινωθεί από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα οποιαδήποτε δημοσκοπήση, η οποία αναφέρεται σε συνδυασμούς και υποψηφίους.

δ. Επιτρέπεται η διενέργεια δημοσκοπήσεων (EXIT POLLS) κατά την ημέρα της ψηφοφορίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής απαγορεύονται να δημοσιοποιούνται ή να μεταδίδονται καθ' οιονδήποτε τρόπο πριν από την 19:00 ώρα της ημέρας αυτής.

Άρθρο 22

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις των άρθρων του ανωτέρω πρώτου μέρους του παρόντος νόμου τυγχάνουν εφαρμογής σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στους Δήμους της Χώρας.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΑΘΜΟΥ

Άρθρο 23

Προληπτικός έλεγχος

Οι δαπάνες των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων πάγονται από 1ης Ιουλίου 2004 στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις που διέπουν αυτό.

Με το άρθρο 11 του Ν. 3250/04, ΦΕΚ-124 Α' ορίζεται ότι: «Η ισχύς της διατάξεως του άρθρου 23 παρ.1 του Ν. 3202/ 2003 (ΦΕΚ 284 Α') αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2005»).

Αρμόδια όργανα για την άσκηση του ελέγχου αυτού είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των νομών ή νομαρχιών του κράτους, που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Του ανωτέρω ελέγχου εξαιρούνται οι εξής κατηγορίες δαπανών:

Οι δαπάνες πληρωμής αποδοχών των τακτικών υπαλλήλων, περιλαμβανομένων και των με σύμβαση οριστού χρόνου, πλην των πρόσθετων αμοιβών τούτων και της μισθοδοσίας του πρώτου μηνός εκείνων που πρωτοδιορίζονται ή μονιμοποιούνται.

Οι δαπάνες αποδόσεως των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.τ.λ.).

Οι περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων ακινήτων και εγκαταστάσεων, πλην εκείνων που καταβάλλονται πρώτη φορά, μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση της σχετικής συμβάσεως.

Οι δαπάνες καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας.

Κατασταλτικός έλεγχος

1. Ο κατασταλτικός έλεγχος των δαπανών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού είναι δειγματοληπτικός και διενεργείται επιτοπίως, από την Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας αυτού.
2. Από το οικονομικό έτος 2004 υποβάλλονται ετησίως στην αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου αντίγραφα των απολογισμών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού συνοδευόμενα: α) από τις σχετικές επ' αυτών εκθέσεις και πράξεις των αρμόδιων οργάνων τους και β) από κάθε σχετικό με τον έλεγχο στοιχείο που καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 του Οργανισμού του (Π.Δ. 774/1980, ΦΕΚ 189 Α'). Τα απολογιστικά στοιχεία (δικαιολογητικά) φυλάσσονται, με ευθύνη των προϊσταμένων των αρμόδιων υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, σε ασφαλές μέρος. Ο κατασταλτικός έλεγχος περατούται εντός έξι (6) μηνών από της ημερομηνίας αποστολής του αντιγράφου του απολογισμού.
3. Σε κάθε περίπτωση ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου δύναται να διατάζει έκτακτο έλεγχο της διαχείρισης ενός Ο.Τ.Α. πρώτου ή δεύτερου βαθμού ή Ν.Π.Δ.Δ. αυτών.
4. Οι δαπάνες μετακίνησης για την κάλυψη των υπηρεσιακών αναγκών που προκύπτουν από την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων καλύπτονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με εγγραφή των αναγκαίων πιστώσεων σε αυτόν. Την απόφαση έγκρισης της μετακίνησης εκδίδει ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο.
5. Οι Επίτροποι ή υπάλληλοι, που ενεργούν τους ελέγχους, έχουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ανακριτικών υπαλλήλων.
6. Κάθε διάταξη νόμου που ρυθμίζει διαφορετικά θέματα που αναφέρονται στο άρθρο αυτό καταργείται.
7. Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, οι δημόσιοι οργανισμοί, τα πιστωτικά ιδρύματα γενικά και τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν έγγραφα, πληροφορίες ή στοιχεία σχετιζόμενα οπωσδήποτε με τα αντικείμενα του ελέγχου ή με λογαριασμούς ή δραστηριότητες κάθε Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού που τελεί υπό έλεγχο, οφείλουν, εάν τους ζητηθεί, να τα θέτουν στη διάθεση των αρμόδιων οργάνων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
8. Για την αντιμετώπιση του έργου αυτού συνιστώνται στο Ελεγκτικό Συνέδριο εκατόν είκοσι (120) νέες θέσεις ΠΕ κατηγορίας (Πτυχιούχοι Ανώτατων Σχολών) οικονομικής κυρίως κατεύθυνσης, είκοσι τέσσερις (24) ΔΕ κατηγορίας χειριστών Η/Υ και αυξάνονται οι θέσεις των Επιτρόπων αυτού κατά δώδεκα (12) και των Προϊσταμένων Τμήματος κατά είκοσι επτά (27). Η κατανομή των θέσεων θα γίνει με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
9. Κατ' εξαίρεση των ισχυουσών περί προσλήψεως διατάξεων, η πλήρωση των παραπάνω συνιστάμενων θέσεων και των υφιστάμενων κατά την ισχύ της διάταξης αυτής κενών οργανικών θέσεων θα γίνει με ειδικό διαγωνισμό, που θα διενεργηθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατόπιν κοινής απόφασεως των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Δικαιοσύνης. Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού υπόκεινται στον έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 25

Προϋπολογισμοί δήμων και κοινοτήτων

1. Η παρ. 1 του άρθρου 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:
"1. Οι δαπάνες είναι υποχρεωτικές και προαιρετικές. Υποχρεωτικές δαπάνες είναι: α) Τα έξοδα παράστασης, η αποζημίωση των συμβούλων για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, καθώς και τα έξοδα κίνησης των προέδρων των τοπικών συμβουλίων.
β) Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού.
γ) Τα είδη ατομικής προστασίας των εργαζομένων.
δ) Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, η δαπάνη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.
ε) Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες.
στ) Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.
ζ) Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.
η) Τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης οχημάτων.
θ) Οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων.
ι) Οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας.
ια) Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων των άρθρων 190 και 203-205 του Δ.Κ.Κ. (ΦΕΚ 231 Α'), ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.
ιβ) Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση εκκαθαρισμένων οφειλών.
ιγ) Οι υποχρεωτικές εισφορές της επόμενης παραγράφου."
2. Η περίπτωση α' της παρ. 4 του άρθρου 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"α) Εθνικές ή τοπικές γιορτές ή άλλες ιδίως πολιτιστικές, μορφωτικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές εκδηλώσεις, συνέδρια και συναντήσεις που οργανώνει ο δήμος ή η κοινότητα, εφόσον σχετίζονται με την εδαφική του περιφέρεια και συνδέονται με την προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων ή των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των δημοτών του."

3. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"δ) Τιμητικές διακρίσεις, αναμνηστικά δώρα και φιλοξενία φυσικών προσώπων, τα οποία συνέβαλαν με οποιοδήποτε τρόπο στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη ή προβολή του δήμου ή της κοινότητας."

4. Το εδάφιο β' της παρ. 5 του άρθρου 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"β. Την άμεση αποκατάσταση απρόβλεπτων ζημιών σε δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης, φωτισμού και σε δρόμους. Στις περιπτώσεις αυτές, εάν ο προϋπολογισμός του σχετικού έργου δεν υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται κάθε φορά βάσει της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του Ν. 1418/1984, μπορεί να γίνεται απευθείας ανάθεση με απόφαση του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας."

5. Η παρ. 7 του άρθρου 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"7. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της επόμενης παραγράφου δεν επιτρέπεται η έναρξη της διαδικασίας για την εκτέλεση έργου, εργασίας ή μεταφοράς και τη διενέργεια προμήθειας, αν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό σχετική πίστωση, ίσης τουλάχιστον αξίας με το τμήμα του έργου, της εργασίας, της μεταφοράς ή της προμήθειας που, βάσει της μελέτης, πρόκειται να εκτελεσθεί μέχρι το τέλος του έτους. Τα αρμόδια όργανα, που ενεργούν κατά παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, υπέχουν ανεξάρτητα από τυχόν ποινική ευθύνη, πειθαρχική και αστική ευθύνη κατά τις διατάξεις των άρθρων 183 και 184 του παρόντος.

Στην απαγόρευση αυτή δεν περιλαμβάνεται η διαδικασία εκπόνησης μελέτης από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατά το άρθρο 268, καθώς και το άρθρο 1 του Π.Δ. 28/1980 (ΦΕΚ 11 Α'), χωρίς καταβολή αμοιβής."

6. Στο άρθρο 218 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') προστίθεται παρ. 8 ως εξής:

"8. Εάν στις περιπτώσεις του εδαφίου β' της παρ. 5 του παρόντος άρθρου και της παρ. 1 του άρθρου 267 δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή αυτή που υπάρχει είναι ανεπαρκής, η αναγκαία τροποποίηση του προϋπολογισμού γίνεται στην πρώτη μετά την ανάθεση συνεδρίαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου."

7. Το άρθρο 219 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 14 του Ν. 2399/1996 (ΦΕΚ 90 Α') και του Ν. 2503/1999 (ΦΕΚ 107 Α'), αντικαθίσταται ως ακολούθως:

"1. Η δημορχιακή επιτροπή ή ο πρόεδρος της κοινότητας συντάσσει το σχέδιο του προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων του δήμου ή της κοινότητας και το υποβάλλει, αιτιολογώντας κάθε εγγραφή, στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, για συζήτηση και απόφαση, το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου κάθε έτους. Το συμβούλιο, έως το τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους, ψηφίζει τον προϋπολογισμό σε ειδική γι' αυτόν το σκοπό συνεδρίαση και τον υποβάλλει στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, ισοσκελισμένο. Το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ψήφιση του προϋπολογισμού του δήμου ή της κοινότητας, το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο γνωμοδοτεί και για τους προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του δήμου ή της κοινότητας.

2. Η προθεσμία ψήφισης του προϋπολογισμού του έτους που ακολουθεί αυτό της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών μπορεί να παρεκταθεί μέχρι την 28η Φεβρουαρίου του έτους το οποίο αφορά ο προϋπολογισμός.

3. Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που εξάγονται από την οικονομική υπηρεσία βάσει της αποφάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 25 του παρόντος.

4. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως ψηφίσθηκε από το συμβούλιο, δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που δίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο δήμος ή η κοινότητα. Με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 1 του άρθρου 15 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α') καθορίζονται τα προς δημοσίευση στοιχεία του προϋπολογισμού.

5. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί και δεν υποβληθεί, όπως προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή ο πρόεδρος της κοινότητας / μεριμνήσουν για να συγκληθεί το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται τοδικαία την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού.

6. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς το ανωτέρω οι υπαίτιοι υπέχουν αστική και πειθαρχική ευθύνη παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 183 186 του παρόντος."

7. Η παρ. 1 του άρθρου 220 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Όπου να αρχίσει να ισχύει ο νέος προϋπολογισμός και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, μόνο ως προς την ορισμένη υποχρεωτικών δαπανών."

8. Η παρ. 2 του άρθρου 221 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"2. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του οικονομικού έτους επιτρέπεται να διατεθούν πιστώσεις, προερχόμενες από μη ειδικευμένα έσοδα που έχουν εγγραφεί για έργα που δεν έχουν εκτελεστεί και δεν μπορούν πια να εκτελεστούν στο διάστημα που απομένει, για την πληρωμή άλλων δαπανών."

10. Η παρ. 2 του άρθρου 222 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

"2. Ο Γενικός Γραμματέας, αν διαπιστώσει ότι δεν έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό οι υποχρεωτικές δαπάνες ή έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από το νόμο ή ότι έχουν εγγραφεί έσοδα ή έξοδα τα οποία δεν προβλέπονται από το νόμο ή ότι το ύψος των εσόδων υπερβαίνει χωρίς καμία αιτιολογία τις αποδόσεις του προηγούμενου οικονομικού έτους, καλεί το συμβούλιο να αναμορφώσει κατάλληλα τον προϋπολογισμό μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών.

Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, εφαρμόζονται οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 177."

11. Στην παρ. 3 του άρθρου 222 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. β' του άρθρου 15 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

"Με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου προσδιορίζονται αναλυτικά τα έσοδα που ανήκουν σε κάθε κατηγορία. Με την ίδια απόφαση μπορεί να διακρίνονται τα έσοδα που προορίζονται για επενδύσεις από τα λοιπά έσοδα του δήμου ή της κοινότητας."

Άρθρο 26

Απολογισμοί δήμων και κοινοτήτων

1. Η παρ. 1 του άρθρου 223 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Έως το τέλος Απριλίου, εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία του δήμου υποβάλλει διαμέσου του δημάρχου στη δημαρχιακή επιτροπή λογαριασμό της διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε. Τα στοιχεία που περιλαμβάνει ο λογαριασμός της διαχείρισης ορίζονται με το Π.Δ. του άρθρου 15 παρ. 1 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α'). Ο λογαριασμός υποβάλλεται ενιαίος, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που έχουν τυχόν γίνει, ως προς τα πρόσωπα εκείνων που ενεργούν την ταμειακή υπηρεσία."

2. Τα πρώτο και δεύτερο εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 223 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίστανται ως εξής:

"2. Μέσα σε ένα (1) μήνα αφότου παρέλαβε τα ανωτέρω στοιχεία, η δημαρχιακή επιτροπή τα προελέγχει και, το αργότερο πέντε (5) ημέρες μετά τη λήξη του μήνα, υποβάλλει τον απολογισμό και, προκειμένου για δήμους που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο δήμων και κοινοτήτων, τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με έκθεσή της στο δημοτικό συμβούλιο.

Ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως, πριν την υποβολή τους στο δημοτικό συμβούλιο, ελέγχονται από έναν ορκωτό ελεγκτή λογιστή."

3. Στην παρ. 2 του άρθρου 223 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

"Το συμβούλιο μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός αφότου παρέλαβε τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως και την έκθεση της δημαρχιακής επιτροπής, αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του απολογισμού και του ισολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν, σε ειδική γι' αυτόν το σκοπό συνεδρίαση, στην οποία παρίσταται και ο διευθυντής των οικονομικών υπηρεσιών του δήμου ή της κοινότητας. Στους δήμους που εφαρμόζουν κλαδικό λογιστικό σχέδιο στην ανωτέρω ειδική συνεδρίαση καλείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 94 και 119 και παρίσταται και ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος συντάσσει το πιστοποιητικό ελέγχου. Η απουσία του ορκωτού ελεγκτή λογιστή ή του αναπληρωτή του δεν επηρεάζει τη λήψη απόφασης του συμβουλίου, υπό τον όρο ότι αποδεικνύεται η εμπρόθεσμη πρόσκλησή του στην ειδική συνεδρίαση. Ο δήμαρχος με έγγραφό του κοινοποιεί την απουσία του ορκωτού ελεγκτή λογιστή από τη συνεδρίαση στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, το συμβούλιο δε, έχει δικαίωμα να αποκλείσει τον ορκωτό ελεγκτή λογιστή που δεν προσήλθε, από επόμενο έλεγχο στο δήμο ή την κοινότητα."

4. Η παρ. 3 του άρθρου 223 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2399/1996 (ΦΕΚ 90 Α'), το Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α') και το άρθρο 9 παρ. 1 α, β του Ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

3.α. Ο απολογισμός και ο ισολογισμός με το πιστοποιητικό και την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή λογιστή μαζί με όλα τα δικαιολογητικά που ορίζονται στο άρθρο 24 του παρόντος νόμου υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο μέσα σε ένα (1) μήνα αφότου εκδόθηκε η πράξη του δημοτικού συμβουλίου που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, για να ελεγχθεί, και η υποβολή του ανακοινώνεται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Σε περίπτωση μη υποβολής του απολογισμού και του ισολογισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο επιβάλλονται σε βάρος των υπαιτίων οι κυρώσεις του άρθρου 26 του Π.Δ. 774/1980 και παράλληλα διενεργείται έκτακτος γενικευμένος έλεγχος στη διαχείριση του δήμου ή της κοινότητας, ετά από απόφαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται είτε αυτεπάγγελα είτε μετά από αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Συνοπτική κατάσταση του απολογισμού και ο ισολογισμός μετά των αποτελεσμάτων χρήσης και του πιστοποιητικού ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή λογιστή, δημοσιεύονται, μετά την έγκρισή τους από το δημοτικό συμβούλιο, και σε μία τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν τάρχει, σε εφημερίδα η οποία εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο δήμος.

Με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 1 του άρθρου 15 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α') καθορίζονται τα προς δημοσίευση στοιχεία του απολογισμού."

5. Στην παρ. 4. του άρθρου 223 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2399/1996, το Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α'), το άρθρο 9 παρ. 1 α, β του Ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9 Α') και το άρθρο 15 του Ν. 3146/2003 (ΦΕΚ 125 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

"Σύνοψη της οικονομικής κατάστασης δημοσιεύεται μαζί με τον απολογισμό σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 223 παρ. 3β."

6. Το άρθρο 224 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Έως το τέλος Απριλίου εκείνος που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία της κοινότητας στέλνει στην κοινότητα τους λογαριασμούς της διαχείρισεως του περασμένου οικονομικού έτους μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά. Το κοινοτικό συμβούλιο αποφασίζει για την έγκριση του απολογισμού και, προκειμένου για κοινότητες που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο των δήμων και κοινοτήτων, και του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του, με πράξη που εκδίδει μέσα σε ένα δίμηνο από την παραλαβή των λογαριασμών.

2. Τα δεύτερο και τρίτο εδάφια της παρ. 2, καθώς και η παρ. 3 του άρθρου 223 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή."

7. Η παρ. 1 του άρθρ. 225 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού υποβάλλουν στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στοιχεία για το προσωπικό τους, τακτικό και έκτακτο και για την οικονομική τους κατάσταση και διαχείριση, καθώς και όμοια στοιχεία για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις πάσης φύσεως επιχειρήσεις τους, με σκοπό τη δημιουργία βάσης δεδομένων για το σύνολο της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμίδας.

Ο τύπος, το περιεχόμενο των στοιχείων, ο χρόνος και ο τρόπος υποβολής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με όμοια απόφαση καθορίζονται δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ανωτέρω φορέων. Στην ίδια απόφαση ρυθμίζεται η διαδικασία και η εξειδίκευση του περιεχομένου της αξιολόγησης, οι στόχοι, η συχνότητα, οι δείκτες και η διάρκεια της μέτρησης της αποδοτικότητας της δράσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα στοιχεία της αξιολόγησης υποβάλλονται, μέσω της οικείας Περιφέρειας και μετά από σχετικό έλεγχο τους από αυτήν, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κοινοποιούνται στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος."

Άρθρο 27

Ταμειακή υπηρεσία

1. Το άρθρο 228 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Η ταμειακή λειτουργία των δήμων με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων διεξάγεται υποχρεωτικά από 1.7.2004 από ίδια ταμειακή υπηρεσία που συνιστάται με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας.

2. Στους λοιπούς δήμους είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών.

3. Στις κοινότητες της χώρας, στους συνδέσμους δήμων και κοινοτήτων, καθώς και στα ιδρύματα και νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. είναι δυνατή η σύσταση ίδιας ταμειακής υπηρεσίας με σχετική πρόβλεψη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτών κατόπιν προηγούμενης εγκριτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

4. Η ταμειακή υπηρεσία των Ο.Τ.Α. που δεν υποχρεούνται και δεν έχουν συστήσει ίδια ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων διαμέσου των δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών, με υπαλλήλους που διατίθενται από τους οικείους Ο.Τ.Α.. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Όμοιοι δήμοι και κοινότητες είναι δυνατόν να συστήσουν κοινή ταμειακή υπηρεσία, συνάπτοντας σχετική σύμβαση διαδημοτικής συνεργασίας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 23 του Ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 44 Α').

Η ταμειακή υπηρεσία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων και των κοινοτήτων, τα οποία δεν έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία, διεξάγεται από αυτόν που ασκεί την ταμειακή υπηρεσία του δήμου ή της κοινότητας που τα έχει συστήσει.

6. Στην περίπτωση που η ταμειακή υπηρεσία διεξάγεται μέσω των δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών

(Ο.Υ.), αυτή διεξάγεται από υπαλλήλους του οικείου Ο.Τ.Α., ο οποίος έχει συστήσει το νομικό πρόσωπο. Η στελέχωση των ανωτέρω ταμειακών υπηρεσιών γίνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 9 παράγραφος 1 του Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107 Α'). Μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία η ταμειακή υπηρεσία εξακολουθεί να

διεξάγεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων διαμέσου των δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών, υπαλλήλους που διατίθενται από τους οικείους Ο.Τ.Α."

Το άρθρο 229 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

4. Στο άρθρο 235 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

"3. Στους δήμους και στις κοινότητες που έχουν δική τους ταμειακή υπηρεσία το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του, να απαλλάσσει τους οφειλέτες από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, εφόσον η εκπρόθεσμη καταβολή οφείλεται:

α) σε μη αποστολή της αταμικής ειδοποίησης της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κ.Ε.Δ.Ε.,

β) σε οικονομική αδυναμία που προήλθε από γεγονότα ανωτέρας βίας (καταστροφές από έκτακτα φυσικά φαινόμενα, σοβαρά προβλήματα υγείας) ή

γ) σε υπαιτιότητα της υπηρεσίας. Η απόφαση του συμβουλίου εκδίδεται ύστερα από αίτηση του οφειλέτη. Στις περιπτώσεις α' και γ' απαιτείται και η γνώμη της ταμειακής υπηρεσίας."

5. Στο άρθρο 236 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') προστίθεται παράγραφος 4 ως ακολούθως:

"4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται εφάπαξ, μπορεί να τροποποιηθούν οι διατάξεις του Π.Δ. 315/1999, οι οποίες αναφέρονται στον τύπο και το περιεχόμενο του προϋπολογισμού των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α., ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.) (πρώην Ε.Σ.Υ.Λ.)."

Άρθρο 29

Αρμοδιότητες οργάνων-Αξιώσεις κατά Ο.Τ.Α.

1. Η παρ. 3 του άρθρου 100 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"3. Ο πρόεδρος της κοινότητας δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του Π.Δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α') και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια. Η παράγραφος αυτή ισχύει και για τα μέλη του κοινοτικού συμβουλίου."

2. Στο άρθρο 100 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

"4. Ο πρόεδρος της Κοινότητας δεν ευθύνεται για τις αποφάσεις του Κοινοτικού Συμβουλίου που εκτελεί, εάν ο ίδιος δεν συμμετέχει με την ψήφο του στην έκδοσή τους."

3. Η περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 111 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

"γ) αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση των πιστώσεων του προϋπολογισμού, με εξαίρεση τις περιπτώσεις των παραγράφων 4, 5 και 6 του άρθρου 218, της παραγράφου 1 του άρθρου 110, της παρ. 1 του άρθρου 175, του άρθρου 262, των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 267 και του άρθρου 299."

4. Η παρ. 4 του άρθρου 114 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"4. Ο δήμαρχος δεν ευθύνεται για τις πράξεις του Δημοτικού Συμβουλίου που εκτελεί. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 100 ισχύουν και για το δήμαρχο και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου."

5. Στο άρθρο 304 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προστίθενται παράγραφοι ως εξής:

"Για την παραγραφή των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. έχουν εφαρμογή οι διατάξεις που διέπουν την παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου. Κάθε άλλη διάταξη που ορίζει μεγαλύτερο χρόνο παραγραφής των αξιώσεων κατά των Ο.Τ.Α. καταργείται.

Ο νόμιμος τόκος και ο τόκος υπερημερίας κάθε οφειλής των Ο.Τ.Α. ανέρχεται στο ποσοστό που ορίζεται για τις αντίστοιχες οφειλές του Δημοσίου."

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΟΦΕΙΛΩΝ Ο.Τ.Α.-ΘΕΜΑΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ-ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΟΦΕΙΛΩΝ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 30

Ρυθμίσεις ληξιπρόθεσμων οφειλών δήμων και κοινοτήτων

1.α. Οι ληξιπρόθεσμες μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος υποχρεώσεις των δήμων και κοινοτήτων προς το Ελληνικό Δημόσιο απαλλάσσονται από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και κάθε μορφής επιβαρύνσεις, εφόσον ο οικείος δήμος ή κοινότητα καταβάλει εφάπαξ τη βασική οφειλή μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του έκτου μήνα, από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου του μήνα της δημοσίευσης, θεωρούμενου ως πρώτου.

Οι υποχρεώσεις των δήμων και κοινοτήτων προς το Ι.Κ.Α., ΤΥΔΚΥ και ΤΑΔΚΥ από καθυστερούμενες ασφαλιστικές εισφορές μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος απαλλάσσονται από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής και κάθε μορφής επιβαρύνσεις, εφόσον ο οικείος δήμος ή κοινότητα καταβάλει τους ασφαλιστικούς φορείς εφάπαξ το ποσό της βασικής οφειλής του, εντός της προθεσμίας της ροηγούμενης περίπτωσης. Σε περίπτωση μη καταβολής του ποσού της παραπάνω οφειλής, καθίσταται ταιτητό το σύνολο της οφειλής μετά των νομίμων προσαυξήσεων, επιβαρύνσεων κ.λπ. Οι απαιτητές ασφαλιστικές εισφορές από τη δημοσίευση του παρόντος και εφεξής καταβάλλονται κανονικά μέσα στις τρεις προθεσμίες.

Οι ληξιπρόθεσμες μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος υποχρεώσεις των δήμων και κοινοτήτων προς τις Δ.Ε.Κ.Ο.,

β) προς τους ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, κρατικά και ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα, για οφειλές που προέκυψαν από την εκτέλεση έργων, προμηθειών ή τη σύνταξη μελετών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,

γ) προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για τις οφειλές από δάνεια που τους έχει χορηγήσει, καθώς και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της παραγράφου 1 του παρόντος,

δ) προς τους εργαζομένους στους οικείους Ο.Τ.Α.,

ε) από οποιαδήποτε αιτία, εφόσον έχουν επιδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, δύνανται να εξοφλούνται με σύναψη δανείων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ύστερα από σχετική αίτησή τους.

3. Με σύναψη δανείου από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, ρυθμίζονται επίσης, μετά από αίτηση του δήμου ή της κοινότητας και τα υφιστάμενα μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος χρεωστικά ανοίγματα των δήμων και κοινοτήτων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Με την παρέλευση απράκτου της ως άνω προθεσμίας, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δύναται να βεβαιώνει οίκοθεν τα ανωτέρω χρεωστικά ανοίγματα στις οικείες δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.).

4. Το επιτόκιο ορίζεται με βάση τα τρέχοντα επιτόκια των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου δεκαετούς διάρκειας.

5.α. Το επιτόκιο των πιο πάνω δανείων αναπροσαρμόζεται την 1/1 κάθε έτους υποχρεωτικά, με αποφάσεις του Δ.Σ. του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, η δε αναπροσαρμογή γίνεται με βάση το μέσο όρο του επιτοκίου του προηγούμενου εξαμήνου των ομολόγων δεκαετούς διάρκειας. Ο πιο πάνω μέσος όρος υπολογίζεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους) ή τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (Ο.Δ.Δ.Η.Χ.) και αφορά τα τρέχοντα επιτόκια (αποδόσεις) δεκαετούς διάρκειας. Ειδικά το αρχικό επιτόκιο ορίζεται με βάση το μέσο όρο του πρώτου εξαμήνου του 2003. Όλα τα ανωτέρω επιτόκια υπολογίζονται κάθε φορά από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους ή τον Ο.Δ.Δ.Η.Χ., προσαυξημένα κατά 0,5.

β. Η παρ. 6 του άρθρου 17 του Ν. 2744/1999 καταργείται, όλα δε τα δάνεια τα αναφερόμενα στην παράγραφο αυτή αναπροσαρμόζονται και αυτά την 1/1 κάθε έτους υποχρεωτικά, με απόφαση του Δ.Σ. του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, η δε αναπροσαρμογή γίνεται με βάση το μέσο όρο του επιτοκίου του προηγούμενου εξαμήνου των ομολόγων δεκαετούς διάρκειας, ο δε μέσος όρος του επιτοκίου υπολογίζεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους) ή τον Ο.Δ.Δ.Η.Χ. και αφορά τα τρέχοντα επιτόκια δεκαετούς διάρκειας. Και τα ανωτέρω επιτόκια προσαυξάνονται κάθε φορά κατά 0,5.

6. Το προϊόν των δανείων αυτού του άρθρου απαγορεύεται να διατίθεται για οποιονδήποτε άλλον σκοπό και εγγράφεται σε ειδικό κωδικό του προϋπολογισμού του δήμου ή της κοινότητας με τίτλο "Δάνειο του νόμου/2003 για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών". Οποιαδήποτε εντολή πληρωμής σε βάρος του κωδικού αυτού, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος, είναι άκυρη και ο δημοτικός ή κοινοτικός ταμίας υποχρεούται να μην την εκτελέσει.

7. Τα δάνεια του παρόντος άρθρου χορηγούνται στους δικαιούχους των οποίων οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις, αθροιζόμενες με το μέρος των τακτικών τους εσόδων που παρακρατούνται ετησίως από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για εξόφληση άλλων μακροπρόθεσμων υποχρεώσεών τους, υπερβαίνουν:

α) το 10% των τακτικών τους εσόδων, εφόσον πρόκειται για δήμους ή κοινότητες με τακτικά έσοδα οικονομικού έτους 2003 που δεν υπερβαίνουν τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) ευρώ και

β) το 20% των τακτικών τους εσόδων, εφόσον πρόκειται για δήμους ή κοινότητες με τακτικά έσοδα οικονομικού έτους 2003 που υπερβαίνουν τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) ευρώ.

γ. Για τον υπολογισμό των ανωτέρω ποσοστών λαμβάνονται υπόψη και οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της παραγράφου 3. Ως τακτικά έσοδα λαμβάνονται υπόψη αυτά που έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό οικονομικού έτους 2003 του οικείου δήμου ή κοινότητας.

δ. Το ύψος και ο χρόνος αποπληρωμής του δανείου καθορίζονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η ετήσια σκοχρεολυτική δόση εξόφλησής του να μην υπερβαίνει το 15% ή το 30% των τακτικών εσόδων των δήμων και κοινοτήτων των περιπτώσεων α' και β' αντίστοιχα της παραγράφου 7. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μπορεί να αποφασίζει τη χορήγηση δανείων σε δήμους και κοινότητες με χρόνο εξόφλησης μεγαλύτερο των δεκαπέντε (15) ετών, εάν από την εν γένει οικονομική κατάσταση του οικείου δήμου ή κοινότητας προκύπτει ότι με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται καλύτερα η ομαλή εξυπηρέτηση του δανείου. Ομοίως δύναται να χορηγείται περίοδος χάριτος έως δώδεκα (12) μήνες, χωρίς επιβάρυνση, σε όλα τα δάνεια του παρόντος άρθρου.

ε. Η εξόφληση των δανείων γίνεται με παρακράτηση από τα έσοδα των οικείων δήμων και κοινοτήτων, που προέρχονται από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.) του Ν. 1828/1989. Η παρακράτηση γίνεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Σε περίπτωση που τα έσοδα από τους Κ.Α.Π. δεν επαρκούν για την εξόφληση του δανείου, η εξόφληση μπορεί να γίνεται με παρακράτηση άλλων εσόδων των δήμων και κοινοτήτων, που είναι δυνατόν να εκχωρηθούν.

11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθορίζονται οι διαδικασίες και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου αυτού, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

(Με την παρ. 11 του άρθρου 19 του Ν. 3242/04, ΦΕΚ-102 Α' ορίζεται ότι: «Οι παράγραφοι 10 και 11 του άρθρου 30 του Ν. 3202/ 2003 (ΦΕΚ 284 Α') εφαρμόζονται και για τις ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων»).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΘΕΜΑΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 31

Ειδική θεώρηση εισόδου-Χορήγηση ασύλου-Άδεια διαμονής

1. Σε Αρχηγούς Οργανωμένων Ομάδων Τουρισμού (Tour Leader) μετά από σύμφωνη γνώμη της Διεύθυνσης Τουρισμού της οικείας Περιφέρειας χορηγείται ειδική θεώρηση εισόδου, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι προσκομίσουν στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας τους αίτηση συνοδευόμενη από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α. Διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο.

β. Βεβαίωση ασφάλισης για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης και για την κάλυψη εργατικού ατυχήματος. Σε περίπτωση που υπάρχει με τη χώρα του διακρατική συμφωνία ασφάλισης για υγεία και εργατικό ατύχημα, αρκεί η προσκόμιση βεβαίωσης της χώρας του ότι είναι ασφαλισμένος στο κοινωνικοασφαλιστικό της σύστημα. Εάν δεν υπάρχει διακρατική συμφωνία, θα προσκομίσει εγγύηση του κράτους προέλευσης, ότι θα καλύψει τον ασφαλιστικό κίνδυνο από τις ανωτέρω αιτίες ή ασφαλιστήριο ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρίας κάλυψης των ανωτέρω κινδύνων για την απασχόλησή του ως Tour Leader στην Ελλάδα.

γ. Βεβαίωση από τη Διεύθυνση Τουρισμού της Περιφέρειας που εδρεύει το τουριστικό γραφείο, στην οποία να αναφέρεται ότι εγκρίνεται η εργασία του αλλοδαπού ως Αρχηγού Οργανωμένων Ομάδων Τουριστών (Tour Leader).

δ. Βεβαίωση του αλλοδαπού τουριστικού γραφείου που να βεβαιώνει ότι ο υπό απασχόληση αλλοδαπός αμείβεται από το εν λόγω γραφείο.

ε. Έγγραφο ελληνικού τουριστικού γραφείου ότι συνεργάζεται με αλλοδαπό τουριστικό γραφείο.

στ. Υπεύθυνη δήλωση ελληνικού τουριστικού γραφείου που συνεργάζεται με αλλοδαπό τουριστικό γραφείο ότι ο αλλοδαπός δεν θα προσληφθεί για εργασία και ότι θα απασχοληθεί εκτός του γραφείου για την εξυπηρέτηση των αφικνούμενων ομάδων τουριστών μέσω αλλοδαπού τουριστικού γραφείου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τους οκτώ (8) μήνες.

ζ. Υπεύθυνη δήλωση του ίδιου ότι δεν πρόκειται να ασκήσει οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα εντός της Ελληνικής Επικράτειας.

η. Πιστοποιητικό Υγείας από αλλοδαπά κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα, από το οποίο προκύπτει ότι δεν πάσχει από μεταδιδόμενα λοιμώδη νοσήματα.

θ. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής.

Ο αλλοδαπός οφείλει πέντε (5) ημέρες από την άφιξή του στη χώρα να υποβάλει στην οικεία περιφέρεια αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής συνοδευόμενη από επίσημα μεταφρασμένα αντίγραφα των ανωτέρω β', γ', δ' και ε' δικαιολογητικών, καθώς και αντίγραφο διαβατηρίου με την ειδική θεώρηση εισόδου, αντίγραφο με επίσημη μετάφραση του πιστοποιητικού υγείας και του ποινικού μητρώου, καθώς και δήλωση στην οποία αναφέρεται η διεύθυνση του ελληνικού τουριστικού γραφείου με το οποίο συνεργάζεται. Η ανωτέρω άδεια διαμονής, η οποία επέχει και θέση άδειας εργασίας, χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 8 του Ν. 2910/ 2001 (ΦΕΚ 91 Α') για χρονικό διάστημα έως οκτώ (8) μηνών και δεν ανανεώνεται στο ίδιο έτος. Για τους ανωτέρω ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 71 παρ. 1 περίπτωση α' του Ν. 2910/2001.

2. Σε αλλοδαπούς ή και τέκνα αλλοδαπών που γεννήθηκαν ή κατακοούν επί μακρόν στην Ελλάδα και σε όσους το αίτημά τους για χορήγηση ασύλου απορρίφθηκε και υπήχθησαν στη διαδικασία του άρθρου 66 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') εφόσον ο εφοδιασμός τους με διαβατήριο από τις προξενικές αρχές της χώρας τους είναι αποδεδειγμένα αδύνατος, χορηγείται με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας βεβαίωση νόμιμης διαμονής, αφού λάβει υπόψη του τους λόγους που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας. Η βεβαίωση αυτή αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εργασίας, καθιερώνει όλες τις υποχρεώσεις και παρέχει όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν. 2910/ 2001 (ΦΕΚ 91 Α'). Η ίδια βεβαίωση δεν αποτελεί και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ταξιδιωτικό έγγραφο, ισχύει δε μέχρι τον εφοδιασμό τους με διαβατήριο, οπότε και αντικαθίσταται με την ίδια διαμονής ενιαίου τύπου. Η αίτηση για τη χορήγηση της ανωτέρω βεβαίωσης υπόκειται στην απαβολή παραβόλου σύμφωνα με το άρθρο 71 παράγραφος 1 περίπτωση α' του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α').

Άρθρο 32

Ύδεις διαμονής

1.α. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

"Όταν πρόκειται για ανανέωση άδειας διαμονής που αφορά σε διαφορετικό εργασιακό καθεστώς, από εκείνο για το οποίο έχει χορηγηθεί και η αντίστοιχη άδεια διαμονής και πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του νόμου, δεν απαιτείται η αντίστοιχη για το σκοπό αυτόν ειδική θεώρηση εισόδου. Η διαδικασία αυτή δεν αφορά στους κατόχους άδειας διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 10 έως και 18, 34, 35 και 36 του παρόντος νόμου, όπως ισχύει. Οι εκκρεμείς αιτήσεις εξετάζονται στο πλαίσιο της παρούσας διάταξης. Άδειες διαμονής που χορηγήθηκαν σύμφωνα με την ανωτέρω πρόβλεψη θεωρούνται νόμιμες."

β. Στην παράγραφο 5 του άρθρου 8 του Ν. 2910/2001 προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια:

"Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας δεν αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο για την ανανέωση της άδειας διαμονής του αλλοδαπού με εξαίρεση τη μετατροπή της σε αορίστου χρόνου διάρκειας. Οι Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Περιφερειών υποχρεούνται στο τέλος κάθε μήνα να αποστέλλουν στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καταστάσεις με τα ακριβή στοιχεία των αλλοδαπών των οποίων ανανεώθηκαν οι άδειες διαμονής. Η ύπαρξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας που προκύπτουν από την έρευνα των κατά τόπους αστυνομικών διευθύνσεων αποτελεί νόμιμο λόγο ανάκλησης της άδειας διαμονής ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου στο οποίο αναφέρονται."

2. Στο άρθρο 19 του Ν. 2910/2001 προστίθεται παράγραφος 10, ως εξής:

"10. α. Η χορήγηση άδειας εργασίας από την αρμόδια Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ισχύει στο πλαίσιο της διάρκειάς της σε οποιονδήποτε νομό της χώρας υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- i. Έχει λυθεί η αρχική εργασιακή σχέση και έχει γίνει αναγγελία του λόγου της λύσης της.
- ii. Έχει συνάψει ο αλλοδαπός νέα σύμβαση εργασίας με εργοδότη σε άλλο νομό.
- iii. Έχει γίνει θεώρηση της άδειας από την Υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης του τόπου που θα εργασθεί ο αλλοδαπός και για χρονικό διάστημα ίσο με αυτό που υπολείπεται.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο τύπος του εντύπου της άδειας εργασίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια."

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 22 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"2. Μετά την πάροδο δύο ετών από τη χορήγηση της αρχικής άδειας, η ανανέωση της άδειας διαμονής γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας ανά διετία και έχει ισόχρονη διάρκεια. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας να χορηγείται άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 αυτού του νόμου."

4. Η παράγραφος 4 του άρθρου 27 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"4. Ύστερα από δεκαετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας να χορηγείται άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας.

Σε αυτήν την περίπτωση κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6 του άρθρου 8 αυτού του νόμου."

5. Το άρθρο 30 του Ν. 2910/2001 αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Η άδεια διαμονής χορηγείται για χρονικό διάστημα ίσο με την άδεια διαμονής του κύριου κατόχου και ακολουθεί την τύχη της άδειας διαμονής του με εξαίρεση την περίπτωση χορήγησης άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας, οπότε η συνδρομή της δεκαετίας θα πρέπει να συμπληρωθεί αυτοτελώς για κάθε μέλος της οικογένειάς του, σύμφωνα και με τις ειδικότερες προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 28 του παρόντος νόμου.

2. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης υποχρεούται, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση ταυτόχρονα με την αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής του κύριου κατόχου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου αυτού."

6. Μετά την παράγραφο 3 του άρθρου 32 του Ν. 2910/2001, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 11 του Ν. 3074/2002, προστίθεται νέα παράγραφος 4 ως εξής:

"4. Για τη χορήγηση άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας εφαρμόζεται αναλόγως η ρύθμιση του άρθρου 31 του παρόντος νόμου, μετά την προσκόμιση της άδειας διαμονής που χορηγείται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου."

7. Στην παράγραφο 4α του άρθρου 37 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

"Οι άδειες διαμονής που χορηγούνται σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη δύνανται να ανανεωθούν για έναν από τους λόγους του Ν. 2910/2001, εφόσον εκλείψουν οι λόγοι ανθρωπιστικής φύσεως για τους οποίους εκδόθηκαν ή εφόσον τούτο έχει οριστεί με την απόφαση χορήγησης της άδειας."

3. Στην παράγραφο 8 του άρθρου 19 του Ν. 2910/2001, όπως συμπληρώθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 19 του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α') αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο, ως εξής:

"Μετά την πάροδο δύο (2) ετών από τη χορήγηση της αρχικής άδειας, η άδεια εργασίας έχει διετή διάρκεια."

9. Στην παράγραφο 1β του άρθρου 25 του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α') προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

"Οι άδειες διαμονής της παραγράφου αυτής επέχουν και θέση άδειας εργασίας."

10. Η παράγραφος 2 του άρθρου 19 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως:

"2.α. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συγκροτείται Επιτροπή η οποία αποτελείται από:

1. το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή το Διευθυντή της αρμόδιας Υπηρεσίας Αστικής Κατάστασης και Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, ως Πρόεδρο,
2. τον προϊστάμενο του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.),
3. εκπρόσωπο της Ε.Ν.Α.Ε.,
4. εκπρόσωπο του Ο.Α.Ε.Δ.,
5. εκπρόσωπο των εργαζομένων,
6. εκπρόσωπο των εργοδοτών,
7. εκπρόσωπο της Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε. ή Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ. ως τακτικά μέλη μαζί με τους υποδεικνυόμενους, αντιστοιχώς, αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και έχει θητεία δύο (2) ετών. Σε περίπτωση που δεν υποδειχθούν τα ανωτέρω μέλη εντός τριάντα (30) ημερών αφ' ότου τους ζητηθεί, ο ορισμός γίνεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η Επιτροπή καταρτίζει στο τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους έκθεση στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην Περιφέρεια και οι κενές θέσεις εργασίας ανά ειδικότητα και νομό που μπορεί να καλυφθούν από αλλοδαπούς. Κατά την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, η προσφορά εργασίας από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και η ζήτηση.

β. Με βάση αυτή την έκθεση καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών, ο ανώτατος αριθμός αδειών εργασίας που χορηγούνται κάθε έτος σε αλλοδαπούς κατά ιθαγένεια, νομό, είδος και διάρκεια απασχόλησης, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

γ. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται από την Επιτροπή στις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στις Ελληνικές Προξενικές Αρχές έως ότου συσταθούν τα Γραφεία ευρέσεως εργασίας εξωτερικού της επόμενης παραγράφου.

δ. Η επιτροπή με την ίδια διαδικασία μπορεί, κατά τη διάρκεια ισχύος της Κ.Υ.Α. της ανωτέρω υπό στοιχείο β' περίπτωσης της παρούσας παραγράφου, να εισηγήσει την τροποποίησή της, όταν τούτο κρίνεται αναγκαίο, λόγω μεταβολής των συνθηκών.

ε. Στον Πρόεδρο, τα μέλη και το Γραμματέα της επιτροπής καταβάλλεται αποζημίωση το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

στ. Έως την έκδοση της Κ.Υ.Α., των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εξωτερικών της ανωτέρω υπό στοιχείο β' περίπτωσης, θα ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στις λοιπές διατάξεις της παρούσας παραγράφου και η υπηρεσία εργασίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης θα ζητά την έγκριση του Ο.Α.Ε.Δ., η οποία θα δίδεται μετά από έρευνα της αγοράς εργασίας."

11. Η παράγραφος 7 του άρθρου 19 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"7.α. Η άδεια εργασίας χορηγείται από τον οικείο νομάρχη, εφόσον αναφέρεται σε ειδικότητα που περιλαμβάνεται στην Κ.Υ.Α. της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Η χορήγηση της άδειας εργασίας γίνεται ύστερα και από γνώμη της αστυνομικής αρχής του νομού για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας.

3. Ο κάτοχος της άδειας εργασίας μπορεί να εργασθεί σε άλλο νομό της ίδιας ή διαφορετικής περιφέρειας με τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παραγράφου 10 του άρθρου 19 του Ν. 2910/2001 (ΦΕΚ 91 Α'), όπως προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 33 του παρόντος νόμου και εφόσον, προσθέτως, τρέκεται για ειδικότητα, η οποία προβλέπεται στην ανωτέρω Κ.Υ.Α. και δεν έχει καλυφθεί από άλλο ημεδαπό ή αλλοδαπό εργαζόμενο."

2. Εφόσον ο αλλοδαπός κατέθεσε αίτηση ανανέωσης άδειας εργασίας ή άδειας διαμονής, πριν τη λήξη της προηγούμενης άδειας διαμονής, θεωρείται νομίμως διαμένων στη Χώρα μέχρι η διοίκηση να ποφανθεί με απόφασή της επί του αιτήματός του.

Με το άρθρο 25 του Ν. 3242/04, ΦΕΚ-102 Α' ορίζεται ότι: «α. Άδειες διαμονής των οποίων η ισχύς αρατάθηκε μέχρι τις 30.6.2003, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν. 3103/ 2003 (ΦΕΚ 23 Α'), καθώς και 5εις διαμονής που έληξαν μετά την ανωτέρω ημερομηνία ή θα λήξουν έως τη δημοσίευση του αρόντος, παρατείνονται αυτοδικαίως μέχρι 30.6.2004, χωρίς την ανάγκη έκδοσης σχετικής απιστωτικής πράξης.

Λοδαποί οι οποίοι υπάγονται στην ανωτέρω ρύθμιση μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση ειας εργασίας και διαμονής από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και μέχρι τις 30.6.2004.

β. Η αίτηση για τη λήψη άδειας εργασίας πρέπει να συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που προβλέπονται, κατά περίπτωση, από τις διατάξεις του Ν. 2910/2001, όπως ισχύει. Ειδικά για την εκπλήρωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, που ρυθμίζονται από τον ίδιο νόμο, αρκεί η ασφαλιστική κάλυψη εκατόν πενήντα (150) ημερών για το διάστημα από 1.7.2003 μέχρι 30.6.2004. Όσοι εκ των ανωτέρω δεν πληρούν την προαναφερόμενη προϋπόθεση δύνανται να καταβάλουν οι ίδιοι τις εισφορές που απαιτούνται για μικτή ασφάλιση μέχρι τη συμπλήρωση των εκατόν πενήντα (150) ημερών στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα εφάπαξ και χωρίς προσαυξήσεις.

γ. Η παράγραφος 12 του άρθρου 32 του Ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α') ισχύει και για την παρούσα ρύθμιση»).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 33

Εκποίηση δημοτικών και κοινοτικών εκτάσεων

Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 28 του Ν. 1080/1980 (ΦΕΚ 246 Α') επαναφέρονται σε ισχύ. Ομοίως οι ανατρεπτικές προθεσμίες των ανωτέρω διατάξεων, επαναφέρονται για δύο (2) έτη από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 34

Παράταση λειτουργίας των Επιτροπών του άρθρου 7 του Ν. 2320/1995

1. Η λειτουργία των Επιτροπών του άρθρου 7 του Ν. 2320/ 1995 παρατείνεται μέχρι 31.3.2004, για την εξέταση εκκρεμών αιτήσεων, προσφυγών και για την επανάκριση πράξεων αναγνώρισης αγωνιστών εθνικής αντίστασης.

2. Οι οργανωτικές μονάδες λειτουργίας των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) της Περιφέρειας Αττικής, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μεταφέρονται στην Ενιαία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών Πειραιώς, στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσσαλονίκης και στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, αντιστοίχως.

Άρθρο 35

Στην παρ. 1 του άρθρου 2ου του Καταστατικού της Εταιρείας "ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.", που εγκρίθηκε με το άρθρο δεύτερο του Ν. 1955/1991 (ΦΕΚ 112 Α') οι λέξεις "του δικτύου υπόγειου σιδηρόδρομου" αντικαθίστανται με τις λέξεις "δικτύου αστικού σιδηροδρόμου" και μετά τις λέξεις "Νομού Αττικής", όπου αυτές απαντώνται στην ανωτέρω διάταξη, προστίθενται οι λέξεις "και Νομού Θεσσαλονίκης".

Άρθρο 36

Έναρξη ισχύος

1. Κάθε διάταξη νόμου αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργείται.

2. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2003

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 11 Δεκεμβρίου 2003